TEDNIK

YU ISSN 0040—1978

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

LETO XXXIII., ŠT. 7 Ptuj, 21. februarja 1980 CENA 5 DINARJEV

IZ VSEBINE

O aktualnih nalogah v kmetijstvu (stran 3)
Človek, delo in varnost (stran 4)
Nepozabni dan borca Rade Ivetiča (stran 5)
Ptuj — prometno vozlišče (stran 6)
Modna kreatorka Vera svetuje (stran 8)

Steklina na pohodu

Nevarna kužna bolezen steklina se vse bolj približuje tudi območju ptujske občine. Njeni glavni prenašalci so lisice in psi. V našo državo se je prenesla iz sosednjih držav. Iz Avstrije čez Koroško, pojavlja se že na območju občine Ravne na Koroškem, in iz Madžarske. Primere okužbe so že zasledili na območju občine Varaždin, zato sta zaenkrat neposredno ogroženi krajevni skupnosti Cirkulane in Zavrč.

Izvršni svet skupščine občine Ptuj je na seji, 13. februarja 1980 že sprejel odredbo o ukrepih za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje stekline, ki velja za celotno območje občine Ptuj, uporablja pa se v vseh tistih krajevnih skupnostih, ki so neposredno ogrožene, kar ugotovi pristojni veterinarski inšpektor iz uprave za inšpekcije občin Ormož in Ptuj. Podrobneje o določilih, ki jih prinaša odredba o ukrepih proti steklini, preberite na zadnji strani.

Milan Jager, dipl. veterinar in načelnik uprave za inšpekcije občin Ormož in Ptuj nam je povedal, da je najuspešnejši način preprečevanja, zatiranja in izkoreninjenja stekline v tem, da bomo stalež lisic, glavnih prenašalk stekline, znižali na minimum. Na uplenjenih lisicah marsikje ugotavjajo garje, to je znak, da je lisic preveč, zato je predvsem naloga lovcev, da v okviru svojih lovskih družin gredo v odločno akcijo za pokončavanje lisic. Prav tako pa je potrebno ob sodelovanju vsega prebivalstva zmanjšati število psov in mačk. Če bi se namreč razširila steklina tudi na naše območje, bi bili najnevarnejši prenašalci te nevarne kužne bolezni na človeka prav mačke. Zato bo treba kar najbolj dosledno upoštevati in izvajati ukrepe, ki jih prinaša omenjena odredba.

FF

S SKRBJO IN ODGOVORNOSTJO

V petek, 15. februarja se je sestal na redni seji organizacijski in častni odbor za pripravo kurentovanja s karnevalom v Ptuju. Ocenili so razpoloženje med občani in delovnimi ljudmi ob težkem zdravstvenem stanju predsednika republike tovariša TITA in soglasno sklenili, da letos kurentovanja v Ptuju ne bo. Takoj so o tem po telefonu obvestili etnografske skupine, ki so se pripravljale za nastop v Ptuju.

Temu vzgledu so sledili tudi drugi organizatorji raznih pustnih prireditev, ki so prav tako napovedane prireditve odpovedali in prekinili s pripravami.

Tako je pustna nedelja in enako samo pustni torek minil brez tradicionalnega živ-žava po ptujskih ulicah. Prav tako ni bilo maskiranih skupin po vaseh in javnih lokalih.

Ob tem je treba posebej podčrtati, da so se tako odločili organizatorji samoupravno, da so se tako vedli naši delovni ljudje in občani samozavestno, po svoji lastni odločitvi. Čustva vseh občanov je najlepše izrazila kmečka ženica iz Markovec, ki je rekla: »Veste, če je oče v družini bolan, se za člane družine ne spodobi, da bi se medtem veselili. Tovariš Tito pa je nam vsem še mnogo več kot oče!«

Še več poudarka krepitvi bratstva in prijateljstva

Priprave na letošnji sprejem udeležencev vlaka Bratstva in prijateljstva 1980, ki bodo prišli v Ptuj 5. junija iz pobratenega Arandjelovca v SR Srbiji, so že stekle. Koordinacijski odbor za pripravo in sprejem vlaka, ki deluje pri predsedstvu OK SZDL v Ptuju se je že dvakrat sestal in razpravljal o nekaterih dogovorih, ki so bili sprejeti na republiškem koordinacijskem odboru in predsedstvu. Tako bo letošnje število udeležencev 940, v glavnem pa bodo to gostitelji naših ljudi, ki so bili izseljeni med vojno, potrebno bo vključiti več mladih, kulturni program pa bodo pripravile domače skupine, to je skupine gostiteljev.

Naši delovni ljudje in občani se bodo v letošnji sprejem dragih gostov iz Srbije vključili še posebej odgovorno in v duhu nadaljnjega razvijanja bratstva in prijateljstva, tako odprtega srca in rok — kot so jih med vojno sprejele družine ter z njimi delile poslednji košček kruha. Kot gostitelji morda vedno ne uspemo izraziti vse tiste gostoljubnosti, ki smo je včasih sami deležni, pa vendar se bomo potrudili, da bodo tudi gostje iz Srbije s prijetnimi vtisi zapustili naš stari Ptuj in se k družinam, ki jih bodo te dni sprejele v svojo sredo, še radi vračali ob vsaki priložnosti.

Program ob letošnjem sprejemu udeležencev vlaka bratstva in prijateljstva zajema vrsto slovesnosti zlasti pa prisrčni sprejem ki bo v četrtek, 5. junija ob 17. uri, ko jih bo pozdravil predsednik OK SZDL Ptuj — Franc Zadravec, obenem pa jim bomo v Ptuju pripravili še prisrčen kulturni program ter jih nato razporedili pri družinah — gostiteljicah. V Ptuju pa bomo sprejeli tudi uradno delegacijo iz pobratenega Arandjelovca. Ob tej priložnosti bo tretji dan bivanja v Ptuju tudi skupna seja ter ogled ene izmed delovnih organizacij ter kultu kulturnozgodovinskih znamenitosti našega mesta. V program je vključen tudi ogled spominskega parka v Mostju ter položitev venca k spomeniku padlim borcem Slovenskogoriške — Lackove čete.

Poleg tega pa si bodo na krožni vožnji ogledali še nekatera območja Slovenskih goric in Haloz s krajšimi sprejemi v posameznih krajevnih skupnostih.

Gostje iz SR Srbije se bodo od Ptuja poslovili v nedeljo, 8. junija.

mš

V boj za uresničevanje sprejetih nalog

Tako kot drugje v Sloveniji, so tudi skupščine občin Ptuj in Ormož v minulem tednu sprejele svoje resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana v letu 1980. Okvire tem resolucijam sta začrtali zvezna in republiška družbenoekonomska resolucija, ki načelno pa tudi v podrobnostih na posameznih področjih urejata najpomembnejše gospodarske tokove. V občinskih resolucijah, ki izhajajo iz ocene doseženih rezultatov v prvih štirih letih izvajanja družbenega plana in iz ocene obstoječega stanja, so opredeljene pomembne podrobnosti kdo, kaj, kje, kako in koliko mora napraviti, da bomo dosegli zastavljene cilje gospodarske in družbene stabilizacije.

Skladno z oblikovanjem in usklajevanjem občinskih resolucij so tekle tudi aktivnosti v samoupravnih interesnih skupnostih, v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih, da v svojih načrtih zapišejo in postavijo na stvarna mesta vse tiste naloge ki so jim mero in obseg določili v občinskih resolucijah; obenem pa, da z medsebojnimi dogovori in sporazumi uskladijo vse te naloge. To so predvsem naloge s področja investicij, kreditov, izvoza in uvoza, razmerja v delitvi dohodka, skupne, splošne in osebne porabe, področje cen in stabilizacije tržišča.

Podobna naloga nas še čaka v fazah sestave in sprejema družbenih planov za srednjeročno obdobje 1981—1985. Stabilizacijske rešitve moramo trdno vgraditi v vse plane novega srednjeročnega obdobja, če hočemo doseči dolgoročno ekonomsko stabilizacijo, saj nam bodo prav letošnje izkušnje dobra podlaga za stvarno opredeljevanje ciljev. Ob tem pa moramo z javnimi razpravami dati možnost, da bodo lahko delavci v svojih temeljnih organizacijah, delovni ljudje in občani v svojih krajevnih skupnostih imeli možnost povedati svoje mnenje, da je ta mnenja, predloge in napotila v kar največji možni meri treba tudi upoštevati.

Toda ostanimo pri nalogah, začrtanih v resolucijah za letošnje leto. Po široki razpravi v samoupravnih organih in v delegacijah, enako tudi v družbenopolitičnih organizacijah, smo jih v delegatskih skupščinah sprejeli, postale so za nas zakon, ki ga je treba tudi dosledno spoštovati in se njegovih določil držati. Sedaj ni več prostora za razpravljanje o tem, ali bomo katero od začrtanih nalog izvajali ali ne, ali se bomo držali okvirov začrtanih meril in podobno, temveč je treba le uresničevati dogovorjeno, uresničevati z zavestno disciplino vsi in povsod tudi takrat, če so morda začasno prizadeti naši ožji interesi.

Prav tu pa se mora naš samoupravni sistem potrditi v tem, kar smo zapisali že v prvih dokumentih, da samoupravljanje pomeni tudi dolžnost, ne le pravico, da pomeni red in disciplino, ne pa samovoljo in nenačrtnost. Samoupravljanje pomeni tudi kolektivno delo, ki je v medsebojni porazdelitvi odgovornosti za odločitve in v odgovornosti za njihovo uresničevanje. Predvsem pri uresničevanju se nam je v dosedanji praksi največkrat zatikalo. Ko sprejemamo odločitve, smo vsi navadno še kar enotni, pri izvajanju teh odločitev pa je marsikje prevladoval oportunizem.

Leto 1980 pomeni za nas resnično prelomno leto, ko moramo zaustaviti neugodna gibanja v našem gospodarstvu in potrošnji, kar nam bo omogočilo, da bomo lahko trdneje in varneje stopali naprej. To pa bomo dosegli s kar najodgovornejšim izvrševanjem nalog, ki smo jih po demokratični poti sprejeli, s svojim boljšim, kakovostnejšim delom, ki ga moramo znati tudi bolj ceniti. Prav na tem področju se lahko in se tudi morajo potrditi prednost našega samoupravnega sistema.

FF

ŠOLSKE TORBICE IN ZVONČKI

Ti izruvani zvončki s čebulico bodo našli novo domovanje na domačem vrtu. Ali bodo pognali v novem okolju?

Foto: M. Ozmec

Čeprav nam je zima z občasnim sneženjem v prvih dneh tega tedna še »dopovedovala,« da se od nas še ni poslovila, vendar to ni oviralo šolarjev, da ne bi za kratek čas odložili težkih šolskih torbic in se pomudili z nabiranjem zvončkov, ki ob potokih in na senčnih legah še na gosto poganjajo svoje bele glavice iz tal.

SLOVENSKA BISTRICA

Iz ocene preteklosti naloge za naprej

V organizacijah združenega dela in v drugih samoupravnih sredinah na območju občine Slovenska Bistrica te dni prehajajo v zadnje obdobje sprejemanja zaključnih računov. To je tudi najustreznejši trenutek, da v vseh sredinah ocenijo rezultate delovanja v lanskem letu in na podlagi tega postavijo temelje razvoja v prihodnjem obdobju, tako za letošnje leto kot za drugi srednjeročni plan.

Pri oceni gospodarskega razvoja v letu 1979 v občini z zadovoljstvom ugotavljajo, da so kljub različnim težavam naredili pomemben korak naprej pri gospodarskem razvoju, čeprav z vsem še niso zadovoljni, saj je fizični obseg industrijske proizvodnje zaostajal za predvidevanji, vendar so dosegli pomembne uspehe pri razvoju družbenoekonomskih odnosov in pri poglabljanju socialističnega samoupravljanja.

Vse to je tudi podlaga, da bodo realno začrtane naloge družbenega razvoja v letošnjem letu dosegli tako na področju kmetijstva, ki postaja vse pomembnejši proizvajalec hrane v Sloveniji, kot v industriji, ki je še vedno najpomembnejša gospodarska panoga v občini.

Viktor Horvat

Skupna seja vseh zborov občinske skupščine

ORMOŽ

V petek so se sestali na 18. skupni seji delegati zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora skupščine občine Ormož. Seja je imela dva dela.

V prvem so bili prisotni še predstavniki družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih skupnosti ter krajevnih skupnosti, posvečena pa je bila 70-letnici rojstva častnega občana vseh občin v SR Sloveniji Edvarda Kardelja. O življenju in delu velikega revolucionarja, graditelja socialistične Jugoslavije in enega najbližjih sodelavcev tovariša Tita je govoril predsednik SO Ormož Mirko Novak.

Osrednja točka dnevnega reda je bila razprava o predlogu resolucije o politiki izvajanja družbenega plana občine Ormož za obdobje od 1976—1980 v letu 1980. Po uvodni obrazložitvi Franja Križmančiča, predsednika IS SO Ormož, so v razpravi delegati opozorili na obveznosti in konkretne naloge, ki jih pred združeno delo oziroma pred vse gospodarske in politične dejavnike postavlja resolucija, ki pa je seveda rezultat prilagajanja zveznim in republiškim stabilizacijskim ukrepom.

Med drugim so v razpravi delegati opozorili, da je potrebno ob razpravi o zaključnih računih delavcem predložiti tudi spremembo gospodarskega načrta za letošnje leto, kar bo nujno glede na omejevanje investicij, predvsem tistih, ki so vezane na uvoz tuje opreme. Izvajanje nalog iz resolucije bo spremljal poseben koordinacijski odbor na nivoju občine in republike.

Nadalje je bilo v razpravi opozorjeno na težave, ki jih bodo omenjeni ukrepi pogojevali predvsem na nerazvitih območjih, zato bi bilo potrebno to dejstvo upoštevati pri kreditni politiki in torej nuditi tem območjem določene olajšave. Ugotovljeno je bilo tudi, da bodo stabilizacijska prizadevanja rodila željene sadove le v primeru, če bodo delovni ljudje spoznali, da je uspeh v največji meri odvisen od njih samih. S poglobljeno razpravo v ZK, SZDL in v sindikatih je potrebno doseči visoko zavest delovnih ljudi tako, da bodo sami opozarjali na nepravilnost, da bodo sami vplivali na slabe delavce in se zavestno borili proti neupravičenim bolniškim izostankom in tako dalje. Predlog resolucije z dopolnitvami iz razprave so zbori sprejeli na ločenih sejah.

V nadaljevanju seje so delegati poslušali poročilo sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu o nekaterih problemih cestnega prometa v občini Ormož, sprejeli so program dela skupščine in zborov za leto 1980, ter družbeni dogovor o ustanovitvi družbenega sveta za družbenoekonomski razvoj in ekonomsko politiko občine Ormož in družbeni dogovor o ustanovitvi družbenega sveta za vprašanja političnega sistema in samoupravnih odnosov občine Ormož.

JB

Spominska slovesnost ob 70-letnici rojstva Edvarda Kardelja Foto: J. Bračič

Stabilizacijski programi bolj deklarativni?

Posploševati tega ne gre. Pa vendar je v ptujski občini precej temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti, kjer so stabilizacijske in varčevalne programe bolj kot ne deklarativno zapisali. V večini primerov programi niso finančno ovrednoteni, povdarek pa je na zmanjšanju stroškov, ki bistveno ne prispevajo k večji gospodarnosti. Vse osnovne organizacije ZK so pripravile programe, povsod pa jih niso sprejeli vodstveni in samoupravni organi, da o seznanjanju delavcev s potrebnimi ukrepi niti ne govorimo. Poleg tega pa je problematika v delovnih okoljih marsikje nakazana, vendar premalo akcijsko zastavljena.

So pa tudi izjeme in to povsod tam, kjer so vprašanja in naloge stabilizacije oblikovali po demokratični poti, kjer so se subjektivne sile zavzele za ustrezno informiranje in pripravile take stabilizacijske programe, ki izhajajo iz potreb življenja in dela.

Če bi iz ocene, ki so jo obravnavali člani komiteja OK ZKS Ptuj na seji v torek, 12. februarja, izpostavili le stabilizacijske programe upravnih organov skupščine občine Ptuj, lahko zapišemo eno od temeljnih nalog. Ta je v reorganizaciji uprave, izboljšanju organizacije dela, nič manj pomembno ni uvajanje premakljivega delovnega časa. Delavci upravnih organov bodo sicer v večini primerov sedaj ponovno razpravljali o reorganizaciji, čeprav bi jo že lahko izvedli. Doslej so to uresničili le v upravi za inšpekcije občin Ormož in Ptuj, kjer je pričel z delom tudi družbeni svet. Poleg reorganizacije je pomembno tudi podružbljanje dela v upravnih organih in prilagajanje delovnega časa potrebam delovnih ljudi in občanov. Tako bo potrebno razmisliti tudi o uvedbi uradnih ur za stranke v popoldanskem času, da bo čim manj zaposlenih opravljalo privatne zadeve med svojim delovnim časom.

V krajevnih skupnostih je potrebno v okviru KK SZDL nameniti pozornost usklajevanju programov, določiti konkretne naloge in izvajalce — tega sedaj še ni. Osrednja naloga subjektivnih sil je v prizadevanjih za uresničevanje sprejetih programov, za dosledno uveljavljanje delegatskih razmerij v krajevnih skupnostih.

Sicer pa lahko zapišemo, da morajo vodstva družbenopolitičnih organizacij in samoupravni organi redno spremljati izvajanje sprejetih programov in o doseženih uspehih in neuspehih obveščati vse delovne ljudi in občane. To pa bo moč uresničevati le, če bomo stabilizacijske programe razumeli kot nalogo vseh in vsakega posameznika.

N. D.

SKUPNOST ZA ZAPOSLOVANJE OBČINE PTUJ

Ni dovolj ustreznih iskalcev zaposlitve

O problematiki zaposlovanja in posredovanja zaposlitev bodo delegati skupščine skupnosti za zaposlovanje ponovno razpravljali na redni seji, ki bo 27. februarja. Treba je reči, da smo v ptujski občini desegli na tem področju kar dobre uspehe, kljub težavam, ki spremljajo to delo. Do teh prihaja predvsem zaradi neusklajenostjo med izobrazbeno, poklicno in spošno strukturo potreb po kadrih ter strukturo iskalcev zaposlitve.

Stalni problem pri zaposlovanju je v tem, da skupnost nima prijavljenih dovolj ustreznih iskalcev zaposlitve, da da bi lahko pokrila potrebe po kadrih , ki jih izkazujejo organizacije združenega dela.

To velja predvsem za gradbeništvo, komunalno dejavnost in delno za kovinsko industrijo, — če upoštevamo celo podravsko regijo. Te potrebe pokriva združeno delo z medrepubliškim zaposlovanjem ter zaposlovanjem delavcev iz drugih občin. Deficitarnost omenjenih kadrov pa se kaže že pri vključevanju mladine iz drugih republik v gradbene, kovinarske in v druge poklicne šole.

Organizacije združenega dela pretežno same in le delno prek skupnosti za zaposlovanje angažirajo potrebno število delavcev iz drugih republik in jih takoj ali pa po uspešnem usposabljanju vključijo v delovni proces. Ta oblika zaposlovanja pa zahteva tudi dosledno izvajanje samoupravnih sporazumov o minimalnih standardih za življenjske in kulturne razmere pri zaposlovanju. Iz analize o izvajanju določil tega sporazuma, ki jo je regionalna skupnost za zaposlovanje Maribor izvedla skupaj z občinskimi sveti ZS je razbrati, da mnoge organizacije združenega dela tega ne opravljajo. Določene organizacije združenega dela sklepajo tudi pogodbe s kooperanti za opravljanje določenih del, pri tem pa jih ne zanimajo življenjski in delovni pogoji tako zaposlenih delavcev. To je seveda v nasprotju z omenjenim sporazumom in tudi na tem področju bo potrebno z učinkovito akcijo vseh zainteresiranih to urediti. Za ilustracijo še podatek: — od 1.286 zaposlenih delavcev, ki so prišli iz drugih republik, se jih je le 172 zaposlilo s posredovanjem skupnosti za zaposlovanje, torej le 13,4 %.

V ptujski občini je v preteklem letu iskalo zaposlitev povprečno mesečno 791 oseb, kar je za 8,7 % manj kot v letu 1978. Konstantna značilnost za ptujsko občino je neusklajenost ponudbe in povpraševanja po moških delavcih. Predvsem primanjkuje delavcev gradbene in kovinarske stroke ter delavcev brez poklica.

Premalo možnosti za zaposlovanje pa imajo ženske in mladina, zato je zaposlovanje izven občine še vedno aktualno. Skupnost za zaposlovanje ugotavlja, da je treba prav zaradi tega nameniti večjo pozornost vključevanju mladine v ustrezne šole. To pomeni, da je potrebno glede na potrebe združenega dela usmerjati mlade v deficitarne poklice. Žal pa je v ptujski občini še vedno precej mladih, — kljub prizadevanjem na področju poklicnega svetovanja, — ki se odločajo za poklice, kjer je že nekaj let prisotna suficitarnost kadrov.

Pri zaposlovanju delavcev, ki se vračajo iz tujine pa so težave predvsem pri bolnih in ostarelih osebah in pri ženah brez urejenega otroškega varstva ter pri osebah, ki čakajo na ustrezno zaposlitev oziroma na obrt. Obenem pa želijo delavci tudi maksimalno izkoristiti pravice iz naslova socialne varnosti.

Delegati bodo na skupščini sprejemali poleg poročila o delu v preteklem letu tudi program dela za letos. Tako bodo razpravljali tudi o delu skupnosti na področju zaposlovanja in posredovanja zaposlitev. Skupnost si bo v tem letu prizadevala za evidentiranje in objavo vseh del in nalog zaradi posredovanja in zaposlovanja brezposelnih delavcev v OZD. Okrepiti pa bo poskušala sodelovanje z organizacijami združenega dela pri oblikovanju kadrovske politike v zvezi z zaposlovanjem, usklajevanjem kadrovskih bilanc in pri aktivnem strokovnem izobraževanju. Obenem pa velja zapisati, da se organizacije združenega dela vse premalo odločajo za sodelovanje s skupnostjo za zaposlovanje, po drugi strani pa so kadrovski programi v združenem delu še vedno pomanjkljivo in slabo pripravljeni, ponekod pa jih sploh nimajo.

N. D.

Poklicna kmetijska šola prehaja v tehniško

V preteklem letu Posebna izobraževalna skupnost za agroživilstvo ni sprejela prehoda Poklicne poljedelsko-živinorejske šole Turnišče v tehniško kmetijsko šolo. V letošnjem letu pa so za ta prehod ponovno zaprosili ob podpori družbenopolitičnih organizacij in izvršnega sveta ptujske občinske skupščine. Izgledi kažejo, da bomo v tem uspeli. To pa pomeni, da bomo v okviru srednjega usmerjenega izobraževanja pridobili tudi kmetijske tehnike, kar bo pravgotovo velika pridobitev. Naloge in zahteve sodobnega kmetijstva namreč zahtevajo vedno več znanja, tudi teoretičnega, kar v praksi pogojuje hitrejši napredek.

Kot je znano, je do preselitve v nove prostore v Centru srednjega usmerjenega izobraževanja, poklicna poljedelsko-živinorejska šola domovala v starem gradu na Turnišču, kjer so bili pogoji vse prej kot primerni. Po tej plati so se pogoji neprimerno izboljšali, vendar pa so se poslabšali pogoji za praktično delo, predvsem zaradi oddaljenosti. To pomanjkjivost pa dokaj uspešno premaguje ob pomoči kmetijskih delovnih organizacij in zasebnega dela kmetijstva, ki so v tej smeri pokazali veliko mero pripravljenosti, saj praktični del pouka med drugim poteka tudi na usmerjenih kmetijah. Takšno sodelovanje bo potrebno tudi vnaprej ob tem pa bo potrebno poskrbeti za praktični del pouka v bližini šole. Radi bi namreč uredili takoimenovano vzorčno kmetijo z vsemi dejavnostmi, ki jih potrebujejo pri praktičnem delu. Zato bo potrebno v tej smeri pripraviti program investicij, ki po mnenju kmetijskih strokovnjakov ne bo zahteval velikih finančnih sredstev. Ob tem pa bo potrebno izkoristiti tudi vse ostale možnosti za praktični pouk in oglede, ki jih v ptujski občini ne manjka. Skratka, tudi to plat izobraževanja z našo pripravljenostjo in delom lahko zagotovimo.

Delo v kmetijstvu zahteva vedno več znanja (foto z. kodrič)

Pogoje za prehod poklicne šole v tehniško torej imamo, ali pa jih lahko zagotovimo, sedaj pa se moramo vsi zavzeti, da to tudi izpeljemo. Člani sveta za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu pri predsedstvu OK SZDL so vsa ta prizadevanja podprli in iz svojih vrst imenovali komisijo, ki bo sodelovala pri nadaljnem delu.

I. kotar

Delegati kreditne banke Maribor, poslovne enote Ptuj obravnavali poslovanje enote za leto 1979

Poslovna enota Kreditne banke Maribor v Ptuju je v letu 1979 do konca leta dosegla dve milijardi in 240 milijonov dinarjev sredstev v bilanči vsoti, kar je za 599 milijonov dinarjev več kot jih je imela v začetku leta. V tem je sredstev prebivalstva za 724 milijonov dinarjev, kar predstavlja 31 % vseh sredstev.

Likvidnost gospodarstva v letu 1979 je prispevala k strukutrnim spremembam naložb. Krediti gospodarstva so pridobili predvsem zaradi hitrega naraščanja kratkoročnega kreditiranja. Kratkoročni krediti so bili ob koncu leta 1979 za 229 milijonov dinarjev večji od stanja v l. 1978. Pri kreditiranju je poslovna enota upoštevala medbančni sporazum o selektivnem kreditiranju in potrebe po kreditnih sredstvih za izvoz in primarno kmetijsko proizvodnjo.

Za investicijske naložbe je bilo odobreno 265 milijonov dinarjev, kar je za 8 % več kot v l. 1978. Največji delež odobrenih kreditov je v kmetijstvu, sledijo pa industrija, gradbeništvo in zasebna obrt, gostinstvo, promet ter ostale dejavnosti. V ostalih dejavnostih so bili odobreni investicijski krediti iz namensko deponiranih sredstev zavarovalne skupnosti.

Poslovna enota Ptuj je v l. 1979 pospeševala dejavnost samostojnega osebnega dela v skladu s politiko banke ter v skladu z pravilnikom o kreditiranju občanov za pospeševanje gospodarske dejavnosti samostojnega dela in obrtnikom odobrila 12 milijonov dinarjev kreditov za osnovna in obratna sredstva.

V l. 1979 se je povečal obseg kreditiranja stanovanjsko komunalnega gospodarstva, predvsem kreditiranje občanov. Zaradi strožjih kriterijev pri potrošniških kreditih pa je v preteklem letu nastal velik pritisk na stanovanjske kredite. Tako je bilo v 1979 letu odobreno za 68 milijonov dinarjev kreditov za individualo gradnjo. Pri kreditiraju družbenih stanovanj pa se je dinamika nadaljevala z enako intenzivnostjo kot v l. 1978.

Poslovanje z občani je bilo v polnem razmahu. Sredstva dinarskih hranilnih vlog na vpogled so se povečala za 36 %, vezane hranilne vloge so večje za 13 %, devizne hranilne vloge na vpogled so večje za 28 %, vezane za 50 %, namensko vezane pa celo za 77 %. V varčevanje je vključeno tudi že 76 % učencev osnovnih in srednjih šol. Na vse hranilne vloge je KBM Poslovna enota Ptuj pripisala občanom za l. 1979 44 milijonov dinarjev obresti.

Odobravanje potrošniških posojil je bilo v skladu z uredbo o splošnih pogojih za potrošniške kredite. Nova uredba, ki je bila objavljena v mesecu avgustu, je zelo povišala lastno udeležbo in s tem znatno zmanjšala koriščenje potrošnikih kreditov.

Poslovna enota Ptuj je s svojim poslovanjem v l. 1979 dosegla 113,5 milijona dinarjev prihodkov in imela 99 milijonov dinarjev odhodkov. Na povečane prihodke je vplival utečen način plačevanja, predvsem pa plačil obresti iz preteklih let. Med prihodki so vključeni tudi obresti na sredstva vezana v obvezni rezervi pri Narodni banki. Odhodki so večji pri obrestnih za sredstva prebivalstva, večje pa so tudi obresti po vezanih depozitih kjer so vključene obresti za reeskontne kredite, ki jih je poslovna enota koristila prek Kreditne banke Maribor.

Kreditna banka Maribor, pa je v l. 1979 dosegla skupaj 1,127 milijonov dinarjev prihodkov, kar je 29 % več kot leto poprej, odhodki pa so znašali 882 milijonov dinarjev in so večji za 23 %. Skupni dohodek znaša 246 milijonov dinarjev, ki bo nakazan članicam banke.

Dušan TOPLAK

O DELU OBMOČNE VODNE SKUPNOSTI IN SIS ZA GOZDARSTVO

Prejšnji petek se je v Ptuju sestal svet skupnosti podravskih občin, ki ga vodi predsednik SO Ptuj dr. Cveto Doplihar.

Delegati sveta so uvodoma obravnavali informacijo o dejavnosti Območne vodne skupnosti Drava Maribor. Ugotovili so, da je skupnost zelo uspešno delovala, takšno delo pa lahko pričakujemo tudi v prihodnje. Nato je beseda bila o konstituiranju samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo gozdnega območja Maribor, na dnevnem redu sta bila samoupravni sporazum in statut skupnosti. Prizadevanja na tem področju so delegati sveta podprli.

I. k.

TGA KIDRIČEVO

Referendum preložen

Sporazumno z vodstvi družbenopolitičnih organizacij je delavski svet delovne organizacije TGA »Boris Kidrič« v Kidričevem na zadnji seji sklenil, da se referendum, ki je bil razpisan za 21. februar preloži za približno en mesec. Kot smo v zadnji številki Tednika že poročali, se bodo na referendumu delavci izrekli o predlogu sprememb in dopolnitev statuta delovne organizacije in o predlogu samoupravnega sporazuma o spremembah in dopolnitvah sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov.

Nadalje je delavski svet razpravljal prvem in drugem delu zaključnega računa za lansko leto in o osnutku plana za letos. Razprava je tekla še o planskih dokumentih Kreditne banke Maribor, o planu kadrov, o elaboratu o inventuri in o drugih aktualnih zadevah v delovni organizaciji.

France Meško

Prišli smo v Ptuj!
Obiščite nas –
pomagali vam bomo urejati vaše denarne zadeve.
NAŠ NASLOV: Prešernova 1

Bi radi le kakšno informacijo o deviznem varčevanju ali vodenju žiro in tekočih računov?
Morda potrebujete strokoven nasvet za najetje posojila?

Pokličite nas!
Številka našega telefona je 771 781

Kdaj boste prišli?
Pridite danes, jutri, pojutrišnjem...
Pridite kadarkoli ob delavnikih med 7 in 18 uro ali ob sobotah med 7 in 11 uro.
DOBRODOŠLI!

JUGOBANKA

SEJA SVETA ZA DRUŽBENOEKONOMSKE ODNOSE V KMETIJSTVU

O aktualnih nalogah v kmetijstvu

Člani sveta za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu pri predsedstvu občinske konference SZDL Ptuj so na drugi seji v novem mandatu, bila je pretekli četrtek, v začetku poslušali informacijo o možnostih za uvedbo kmetijske usmeritve srednjega usmerjenega izobraževanja v ptujski občini. Praktično to pomeni, da poklicna kmetijska šola prehaja v tehniško. Ta želja je bila prisotna že dalj časa, izgledi pa kažejo, da bomo letos v naših prizadevanjih uspeli. O tem prehodu poročamo posebej.

V nadaljevanju so člani sveta pregledali sklepe, sprejete na seji občinske konference ZKS, ko je le-ta razpravljala o kmetijstvu ptujske občine. Ugotovitve in sprejete usmeritve bodo sestavni del programa dela sveta v prihodnje, svoje mesto pa morajo najti v vseh programih razvoja in dela kmetijstva ptujske občine. Pred tem pa je bila beseda tudi o letošnjem programu melioracij, kjer si prizadevamo izpolniti program in poiskati ustrezne vire za financiranje da bi tako naše kmetovalce razbremenili velikih obveznosti.

Pred kratkim, točneje 13. februarja, se je izteklo leto dni od sprejema zakona o združevanju kmetov, zato je razprava tekla tudi o sedanji stopnji oganiziranja zasebnega dela kmetijstva ptujske občine v skladu z zakonom in zlasti s potrebami. Znana ugotovitev je, da zasebnega dela kmetijstva še nimamo enotno organiziranega, zato moramo delo na tem nadaljevati tudi ob pomoči izvršnega sveta občinske skupščine.

Manj kot 40 dni nas loči od začetka setve sladkorne pese, naše obveznosti pri zagotovitvi potrebnih količin pa so precejšnje. Zato so se v akcijo pridobivanja potrebnih površin zraven strokovnjakov in delavcev Kmetijske zadruge Ptuj vključili tudi člani sveta, ostali kmetijski strokovnjaki ter družbenopolitični delavci. V okviru kmetijske zadruge potekajo zbori kmetovalcev, kjer je beseda o pogojih in možnosti pridelovanja sladkorne pese. Zbori so dobro obiskani, vendar bo potrebno še veliko dela in naporov ter zlasti pripravljenosti kmetovalcev, da bomo programe izpolnili. Zato bomo v prihodnji številki in nedeljski kmetijski oddaji Radia Ptuj objavili pogovor o ekonomičnosti in prednosti pridelovanja pese in uporabi stranskih proizvodov. To pa je pravgotovo najbolj zanimiv del pri uvajanju nove kulture.

Člani sveta so obravnavali tudi predlog za odlikovanja kmetov-zadružnikov. Teh pedlogov mora v prihodnje biti več, saj tudi v našem kmetijstvu dosegamo rezultate, ki so vredni tudi širše pozornosti. Ob koncu pa so se člani pogovorili tudi o možnosti za izdelavo posebne ekonomske-socialne študije ptujske občine, ki bi služila kot dobra osnova z a prihodnje usmeritvè v kmetijstvu.

I. kotar

Letošnjemu prazniku žensk dajmo pravo vsebino in obeležje

Svet za vprašanja družbenoekonomskega in političnega položaja žensk pri presedstvu OK SZDL Ptuj je sprejel usmeritve za praznovanje letošnjega 8. marca — mednarodnega praznika žensk ter jih poslal vsem krajevnim konferencam SZDL in osnovnim organizacijam sindikata v združenem delu. Ob tej priložnosti so posebej opozorili, da je vse letošnje proslave potrebno povezati s 70-letnico mednarodne konference žensk — socialistk v Köbenhavnu kjer so na predlog Klare Zetkin proglasili 8. marec kot mednarodni praznik žensk. Ravno tako je potrebno praznik združiti s 40-letnico pete državne konference KPJ na kateri je bila sprejeta osnovna usmeritev boja KPJ v težkih letih, ki so sledila ter delež žensk v revoluciji in narodnoosvobodilni borbi.

V lanskem letu sta bili tudi problemski konferenci DELAVKA V ZDRUŽENEM DELU in DRUŽBENO EKONOMSKI POLOŽAJ KMETIC. V zvezi s sprejetimi stališči teh dveh posvetovanj je potrebno analizirati — kako jih uresničujemo in ocene povezati z usmeritvami v novih srednjeročnih načrtih.

Mednarodni odnosi so še vedno zaostreni in Jugoslavija si je pod vodstvom tovariša Tita vedno prizadevala za uveljavljanje novih ekonomskih odnosov v svetu, za mir, svobodo, neodvisnost in utrjevanje politike neuvrščenosti. Pri tem je potrebno, da tudi mi opredelimo vlogo ženske pri utrjevanju naše usposobljenosti za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito.

Letošnje leto je zadnje leto izvajanja srednjeročnega programa razvoja. Vsepovsod smo sprejeli stabilizacijske programe — v ZD, KS, SIS in drugje, — zato bi morali vsa praznovanja v tem letu organizirati v skladu z ekonomsko stabilizacijo to je delovno in v skladu s pomenom praznika. Mednarodni dan žensk torej izkoristimo za to, da se bomo spomnili nekdanjih in sedanjih družbenopolitičnih delavk, ki so s svojim delom in kot matere prispevale k izgradnji naše socialistične samoupravne družbe.

Dneva žensk resnično ni potrebno izrabljati za to, da mu damo povsem drugačno vsebino in obeležje kot je njegov osnovni namen, kar smo mnogokrat delali v dosedanji praksi. Z odpravo pomanjkljivosti in slabosti bomo naredili mnogo več kot pa z dragimi turističnimi potovanji, obdaritvami in pogostitvami.

mš

Komunisti o dopolnitvah statutarnega sklepa

Člani komiteja OK ZKS Ptuj so na zadnji seji sprejemali predlog dopolnitev statutarnega sklepa občinske organizacije, ki jih je pripravila statutarna komisija. Dopolnitve prinašajo precej sprememb v organizacijskem smislu, — tako bomo v prihodnje na programsko volilni konferenci, ki bo enkrat v letu volili predsednika konference kot neprofesionalca za enoletno mandatno dobo in izvršne sekretarje za dvoletno mandatno dobo. Sicer ostaja mandat konference s stalnimi delegati štirileten, isti mandat bo tudi za člane komiteja, ki ga bodo v ptujski občinski organizaciji sestavljali izvršni sekretarji.

Pri komiteju bodo delovale tri stalne komisije, ostale pa bodo delovale občasno, s tem da se bodo izvršni sekretarji zadolženi za posamezna področja vključevali v neposredno delo. Nova organiziranost pomeni kvalitetno in vsebinsko bolj neposredno sodelovanje osnovnih organizacij zveze komunistov z občinsko konferenco, hkrati pa prinaša osnovnim organizacijam še večje odgovornosti.

Člani občinske konference ZKS Ptuj bodo o predlogu dopolnjenega statutarnega sklepa občinske organizacije razpravljali predvidoma 27. februarja in ga takrat tudi sprejeli. Naloga osnovnih organizacij ZK pa je, da do 30. junija uskladijo svoje poslovnike s statutarnim sklepom.

N. D.

Mladi v pripravah na letošnji kviz TITO — REVOLUCIJA — MIR

Tradicionalno kviz tekmovanje mladih iz vse Jugoslavije pod naslovom TITO — revolucija — mir poteka letos od geslom 30 let socialističnega samoupravljanja. Tudi v ptujski občini se na tekmovanja že pripravljajo in pridno študirajo gradivo. Najprej bo kviz potekal med člani osnovnih organizacij — predvidoma že v začetku marca. Najboljši trije posamezniki se bodo uvrstili v ekipo, ki bo potem sodelovala na občinskem temovanju, najboljši trije iz občinskega tekmovanja se potem uvrstijo dalje na regijsko tekmovanje in seveda tako naprej na republiško iz zvezno tekmovanje. Naša občinska konferenca je organizator regijskega tekmovanja.

Priprave potekajo v okviru koordinacijskega odbora, ki je v ptujski občini že imenovan, sestavljajo pa ga posamezniki iz osnovnih organizacij v KS, šol in združenega dela ter iz osnovnih organizacij zveze prijateljev mladine. Člani tega odbora se bodo sestali koncem februarja in se konkretno dogovorili o izpeljavi občinskega in regijskega tekmovanja.

—OM

PREDAVANJA!

Zgodovinsko društvo v Ptuju pripravlja ciklus predavanj in sicer iz umetnostne zgodovine, zgodovine in etnologije.

Dr. Sergej VRIŠER nam bo predstavil baročnega kiparja J. Strauba, ki je ustvarjal sredi 18. stol. tudi na ptujskem področju. Svoje predavanje bo dr. Vrišer spremljal z barvnimi diapozitivi, tako, da bo mogoče vsem poslušalcem tudi vizuelno spoznati bistvo baročnega ustvarjanja, še posebej pa spoznati mojstra Strauba. Za uvod bosta spregovorili v baročni glasbeni govorici dve flavti.

Dr. Jože KOROPEC je izbral široko in zelo pomembno temo za našo slovensko zgodovino. Prikaz virov, ki hkrati govore o zgodovini Slovencev je seveda tema, ki bo zanimala marsikoga, ne le zgodovinarja.

V uvodu bo recitacijska skupina srednješolskega centra pričarala ta čas s pesmimi, ki so nastale že tedaj in s pesmimi, ki so nastale danes o tistem času.

Majda ČEH, etnologinja nam bo posredovala nekaj osnovnih misli o etnologiji, nato pa bo razgrnila na primeru Rodnega vrha način življenja Slovencev v 20. stol. na tem območju. Predavanje bo spremljano z barvnimi diapozitivi.

Za uvod bomo slišali nekaj melodij na orglice.

Urnik predavanj:

PONEDELJEK, 25. februarja 1980 ob 17. uri. Uvod: E. Bach. duet flavt glasbene šole Ptuj. Predavanje: dr. Sergej Vrišer; baročni kipar J. Štraub.

TOREK, 4. marca 1980 ob 17. uri

Uvod: recital skupine srednješolskega centra. Predavanje: dr. Jože Koropec: najstarejši hkratni viri za zgodovino Slovencev

PONEDELJEK, 10. marca 1980 ob 17. uri

Uvod: muziciranje na orglice. Predavanje: Majda Čeh, etnologinja; Rodni vrh.

Vsa predavanja bodo v veliki dvorani Srednješolskega cent v Ptuju. Predavanja so odprtega tipa, se pravi, da lahko pride poslušat vsakdo, posebej pa so vabljeni vsi člani ZGODOVINSKEGA DRUŠTVA V PTUJU. Vstopnine ne bo.

VABLJENI!
ZGODOVINSKO DRUŠTVO V PTUJU

Program dela OO ZSS za letošnje leto

Pri občinskem sindikalnem svetu v Ptuju ugotavljajo, da je potrebno z ozirom na letošnje leto, ko zaključujemo sedanje srednjeročno obdobje v katerem moramo tudi sanirati nekatere resne motnje v našem gospodarskem sistemu, še posebej odgovorno sestaviti program dela in ga uskladiti s programi dela ostalih družbenopolitičnih organizacij v občini.

Program dela občinskega sindikalnega sveta za leto 1980 je sestavljen v okviru nalog, ki smo jih sprejeli na IX. kongresu ZSS in VIII. kongresu ZSJ. Upoštevani pa so tudi sklepi prve konference ZS Slovenije ter program dela republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije. Obenem ta program dela pomeni tudi usmeritev za delo občinskega sveta in njegovih organov ter je izhodišče za programe dela občinskih odborov sindikatov posameznih dejavnosti. Osnovne organizacije sindikatov pa bodo svoje aktivnosti začrtale na osnovi lastne problematike in usmeritev, ki so jih sprejeli na občnih zborih in pri tem upoštevale osnovni program občinskega sveta ZSS Ptuj.

Na področju organizacijske in kadrovske graditve organizacij in organov zveze sindikatov in sindikatov posameznih dejavnosti bomo morali v tem letu dosledno uresničevati stališča I. konference ZSS o razvijanju demokratizacije kolektivnega dela ter odgovornosti in uveljavljati zlasti tiste oblike in metode dela, ki bodo omogočile kar najbolj množično sodelovanje članov in organov zveze sindikatov pri odločanju.

mš

S SEJE KOMITEJA OK ZKS PTUJ

O združevanju osnovnih šol in o usmerjenem izobraževanju

O združevanju osnovnega šolstva v ptujski občini govorimo že nekaj let, naredili smo pa bolj malo. Komisija za združitev šol, ki ji je že tretja predsednica Marija Šumandl, ravnateljica osnovne šole Tone Žnidarič v Ptuju, je pripravila analizo upravičenosti združitve, v pripravi pa je tudi osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju. O analizi so posamezni šolski kolektivi razpravljali v okviru sindikalnih organizacij, vendar so nanjo odgovorili pozitivno le štirje od 19 kolektivov na popolnih osemletkah.

Dejstvo je, da združitev po ekonomski plati ne prinaša pocenitve osnovnega šolstva v občini, nasprotno. Pa vendar pomeni združitev novo kvaliteto pedagoškega dela in pogljobljeno samoupravno odločanje.

Zato so člani komiteja OK ZKS Ptuj na seji v ponedeljek, 19. februarja menili, da je združitev osnovnih šol nujnost, ki jo narekujejo vzgojnoizobraževalne potrebe današnjega časa. O tem in o usmerjenem izobraževanju bo pripravljeno gradivo za sejo občinske konference, ki bo predvidoma 27. februarja. Takrat bodo člani konference sprejeli obvezujoče sklepe, ki jih bo potrebno uresničiti v najkrajšem času, ne pa tako kot pred tremi leti, ko smo sklepe sprejemali in jih še do danes nismo uresničili.

N. D.

MDA SE PRIBLIŽUJEJO

V začetku februarja je bil v Portorožu seminar za vodje in člane centrov za MDA, ki delujejo pri OK ZSMS.

Na seminarju, ki ga je pripravil republiški center za MDA, smo najprej govorili o nalogah občinskih centrov za MDA. Povdarjeno je bilo predvsem to, da bi morali občinski centri za MDA delovati vse leto in ne le v času MDA, kot se to v praksi ponekod dogaja, saj je le tak način dela porok za to, da bodo MDB odšle na MDA dobro pripravljene in da se bodo v delo na MDA aktivno vključile ter realizirale programe. Veliko je bilo preteklo leto govora o nepopolnih brigadah. Brigadirji iz občin, kjer jih je preveč, lahko sodelujejo v MDB v tistih občinah, kjer brigadirjev primanjkujejo. Vodstva OK ZSMS bodo morala pokazati zanimanje tudi za tak način sodelovanja.

Še vedno je v krizi sodelovanje študentov na MDA. V razpravi je bilo nakazanih nekaj zanimivih tez, kako v brigade vključiti študente. Recimo študentje likovne akademije bi lahko vodili popoldanske aktivnosti na tem področju, študentje FSPN idejnopolitično izobraževanje itd. Tako bi si pridobili izkušnje, ki jih ne daje nobena šola. Bolj množično bi se morale tudi DO-D, ki so kolektivni člani ZSMS. vključiti v mladinsko prostovoljno delo. Primer: nekaj taborníkov se odloči, da bodo sodelovali na MDA. Tako bi imeli možnost ostale brigadirje seznanjati s taborniškim življenjem. Športniki bi lahko vodili športne aktivnosti. Če bi se neka športna ekipa odločila sodelovati na MDA, bi dopoldan normalno kot ostali brigadirji delala na trasi, popoldan pa bi imela možnost trenirati in se pripravljati na tekmovanja. Vedno večji pomen imajo tudi Klubi brigadirjev in stalne brigade, ki priskočijo na pomoč predvsem ob elementarnih nesrečah, razvijajo pa tudi različne interesne dejavnosti in organizirajo brigadirska srečanja.

Večji povdarek bi morali dati lokalnim akcijam, na katere večkrat gledamo podcenjevalno v primerjavi z republiškimi in zveznimi. Tudi interesne dejavnosti na teh akcijah bi morali razvijati enako kot na ostalih. Na lokalnih akcijah skupaj z mladino delajo tudi drugi krajani in še tako majhen objekt je lahko za neko KS tako pomemben kot kakšna avtocesta v določeni republiki. Govorili smo tudi o družbenem planu za naslednje srednjeročno obdobje in o planiranju mladinskega prostovoljnega dela. Velik povdarek je bil dan pripravam brigad. Centri za MDA morajo skupaj s centri za obveščanje in propagando pričeti z evidentiranjem in ko bodo brigade ustanovljene z informiranjem o MDA na kateri bodo brigadirji sodelovali in z lokalnimi akcijami.

Interesne dejavnosti bodo iste kot v preteklem letu, le da bodo vsebinsko še bolj izpopolnjene. Vsako brigadirsko naselje mora skupaj s komitejem za LO in DS v KS pripraviti obrambni načrt, v katerem bo opredeljeno delovanje sekretariata MDA, DKS, OK ZSMS in slehernega brigadirja v slučaju izrednih razmer. Obrambni dnevi naj bodo torej preizkus ali smo na tem področju dobro pripravljeni. Vsako delovišče naj bi letos imelo tudi svojo radijsko postajo, slovenska televizija obljublja štiri polurne oddaje... Zanimivosti bo torej veliko. Ptujski brigadirji bomo letos sodelovali v drugi izmeni MDA Posočje, v tretji izmeni MDA Brkini in v tretji izmeni na eni od akcij v Hrvatski. Prijavite se lahko na OK ZSMS Ptuj, trg MDB 1.

Za konec še to:

Ljudje na manj razvitih območjih so srečni za izkazano pomoč in interesne dejavnosti bodo dovolj pestre, da bo še največji izbirčnež našel kaj zase. Zato bi moral vsak mladi človek vsaj enkrat iti skozi to šolo samoupravljanja, saj to niso prazne besede.

Diana Bohak

S SEJE KOMITEJA OK ZKS PTUJ

Težave poznamo — kako jih bomo reševali?

To bi naj bilo bistveno vprašanje neposredne aktivnosti vodstev družbenopolitičnih organizacij, predsedstva in izvršnega sveta ptujske občinske skupščine, ko bodo od 20. februarja naprej po delovnih skupinah obiskovali krajevne skupnosti in temeljne organizacije združenega dela v občini. Odgovorne naloge na področju uveljavljanja in uresničevanja družbenoekonomskih odnosov, političnega sistema, delegatskih razmerij, delovanja samoupravnih organov in ne nazadnje podružbljanje splošne ljudske obrambe ter bitka za stabilizacijo — so smernice za delo. Ob razgovorih v 35 krajevnih skupnostih in 86 temejnih organizacijah združenega dela je treba prisluhniti potrebam delovnih ljudi in občanov, iz povedanega pa nakazati smeri reševanja težav, ki se pojavljajo.

Gotovo ni namen razgovorov v tem, da bodo delovne skupine odgovarjale na vprašanja, pojasnjevale stališča in razlagale že neštetokrat sprejete usmeritve. V konkretnem in nepotvorjenem dialogu je treba opozoriti na tiste bistvene probleme, ki se v vsakem zdravem in delovnem okolju obvezno pojavljajo. Ob tem pa akcija ni muha enodnevnica, temveč je stalna naloga subjektivnih sil v naši družbi.

Še so pojavi, ko poskuša probleme reševati le posameznik ali ozka skupina ljudi. Ob uveljavljanju kolektivnega vodenja in zaostrovanju kolektivne in s tem tudi posamične odgovornosti, je temu narediti konec. Delovni ljudje in občani imajo pravico in morajo biti informirani o vseh pozitivnih in negativnih rezultatih svojega dela, imajo pravico sami odločati o reševanju problemov in imajo pravico reševati probleme. Seveda za vse to nosijo odgovornost vse družbenopolitične organizacije v frontni socialistični zvezi. Ob tem pa se pojavlja vprašanje, koliko so delovni ljudje in občani pripravljeni sodelovati v uresničevanju zastavljene politike, gospodarjenja. So, če jim je dana možnost! Zato naj bodo obiski delovnih skupin vzpodbuda za sekcijsko delovanje socialistične zveze delovnih ljudi in akcijsko usposabljanje sindikata, saj sta ti družbenopolitični organizaciji nosilki zastavljene aktivnosti.

N. D.

SLOVENSKA BISTRICA

Dejavnost mladih

Te dni mladi občine Slovenska Bistrica, združeni v skupno prek 70 osnovnih organizacijah ZSMS s posebno pozornostjo razpravljajo o dejavnosti mladih na področju idejnopolitičnega dela in marksističnega izobraževanja. Z razpravami so pričeli že v sredini letošnjega januarja, trajale pa bodo do konca februarja, ko jih bodo zaključili s problemsko konferenco občinske konference ZSMS Slovenska Bistrica.

V razpravah izstopajo predvsem prepričanja, da so sestanki v sedanji obliki že zastareli in bo potrebno za izboljšanje najti nove oblike skupnega dela. Prav tako še vedno občutijo lomanjkanje medsebojnega sodelovanja mladih z družbenopolitičnimi in krajevnimi organizacijami v sredinah kjer živijo. Predvsem pri svojem delu mladi občutijo pomanjkanje podpore starejših ljudi. Potrebno bo uvesti tudi nove oblike usposabljanja mladih. Zavzemajo se tudi, da bi idejnopolitično izobraževanje združili s programi raznih pohodov in športnih srečanj in podobno.

Viktor Horvat

Raziskovalna dejavnost — nepogrešljiva sestavina združenega dela

Raziskovalna dejavnost kot nepogrešljiva sestavina združenega dela v ptujski občini še vedno ni uspela uveljaviti svoje vloge in opredeliti nalog. Čeprav so bili v zadnjih letih doseženi določeni rezultati na področju raziskovalne dejavnosti, pa le-ti še zdaleč ne ustrezajo gospodarski moči in potrebam občine. Ob analizi obstoječega stanja seveda ne moremo mimo dejstva, da je položaj občinske raziskovalne skupnosti v primerjavi z ostalimi interesnimi skupnostmi družbenih dejavnosti v občini specifičen. Pa naj izhajamo iz same organiziranosti skupnosti, ki ima enodomno skupščino — zbor uporabnikov, centralistično zbiranje sredstev za raziskovalno dejavnost v okviru Raziskovalne skupnosti Slovenije, odsotnost raziskovalnih organizacij oz. raziskovalnih enot v občini in nazadnje, ne moremo mimo kadrov, ki večinoma ne kažejo prevelike zavzetosti za raziskovalno delo.

Iz skromnih podatkov občinske raziskovalne skupnosti, delovne organizacije namreč večinoma ne nudijo ustreznih podatkov, je razvidno, da le-te nezadostno gradijo svoje razvojne načrte in poslovno politiko na dosežkih raziskovalnega dela.

Leto 1980 je za občinsko raziskovalno skupnost v nekem smislu prelomno, ne samo zaradi tega, ker se je potrebno do konca leta uskladiti z določili novega Zakona o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih. V tekočem letu bo morala občinska raziskovalna skupnost pripraviti tudi samoupravni sporazum o temeljih plana Raziskovalne skupnosti občine Ptuj za obdobje 1981—85. S tem postaja občinska raziskovalna skupnost v naslednjem planskem obdobju udeležena v svobodni menjavi dela.

Razumljivo je, da to zahteva opredelitev raziskovalnega programa za potrebe občine kot npr.: urejanje in varovanje okolja, urejanje prometa, zaposlovanje, gospodarsko načrtovanje v občini itd. (še nadalje pa ostaja njena naloga sodelovanje pri oblikovanju raziskovalnega programa v okviru posebnih raziskovalnih skupnosti in raziskovalne skupnosti Slovenije). Seveda pa občinske raziskovalne skupnosti ne bodo učinkovite, če ne bodo na nov način vzpostavile odnosov z izvajalskimi raziskovalnimi organizacijami. Tako bi naj zbor izvajalcev sestavljali delegati raziskovalnih organizacij, ki bodo izvajale raziskovalni program občinske raziskovalne skupnosti, ne glede na to, kje imajo sedež.

Seveda pa za navedene aktivnosti in uspešnost le-teh ne more biti odgovorna le občinska raziskovalna skupnost. Družbeno-politične organizacije so tiste, ki morajo ustvariti primerno družbeno klimo, da bodo kvaliteta, znanje in uporaba znanja postali normalen način reševanja družbenih problemov in vprašanj.

Še posebej pomembno vlogo pri problemih in vprašanjih raziskovalnega dela in znanosti bi morala odigrati občinska konferenca SZDL, zakaj zaključki posveta sveta za znanost pri republiški konferenci SZDL, novembra 1979 so jasni. Od tega, da bi morale KK SZDL svoje programske usmeritve razširiti tudi na problematiko raziskovalnega dela do tega, da bi morala sleherna OK SZDL imeti samostojen svet za znanost, ki bi moral imeti svoj program dela za leto 1980 izdelan že do 15. dec. 1979.

Pred občinsko raziskovalno skupnostjo tako stoji cela vrsta odprtih in nedorečenih vprašanj in problemov, ki pa zadevajo slehernega izmed nas, združeno delo, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, torej gre za to, da se raziskovalna politika samoupravno in frontno oblikuje.

N. B.

Kadrovske potrebe ne smejo biti zgolj številke

Osnovna zamisel, ki jo je v celoti podprl tudi osmi kongres in je zapisana tudi v resoluciji, je pri usmerjenem izobraževanju v tem, da bi v naslednjih letih zagotovili skladnost izobraževalnih interesov, nagnenj in zlasti sposobnosti posameznikov z interesi in potrebami združenega dela ter družbenega razvoja v celoti. To bo seveda moralo postati sestavni del skrbi v temeljnih organizacijah, da do maksimuma razvijemo ustvarjalne sposobnosti slehernega človeka vključenega v izobraževalni proces.

Za osnovno misel pred zaključno akcijo priprav na usmerjeno izobraževanje, ki ga bomo začeli izvajati še to jesen tudi v srednješolskem centru v Ptuju smo zaprosili Stanka LEPEJA — predsednika skupščine ptujske izobraževalne skupnosti, ki je v zvezi s tem omenil naslednje:

»Kakor koli se nam zdi proces ali pa celotni sistem usmerjenega izobraževanja v tem trenutku dokaj kompliciran, pa vendarle moramo ugotoviti, da vsako novost prinaša določene pozitivne spremembe, pa seveda tudi napore, ki jih moramo premagati, da bi iz nekaterih tako imenovanih tradicionalnih oblik prešli ter poizkali nove in boljše rešitve. Zato si moramo vsi skupaj prizadevati, da bomo sistem usmerjenega izobraževanja organizirali celovito in povezano, gradili pa tako da zahtevamo, da se mladi pri pridobitvi kakršne koli usposobljenosti za opravljanje določenih del in nalog vključujejo v delo takoj po pridobitvi tega poklica in se nato ponovno vračajo v vzgojno-izobraževalni proces iz dela. Zakon pa tudi predvideva vključevanje z ustrezno pomočjo združenega dela v ponovno šolanje ali šolanje ob delu.

To so seveda ključna vprašanja o katerih pa dostikrat veljavne terminologije niti ne razumemo. Kaj pomeni vključevanje v delo takoj po strokovni usposobitvi, iz dela, ko se mlad delavec po določenem času praktičnega dela ponovno vključuje v šolo ali pa, da ob delu pridobiva nova potrebna znanja in spoznanja.

V Ptuju smo imeli vrsto teh šol in tudi zastavljeno preoblikovanje gimnazij mora v našem konkretnem primeru postati in prevzemati določeno povezavo z izobraževalno kadrovskimi potrebami — predvsem združenega dela.

Prav v usmerjenem izobraževanju morajo imeti OZD izredno pomembno in odgovorno nalogo.

Kadrovske potrebe po najrazličnejših profilih poklicev in znanj prav tako ne bodo smeli biti zgolj neke številke kot je to bilo čestokrat doslej. Stojimo pred srednjeročnimi načrti za obdobje 1981 do 1985 in bi že danes v bistvu morali vedeti kakšno tehnologijo bomo uvajali čez nekaj let, kakšen strokovni profil delavcev bomo potrebovali in kaj od njih tudi pričakujemo. Vsaka druga rešitev nam ne more dati dobrih rezultatov.«

mš

POGOVOR Z JOŽETOM ERHATIČEM, VODJEM INŠPEKTORATA ZA DELO

Človek, delo in varnost

Gotovo ni zgolj naključje, da smo temo za naslednji razgovor izbrali prav s področja dela in varnosti pri delu. V letu intenzivne ekonomske stabilizacije smo in dejstvo je, da je tudi na tem področju možno s pravilnimi ukrepi in obnašanjem marsikaj privarčevati, ali vsaj bolje obrniti dinar.

K razgovoru smo povabili Jožeta Erhatiča, vodjo inšpektorata za delo, promet in elektro energetiko pri SO Ormož in Ptuj. Da bi nam bila jasnejša predstava o delu tega inšpektorata je uvodoma podal tole misel:

»Analiza dela in vsestranska obravnava rezultatov dela na področju varstva pri delu in urejanju zadev s področja delovne pravne zakonodaje za leto 1979 v organizacijah, kjer smo inšpektorji dela opravljali preglede so gotovo najboljša osnova za doseganje še boljših rezultatov dela v prihodnjem obdobju.«

Inšpektorat o katerem teče beseda deluje na območju dveh občin. Koliko inšpektorjev dela pokriva to obsežno območje in kakšna je osnova za vaše delo?

»Na območju inšpektorata dela SO Ormož in Ptuj delujemo trije inšpektorji dela. Osnova za naše delo je 203. člen ustave SR Slovenije, ki določa, da ima delovni človek pravico do takšnih pogojev za delo, ki mu zagotavljajo telesno in moralno celovitost ter varnost. Sicer so smotri varstva pri delu vsebinsko opredeljeni v zakonu o združenem delu, zakonu o delovnih razmerjih, zakonu o varstvu pri delu in v številnih izvršilnih predpisih, tehničnih predpisih, standardih in normativih.«

Kako pristopate inšpektorji k problematiki varstva pri delu, kakšen je torej vaš osnovni cilj?

»Želim povdariti, da varstva pri delu ne moremo obravnavati, kot problematiko službe varstva pri delu v OZD. Mislim na osebe, ki se s tem poklicno ukvarjajo, kot inšpektorji dela recimo. Celotno problematiko varstva pri delu moramo gledati kompleksno. Vedeti moramo sledeče: če je zdravje in življenje človeka najdragocenejše v proizvodnem procesu, potem moramo enkrat za vselej tudi sprejeti načelo in ga v praksi tudi izvajati, da je varstvo pri delu sestavni del vsake tehnologije. Brez dvoma sta varnost pri delu in strokovnost osnova za večjo produktivnost in prav tukaj ugotavljamo v številnih organizacijah združenega dela določene slabosti pri uresničevanju nalog v varstvenem pogledu, ker se ustaljeni in vcepljeni način dela še zmeraj ne izražajo v varnem delu.«

Brez dvoma lahko bolje gospodarimo, če se pravilno in varno obnašamo pri delu, tudi privarčujemo lahko precej, kaj menite o tem?

»Vsi se vključujemo v razpravo o stabilizacijskih ukrepih, ki so nujno potrebni. Odpraviti moramo pomanjkljivosti, ki so se ponekod že zakoreninile. Mnogokrat smo le pasivni opazovalci dogodkov, neradi pa slišimo posledice v pogledu varnega dela, od izgub delovnih dni do dohodka delovne organizacije, ki je mnogokrat okrnjen zaradi nesreč pri delu.

Zanimiv je podatek, da je v Jugoslaviji v letu 1978 bilo skupno zaradi bolniškega staleža izgubljenih 84 milijonov delovnih dni. Če to število izrazimo v vrednosti dohodka je to 55 milijard dinarjev, v prvih devetih mesecih leta 1979 pa celo 11 odstotkov višje.

Vsekakor je rešitev navedenega problema oziroma izboljšanje sedanjega stanja en člen h krepitvi stabilizacije. V tem je mnogo dela za organizacije, samoupravne organe, službe varstva pri delu in podobnih služb. Vedeti pa moramo, da to ni samo problem posameznikov ali organizacije ampak širši družbeni problem, ki ga lahko rešimo le s skupnim delom.«

In kakšno je trenutno stanje z nesrečami pri delu na območju ormoške in ptujske občine?

»Na območju ptujske občine je bilo v letu 1979 skupno 1035 nesreč pri delu, od tega ena smrtna nesreča. In če ugotavljamo skupno število 17.675 zavarovancev, tedaj znaša odstotek nesreč kar 5,85. Povdarjam, da pri tem izredno odstopa panoga gradbeništva, kjer je ta odstotek nad 12. Za tem industrija, kmetijstvo, promet in tako dalje.

Na območju ormoške občine, kjer je skupno število zaposlenih, se pravi zavarovancev v letu 1979 znašalo 3.463 je bilo lani 177 primerov nesreč pri delu ali 5,11 odstotka zaposlenih. V primerjavi z letom 1978 je ta odstotek v močnem opadanju, kljub večjemu številu novosprejetih delavcev.«

Kakšni so najpogostejši vzroki nesreč pri delu na omenjenih območjih?

»Želo zanimiv je tale podatek: od skupno 1035 oseb, ki so se ponesrečile pri delu v lanskem letu je kar 860 moških in le 175 žensk. Pri raziskavah o vzrokih teh nesreč ugotavljamo, da so primerni vzroki predvsem v teh nepravilnostih: neupoštevanje varnostnih predpisov, lahkomiselnost, nedisciplina in preutrujenost pri tistih delavcih, ki delajo v popoldanskem in nočnem času. Znano je, da takšni navadno ne počivajo dovolj, potem pa opravljajo še dodatna dela.«

Jože Erhatič, vodja inšpektorata za delo, promet in elektro energetiko pri SO Ormož in Ptuj.

Izvajalec del Elektro Maribor je v Prešernovi ulici v Ptuju polagal elektro vodnike v zemljo. Takšni so bili »varni« prehodi preko prekopov...Foto: ARHIV INŠPEKTORATA DELA

Katere so najpogostejše telesne poškodbe ob nesrečah pri delu?

»Pri analizi o nesrečah pri delu na območju obeh občin ugotavljamo zelo številne pogoste nesreče. Največ je poškodb na prstih in stopalih pa tudi na glavi. Zaradi tega so izostanki zelo pogosti in znašajo med 14 in 30 delovnimi dnevi. Številne nesreče se dogajajo tudi na poti na delo in domov z dela, zato veljajo po predpisih kot nesreča pri delu. Mislim, da se tudi premalo posvečamo vzrokom za te »mikropoškodbe«, ki zaradi svoje številčnosti dosegajo precej delovnih dni.«

Ali v delovnih organizacijah razpravljajo o tem dovolj pozorno?

»Ugotavljamo, da so razprave o varstvu pri delu v OZD bolj redke, razen v primerih težke ali celo smrtne nesreče. Vse ostalo lahko označimo le kot kampanjske razprave.

Poglejte, v razdobju zadnjih nekaj let smo mnogo zgradili, razen v izjemnih primerih so se delovni pogoji bistveno zboljšali, delavci imajo na razpolago dovolj zaščitne in osebne opreme, zato ne moremo več govoriti, da so za številne izpade zaradi nesreč pri delu in zaradi bolezni krivi slabi ekološki pogoji dela. Ne iščimo več krivde drugod, ampak spoznajmo, da smo premalo varstveno vzgojeni. Z nobenim tehničnim predpisom, z inšpekcijskimi pregledi ali kaznovalno politiko ne moremo doseči zadovoljivega uspeha, če se ne bomo delovni ljudje zavedali svojih osnovnih delovnih dolžnosti — varnega dela.«

Koliko pregledov v OZD pa ste v inšpektoratu opravili v lanskem letu, ter kakšni so bili rezultati?

»Skupno število opravljenih pregledov našega inšpektorata v lanskem letu je bilo 569. To so bili redni, kontrolni, obhodni, nočni in občasni pregledi, ter seveda raziskave nesreč pri delu. Zaradi takšnih ali drugačnih ugotovitev smo lani izdali kar 198 odločb za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti v tehničnem in varstvenem pogledu. V 10 primerih smo prepovedli uporabo stroja ali naprav v obratovanju, ker je ugotovljeno stanje neposredno ogrožalo življenje in zdravje delovnih ljudi ob delu.

Zaradi neupoštevanja tehničnih in varstvenih predpisov ter delovno-pravnih predpisov je bilo predlganih 78 organizacij in odgovornih oseb, pa tudi samostojnih obrtnikov v upravno-kazenski postopek. Ugotavljamo velike nepravilnosti, ki se dogajajo ne samo v času gradnje ampak od zemeljskih del do tehničnega prevzema. Ogromno družbenih sredstev gre za ta dela, ko pa bi morali prostore in opremo začeti uporabljati, v več primerih ne deluje tako, kot bi moralo.

Tipični primer je bila nova trgovska hiša v Ormožu, kjer je vsa tehnična in gradbena dokumentacija bila izdelana pravilno, ko pa bi morale delovati klimatske naprave, predvsem ogrevanje v zimskem času pa je zatajilo. Delovna temperatura v trgovskih prostorih je bila od 5 do 7 stopinj Celzija.

Podobnih primerov je še več. Ugotavljamo, da zaradi slabe kvalitete in izdelave montažnih in drugih del, včasih tudi zaradi prehitevanja časa pozabimo na delovne pogoje in pozneje nepravilnosti urejamo z raznimi sanacijskimi ukrepi, ki zahtevajo še več sredstev. Vsaka investicija mora voditi k boljšim pogojem dela in s tem tudi k večji in varnejši produktivnosti.«

Čemu ste pri urejanju delovno-pravne zakonodaje dajali največ povdarka?

»V lanskem letu smo pri pregledih urejevanja delovno-pravne zakonodaje dali poseben povdarek zaposlovanju invalidnih oseb, delovnemu času, zaposlovanju upokojencev in delovnim razmerjem pri nosilcih samostojnega osebnega dela in seveda tudi udeležbi delavcev pri dohodku.«

V letu 1979 smo v Sloveniji dosti govorili in razpravljali o problematiki zaposlovanja delavcev pri samostojnih obrtnikih iz drugih republik in pokrajin, ki izvajajo v naši republiki razna gradbena dela. Kako smo uredili te »zadeve« na območju ormoške in ptujske občine?

»Obrtni zakon dovoljuje samostojnemu obrtniku, recimo konkretno gradbincu, da lahko izvaja svoja dela na celotnem ozemlju naše države. Pri tem je treba razlikovati obrtnika od posrednika. No, za nas vsa ta problematika ni bila poseben problem, ker smo začeli z ustreznimi ukrepi že leta 1977.«

Koliko obrtnikov iz drugih republik je v lanskem letu opravljalo dela na območju omenjenih občin?

»Število obrtnikov iz drugih republik je bilo lani od 35 do 40, število delavcev zaposlenih pri teh obrtnikih pa se je gibalo od 280 do 300. V glavnem so ti delavci opravljali dela na gradbiščih, ki jih je bilo v lanskem letu na območju obeh občin precej. Vse OZD, ki so sodelovale s temi obrtniki so imele sklenjene pogodbe o delu s samostojnimi obrtniki, ki se v mnogih primerih združujejo pri enotnem nastopanju. To je zakonsko dovoljeno, razumeti pa je, kot da en obrtnik zaposluje 30 in več delavcev, kar pa ni res. Žal pa je resnično, da smo ob tem ugotovili številne nepravilnosti, kot: delavci niso bili zdravstveno zavarovani, kolektivne pogodbe o delu niso bile sklenjene, nikjer ni bilo razvidno izplačilo osebnega dohodka delavcem, da ne govorim o plačilni listi — o tem ni govora. Razen tega smo ugotavljali, da so nadurno delo plačevali običajno kot redno delo v delovnem času, ter podobno.«

Koliko sredstev smo v lanskem letu plačali Ormožani in Ptujčani tem obrtnikom za njihovo delo — mislim predvsem na obrtnike iz drugih republik?

»Samo na območju ptujske občine so štiri OZD izplačale samostojnim obrtnikom iz drugih republik v lanskem letu kar 11.230.000 din, se pravi prek staro milijardo din. Na območju ormoške občine so v istem obdobju izplačali tem obrtnikom še več, kar 15.000.000 din. To so vsekakor ogromna sredstva, ki jih navsezadnje lahko obdržali doma...«

Kaj pa pogoji dela, kakšni so po vaših ugotovitvah?

»Nesprejemljivo je, da OZD, ki imajo sklenjene kooperacijske pogodbe — izjema je GP Gradis — niso ničesar storile za boljše delovne pogoje, za prehranjevanje in boljše življenjske razmere delavcev. Ne glede na potrebo delovne sile v gradbeništvu in hiter gospodarski razvoj in večjo delovno storilnost pozabljamo na osnovo — na človeka.«

Saj vendar obstaja samoupravni sporazum o minimalnih standardih za življenjske in kulturne razmere delavcev, ali to ni dovolj?

»Žal pozabljamo tudi na ta samoupravni sporazum. Ne držijo se ga niti obrtniki niti ne vse OZD. O tej problematiki, ki je preobsežna, so razpravljale družbenopolitične organizacije obeh občin, ter v osnovi ugotovile, da zaradi tega problematika ni rešljiva na mah. Na ravni občine, republike in federacije je treba najprej začeti z usklajevanjem predpisov o medsebojnih delovnih razmerjih, prav tako obrtnega zakona in ostalih predpisov, ki so sedaj preveč različni, zato tudi ni zaželenega uspeha.«

Prav gotovo ste inšpektorji rešili mnogo teh problemov, kaj pričakujete, kako bo z varstvom pri delu jutri, drugo leto, drugo desetletje?

»Inšpektorji dela uprave za inšpekcije občin Ormož in Ptuj smo postopoma vendarle rešili precej obširnih problemov, kadarkoli pa smo se lotili določenega problema, smo imeli v mislih le eno:
nismo se vprašali kdo si, od kod si, ampak smo vsakega obravnavali kot delavca v naši samoupravni družbi, ki ima po določbah zvezne ustave vso pravico do varstva pri delu. To bo vodilo pri našem delu tudi v bodoče.«

M. Ozmec

Moderno, izvirno in domače

V tej trgovski delovni organizaciji so se že v preteklem letu odločili, da bodo delno specializirali svoje prodajalne. Tako bi v nekaterih trgovinah ponudili potrošnikom izdelke tistih proizvajalcev, ki jih sicer v ptujskih trgovinah ni moč kupti.

Prizadevanja so že rodila sadove. Dogovorili so se za trajnejše sodelovanje z organizacijo Narodna radinost Surdulica, kjer 750 kmečkih žena pod kreatorsko taktirko Beograjčana Alesandra Josimoviča, plete jopice, puloverje in brezrokavnike. In ta pestra ponudba spomladanskih artiklov prihaja sedaj tudi v Ptuj.

Pri Emoni Merkur so sklenili, da bodo izdelke iz domače volne v različnih barvah ponudili na prodajnih mizah trgovine Dom v Murkovi ulici in tako uresničili že lani osvojeno idejo o delni specializaciji trgovin. Reči pa je treba tudi to, da so trgovci izbrali dokaj ugoden čas za ponudbo novih izdelkov. Zmeraj večje je povpraševanje po izdelkih iz prave, domače volne, ročno pletenih z domiselnimi kroji in vzorci. Poleg tega pa je pred nami praznik žensk in ne bo jih malo, ki bodo ob tem prazniku in pred bližajočo se pomladjo razveselile sebe — če že možje ne bodo storili tega ter obogatile svojo spomladansko garderobo z enim od izvirnih izdelkov žena iz Surdulice.

M. G.

Nepozabni dan borca Rade Ivetiča

Dan kot vsak drugi, pa vendar ne povsem enak. Bil je lep sončni popoldan kakršnih je v zimskih mesecih le malo, zato je bil tudi prava priložnost za sproščenost in dobro voljo. Srečava se na ulici, z običajnim pozdravom in še nečim značilnim, kar danes Radeta Ivetiča razlikuje od mnogih drugih občanov. Vedno je nasmejan in pripravljen povedati kakšno šalo pa naj bo to na pločniku, v odmoru na seji pa tudi ob delu.

Tokrat mi je uspelo, da sem ga pripravil, da je po že skoraj »obvezni« šali, ki mi jo pove ob srečanju, spregovoril tudi nekaj takšnega kar je oblikovalo njegov današnji lik zavestnega in dolgoletnega družbenopolitičnega delavca, borca za prenašanje in ohranjanje tradicij NOB, kjer je sam sodeloval od leta 1941.

Njegov nasmeh je z vsako besedo postajal plemenitejši, poteze resnejše. Spomini na preteklost so bili temni in težki, kar preveč jih je. Skoraj vsi pa so bili prežeti z grenkobo, ki jo je v njihova, takrat še mlada srca vnašal okupator.

»Veš, težko bi ti v nekaj urah obrazložil vse težave in grozote, ki smo jih morali v letih osvobodilnega boja preživljati, lahko pa ti povem dogodek, ki mi bo ostal v nepozabnem spominu, o dnevu, ki je bil podoben vsem v času NOB, pa vendar tako različen od njih« je dejal danes že priletni Rade Ivetič. Na cesti se seveda o tem nisva mogla pogovarjati, zato sva poiskala primernejši kraj, med policami, preobloženimi s pisano zgodovino naše preteklosti, v Matični knjižnici.

»Veš, bilo je to 9. junija 1943 v pragozdu Zelengore, v pravem peklu in nenavadni vojni« je pričel svojo pripoved v spominih na enega najtežjih dni njegove udeležbe v NOB. Komandir čete, komisar, komandant bataljona, njegov komisar so bili težje ranjeni že v prejšnjih bojih. Potrebno je bilo imenovati druge, toda kmalu so tudi oni postali žrtve sovražnega orožja. V koloni, kjer je stopal tudi Rade Ivetič, je nastala zaskrbljenost. Niso več hodili v koloni, kot je bila to njihova navada. Tega dne so se vsi pomešali tako, da ni bilo mogoče ugotoviti, kdo je iz katere čete, bataljona. Vedeli so samo to, da je bila ta skupina iz kolone 4. proletarske, črnogorske brigade. Šli so brez označenih poti, skozi težko prehodne gozdove. Vsak meter poti se jim je zdel daljši od kilometra. Toda trenutna neorganiziranost je bila hitro odpravljena, organizirali so politično uro in tudi nekaj duhovitih je borcem povrnilo tako potrebno moralo.

Dobro se spominja še besed soborca Jakova Čaleta iz Šibenika, ki je pričel: »Naprej tovariši, še ta hrib in ravnine ne bo več«! Niso se še dodobro sprostili, ko je prispela vest, da je padel komandant brigade Vako—Vasilije Džurovič. Vedrina je izginila iz njihovih obrazov in takoj so morali nadaljevati pohod. Mnogi so padali na kolena od izčrpanosti. Drugi so jim prav tako oslabljeni priskočili na pomoč. Hrabrili so se, bilo pa je slišati tudi besede nemoči, utrujenosti, pa tudi želje: »Ubijte me prosim, jaz ne morem več naprej. Mojim povejte kje sem ostal.«

V trenutku nastane v koloni zatišje in trenutek za tem je nekdo prinesel vest, da je padel tudi tov. Tito. Bilo je to sporočilo ob katerem nam je zastal dih. Kljub temu pa s čela kolone zaslišimo povelje: »Druga četa tretjega bataljona, naprej.«

Pričeli smo se prerivati med sotovariši, soborci. Dolgo časa je trajalo, da smo se uspeli zbrati na čelu kolone ob komandirju Begoviču. Ta je sporočil, da vest o smrti tov. Tita ni resnična, da je on samo lažje ranjen. Sreče, ki smo jo v tistem trenutku doživljali ni mogoče opisati z besedami. Še toliko bolj veseli pa smo bili, ko smo zvedeli, da smo prav borci naše čete določeni, da zagotovimo njegov prehod skozi kraje na katerih so se bojevali.

Komandant nam je razdelil bombe in drugo potrebno municijo, brez posebnih pojasnjevanj. Samo povelje: »Za menoj tovariši« je bilo slišati in četa je krenila čez veliki hrib v sestavu Zelengore. Ko so hodili po njem še niso slutili, da bodo prav tam bojevali eno največjih bitk druge čete 4. proletarske črnogorske brigade, ki je tukaj odbila kar štiri juriše drugega bataljona 738. nemškega polka in njihove artilerije. Tega dne je izgubilo v bitki življenja prek 60 borcev. Boj je preživelo vsega 13 borcev. Sedaj je na tem hribu imenovanem Ljubin grob grobnica druge čete tretjega črnogorskega bataljona. Med trinajstimi preživelimi je tudi Rade Ivetič.

Raport, ki ga je po boju dal komandir Begovič komandantu 2. proletarske divizije Peku Dapčeviču se je glasil: »Tovariš komandant, sem komandir bivše 2. čete tretjega bataljona. Nalogo smo izvršili.« Za kolektivni heroizem in kolektivno smrt borcev 2. čete tretjega bataljona je bila ta leta 1952 odlikovana z Redom zaslug za narod prvega reda. O tem dogodku pa je bil posnet tudi celovečerni film.

To je bil samo eden nepozabnih dni, trenutek v času štiriletne krvave vojne za osvoboditev jugoslovanskih narodov izpod jarma tujih izkoriščevalcev in okupatorjev. V ta boj se je od prvih dni vstaje vključil tudi Rade Ivetič, nosilec spomenice 1941 in udeleženec mnogih odločilnih bitk za svobodo. Med njimi se je udeležil kot borec tudi boja na Sutjeski in Neretvi.

Svoje spomine danes rad prenaša na mlajše rodove, saj je nemalokrat gost učencev na osnovnih šolah občine Slovenska Bistrica pa tudi mladi ga večkrat pokličejo v svojo sredino. Z žalostjo je ob koncu najinega razgovora povedal, da od 13 preživelih borcev iz slavne bitke pri Ljubinem grobu na Zelengori so danes živi samo še trije.

Besedilo in posnetek:
Viktor Horvat

Med mnogimi težkimi trenutki NOB je bilo tudi nekaj lepih, Tudi teh se rad spominjam, saj smo se morali mnogokrat, ko je bilo najhuje sprostiti ob šalah, ki so jih pripovedovali soborci.

Ormoška dediščina

V letih 1955 — 1962 in 1974 — 1979 so v Ormožu potekala obsežna arheološka izkopavanja, ki so dala pomembne rezultate o obliki takratne naselbine iz časa t. im »Kulture žarnih grobišč« (1.100 — 750 pred n. št. Naselbina je imela obliko polkroga in je imela skoraj takšen obseg kot današnji Ormož. Na severni, vzhodni in zahodni strani je bila utrjena z zemeljskim nasipom in jarkom. Na južni strani je segala verjetno do Drave in je bila pri gradnji železnice leta 1857 odsekana.

Arheološka izkopavanja so v glavnem potekala znotraj in zunaj tega nasipa, pa tudi na nasipu, tako leta 1959, 1962 in 1979. Nasip je zemeljski in proti dnu utrjen s poševno ležečimi okroglimi lesenimi stebri. Leta 1979 pa smo v notranjo stran nasipa odkrili vkopanih več latenskih lončarskih peči iz 2. stol. pred n. št., okrogle oblike z nižjim kuriščem na sprednji strani. Eno peč smo dvignili iz izkopišča in jo bomo po konzervaciji prenesli v Ormož, kjer bo razstavljena v novem hotelu. To bo nedvomno velik dosežek, saj bo to prvi prazgodovinski objekt odkrit v Ormožu, ki bo razstavljen v bližini prostora, kjer je bil odkrit.

Ugotovili smo tudi »urbano« zasnovo takratnega naselja. Tako smo ugotovili dve cesti, široki od 4 — 5 metrov, ki sta potekali v smeri V—Z in S—J, ob njih pa hiše, pravokotno usmerjene nanje. Dosedaj smo odkrili sledove 20 hiš. Hiše so bile pravokotne oblike z dvokapno streho in zgrajene na navpičnih gredeh. Stene hiš so bile med pokončnimi stebri zapolnjene s prepletom iz vejevja in šibja in ometane z debelim ilovnatim premazom — hišnim lepom. Imele so enega ali več prostorov, tla pa so bila ilovnata. Izven stavb so bila ponavadi različno grajena večja ali manjša ognjišča in kurišča. Nekatera od teh so bila na dnu obložena z oblicami in keramiko, druga so imela le premaz iz gline, nekatera pa so bila tudi vkopana v ilovnato plast. Med današnjo Šolibrovo in Poštno ulico, v bližini prazgodovinske ceste, smo odkrili tudi pet zbiranikov za vodo, v enem od njih pa tudi sledove desk, s katerimi so bile obložene stene.

Razen gradbenih elementov znotraj nasipa kot tudi izven njega, smo leta 1974 odkrili tudi del grobišča na nekdanjem »Skoršičevem vrtu«. Ker so bili nekateri grobovi vkopani tik pod humozno plast, so bili zaradi poznejše obdelave zemljišča poškodovani, drugi pa celo uničeni. Sežgane kosti pokojnika so bile v glinenih posodah — žarah, ali prosto v zemlji, nanje pa je bil položen nakit iz brona, železa, stekla in tudi zlata, ter drugi keramični izdelki.

Razen tega smo odkrili tudi sledove starejše poselitve iz eneolitskega obdobja (2.100 — 1.800 pred n. št.) in sledove poselitve iz latenskega obdobja (od 300 pr. n. št. do n. št.) ter razne večje jame iz poznega srednjega veka, med njimi tudi jame za strojenje kož.

Ormož, 1978 — del prazgodovinske hiše in ognjišča. Tekom tisočletij so od prazgodovinske hiše ostale le jame od lesenih navpičnih gred.

Razen gradbenih ostalin je bila odkrita tudi velika množina keramičnih izdelkov za vsakdanjo rabo: velike shrambene posode, lonci, sklede, skodele, terine, pekve, ognjiščni kozli, vretenca, piramidalne in prstanaste uteži, keramična igrača — ropotuljica, miniaturne posodice. Posebej zanimive so precej številne živalske in človeške glinaste figurice. Iz kamna so bile izdelane žrmlje, ploščate in preluknjane sekire, brusi in kladiva. V naselbini pa so redkeje zastopani bronasti predmeti, našli smo le sekiro in iglo za spenjanje. Lahko rečemo, da je ormoška prazgodovinska naselbina z grobiščem in še danes vidnim prazgodovinskim okopom edinstvena in da so Ormožani lahko ponosni na svojo dědi iščino.

Del drobnega gradiva iz teh izkopavanj je sedaj razstavljen v Ptuju v zbirki drobnega arheološkega gradiva, del pa v Ormožu, kjer je bila ob 700 letnici mesta odprta razstava arhivskega gradiva, ki zajema gradivo od prve omembe Ormoža do vključno NOB-ja. V tem prostoru je bilo leta 1978 razstavljeno dodatno še arheološko gradivo, skopano v letih 1974 — 1978, predvsem iz grobišča. Najlepše primerke iz obeh razstavišč smo za nekaj časa posodili v Narodni muzej v Ljubljani za razstavo »Rešena dediščina 1945 — 1980«, kjer je gradivo vzbudilo izredno zanimanje med strokovnjaki in ljubitelji. Da ne bi bila razstava v Ormožu okrnjena, jo nameravajo muzejski delavci dopolniti, saj gradiva z bogatega najdišča ne manjka.

Ta kratek oris naj bo vabilo na ogled razstave. Naj poudarim še to, da se le malokatero mesto lahko pohvali s tako bogato in lično razstavo, ki je vsekakor vredna ogleda.

M. Tomanič-Jevremov, dipl. arh.

Člana grupe junij razstavljata v Ptuju

Za otvoritev letošnje razstavne dejavnosti v Ptuju je Pokrajinski muzej pripravil zanimivo umetniško predstavitev akademskega kiparja Viktorja Gojkoviča iz Ptuja in akademskega slikarja in grafika Petra Vernika iz Maribora. Skupno 55 kiparskih ustvaritev, barvnih jedkanic in lesorezov ter barvnih sitotiskov in fotografij bo obiskovalcem na ogled do vključno 24. februarja v razstavnem paviljonu Dušana Kvedra.

Po uvodnih besedah ravnatelja muzeja Staneta Napasta in nastopu flavtistke Danice Žibrat je o ustvarjanju obeh razstavljalcev spregovorila ravnateljica razstavnega salona Rotovž v Mariboru Meta Prosenc, ki je med drugim dejala, da pogojuje dvoje vzrokov tokratna predstavitev akademskega kiparja Viktorja Gojkoviča akademskega slikarja in grafika Petra Vernika.

Razstavo je odprla ravnateljica razstavnega salona Rotovž v Mariboru — Meta Prosenc.
(foto: I. Ciani)

Akademski slikar in grafik Peter Vernik.
(foto: I. Ciani)

Viktor Gojkovič, akademski kipar iz Ptuja ob svojem delu.
(foto: I. Ciani)

Gojkovičeva domačijskost za začuda prvič predstavlja v svojem rodnem mestu in motivni izbor Vernikovega dela, ki že vseskozi izhaja iz prvinskosti kurentov, rus in gambel. Njegovo razmišljanje ob človekovi prvinski potrebi po metamorfozi nam bo odprlo nove poglede na običaje, ki ožive vsako pustno nedeljo na ptujskih ulicah in se vse preveč spreminjajo le v turistično atrakcijo.

Kar retrospektiven je izbor, ki nam ga ponuja Viktor Gojkovič, saj zajema več kot desetletno ustvarjalno obdobje in nas popelje od ekspresivnosti portreta, prek vse bolj izčiščenih plastičnih oblik do lahkotne igre z že kar grafičnimi efekti.

Dvoje hotenj se prepleta v kiparstvu Viktorja Gojkoviča. Antično izročilo neprisiljeno prehaja v konstrukcije, ki jih je lahko navdahnila le urbana civilizacija XX. stoletja. Svetna razvejanost prvih Gojkovičevih kapitalov se kmalu poleže v sicer bogato strukturirano površino kamnitih kubosov v katere so se zajedle tanke kovinske žile. Kapitel se je spremenil v objekt, ki z zaključenostjo in samozadostnostjo oblik že vzbuja želje po primerjavi z monolitnostjo dorskega stebra in je kovina le aplikacija, ki fiksira plastiko v naš čas. Ko pa se kamen povsem umakne kovini, nadomesti monolitno zaključenost oblik, možnost variranja, možnost dodajanja, odvzemanja, spreminjanja vertikal v horizontale in obratno. Objekt je postal naključen, postal je člen v verigi podobnih oblik. Kot ni več potrebna njegova enkratnost, neponovljivost, postaja tudi masa, ki je prej objekt strogo določala — odveč. Čipkaste oblike zloženk nastalih prav v zadnjem času pritegujejo kot likovno dopolnilo ne le svetlobo in barvo, temveč celotno prostorsko atmosfero. Trdnost kamna je zamenjala zračna perforirana konstrukcija, ki zapušča svet realizma mase in prehaja v imaginarni svet kiparjevih želja realiziranih s pomočjo tehnike, ki daje tem objektom neizbrisen pečat sedanjosti. Miselna in oblikovna svoboda kiparja, ki ustvarja svojo umetnost se mora pri portretiranju podrediti zakonom imetike in zakonom izraznosti. Gojkovič pa velja za dobrega portretista ker se temu le deloma podreja. Poleg modela je namreč vselej odločilna zaprtost ali odprtost kiparske forme, zglajenost ali razritost površine, napetost ali ohlapnost mase. Tako nam Gojkovič kot portretist vselej nudi dvoje — portret in likovno izpoved. Ta je grajena na sposobnosti vzpostaviti kontakt z gledalcem prek same faze ustvarjanja. Od tod hotena nedodelanost njegovih portretov, ki daje gledalcu občutek, da mu je uspelo za hip pogledati v umetnikov atelje. In še na nekaj ne smemo pozabiti, — Gojkovič portretira, da lahko rešuje nove in nove kiparske naloge. To je, portretira in se razvija. Njegovi portreti so enakovreden delež njegove kiparske ustvarjalnosti.

Izbor Petra Vernika, ki ga poznamo tudi kot odličnega grafičnega oblikovalca, prav tako zajema obdobje zadnjega desetletja. Grafika pospremimo mimo njegovih različnih miselno izpovednih in izvajalsko tehničnih variacij na prastaro temo — maske.

Najočitnejša lastnost grafičnih listov, barvnih lesorezov, barvnih jedkanic, barvnih serigrafij in fotografij Petra Vernika je individualizacija teme — kurentov. Grafiku moramo priznati pogum, da se je lotil področja, ki je bilo tako v slovenskem slikarstvu kot predvsem v grafiki že vrhunsko prenešeno v likovno izpoved. Sicer pa ne bomo nikjer srečali pravila, da se dva umetnika ne bi smela ukvarjati z isto temo, saj se vendar likovniki že stoletja ubadajo z nekaj ključnimi temami.

Vernik se je spoznal z mistiko kurentove pojave in njegovih spremljevalcev že kot srednješolec, se ukvarjal z etnografskimi in etnološkimi razlagami tega za Dravsko polje specifičnega pojava ter se končno odločil za njegovo likovno preinterpretacijo. Če je za Miheliča kurentstvo simbol prehajanja iz življenja v smrt iz ene materije v drugo, ga Vernik doživi predvsem kot misterij maske. Maske, ki pokriva človeški obraz, maske, ki je človeški obraz.

V grafiki Petra Vernika lahko zelo jasno razločimo vsebinski in formalni razvoj, ki pa se dopolnjujeta. Izpoved teče od prvotnega veselja nad likovno učinkovitostjo kurentovske maske k razmišljanju o večni maski človeškega obraza, o procesu demaskiranja, ki odkrije povsem novega človeka. Vernik se je tudi v oblikovnem smislu odločil za neko vrsto demaskiranja. Prehod od klasičnih grafičnih tehnik k serigrafiji je povdaril Vernikovo afiniteto do fotografije. Ta predstavlja konkretizacijo upodobljenega dokler v končni fazi ne postane samozadostna.

Na tej razstavi v Ptuju tako spoznavamo Gojkoviča in Vernika ob njunem samostojnem in osebnostnem nastopu. Nesmemo pa pozabiti na njuno vlogo v okviru grupe junij, ki je pritegnila ustvarjalce iz vseh kontinentov, na naše področje pa prinesla mladega in neobremenjenega likovnega duha.

Gojkovič je član samega ustvarjalnega jedra te skupine, ki je bila ustanovljena pred desetimi leti, Vernik pa se mu je pridružil že leta 1974.

»Če povem, da pripravlja grupa junij razstavo letos v Amsterdamu, ni odveč, da oba razstavljalca pozdravimo tudi kot uspešna ambasadorja naše umetnosti v tujini. V času vse večjih mednarodnih napetosti pa je pomen takega poslanstva vedno večji.« je sklenila svojo uvodno misel ob otvoritvi razstave obeh umetnikov Meta Prosenc.

mš

ORMOŽ

Število nezaposlenih se je povečalo

Pri skupnosti za zaposlovanje občine Ormož je bilo v letu 1979 prijavljenih povprečno 338 brezposelnih oseb ali 10 % v primerjavi z vsemi zaposlenimi, kar je najvišja stopnja brezposelnosti v naši republiki.

Predvidevanja, da bo tovarna sladkorja zaposlila večino brezposelnih, se niso uresničila. Prav nasprotno je bilo. Število brezposelnih se je celo povečalo, ko so se prijavili pri občinski skupnosti še delavci EM Hidromontaža, ki so sklenili delovno razmerje za določen čas, — do zgraditve tovarne. Hkrati se povečuje tudi brezposelnost žensk in v zvezi s temi težavami se povečuje tudi problem zagotavljanja pravic iz naslova socialne varnosti.

Sicer pa je trenutno glavni problem ormoške občine na tem področju vse večje število brezposlenih žensk v vseh krajevnih skupnostih.

N. D.

PTUJ — PROMETNO VOZLIŠČE

Kaj meni Lojze Cenc – vodja občinskih sodnikov za prekrške v Ptuju

Brez dvoma je stari Ptuj s svojimi ulicami prava prometna zmešnjava. Leta in leta negodujemo nad to ugotovitvijo, žal pa ne storimo dovolj, da bi problematiko vsaj omilili, če že ne odpravili. Zadnja leta smo v strogem centru Ptuja z enosmernim prometom in s prepovedjo prometa v nekaterih ulicah le naredili korak naprej. Tudi komunalni nadzorniki in prekategorizacija nekaterih cest so storili svoje, — vsaj tiste najbolj drzne in nekulturne voznike so prisilili k disciplini. Ugotavljamo namreč, da je prav disciplina udeležencev v prometu eden tistih ključnih problemov, ki pogojujejo prometno neurejenost. Kar se tiče parkirišč, teh je dovolj — vsaj tako nam zagotavljajo strokovnjaki. Dokazov za takšno trditev je več. — Žal je veliko več voznikov, ki na vsak način želijo parkirati v strogem centru. Za vse tiste je logično premalo prostora. Preveč smo razvajeni; z avtomobilom želimo parkirati pred vsako trgovino ali ustanovo, kjer pač imamo opravek. Zato imajo komunalni nadzorniki pač nekoliko več dela.

Zaradi različnih stališč in tomačenj omenjene problematike smo se odločili, da povabimo k razgovoru vse tiste občane, ki se ukvarjajo s prometno problematiko, ki so za to tudi odgovorni, ali pa je prometna urejenost del njihovih opravil in nalog. Vseh razgovorov pa seveda ne moremo objaviti naenkrat, niti ni bil to naš namen, kajti prav bi bilo, da nenehno opozarjamo na probleme v cestnem prometu. Zato pričenjamo s serijo sestavkov pod skupnim naslovom PTUJ — PROMETNO VOZLIŠČE?

Osnovno vprašanje je torej že v naslovu in kaj meni Lojze Cenc, vodja občinskih sodnikov za prekrške v Ptuju:

„Če se postavim v vlogo občana, se pridružujem večini občanov mesta Ptuja in vsem tistim, ki prihajajo v naše mesto, da že od nekdaj, predvsem pa z naraščajočim prometom naš Ptuj glede prometne varnosti ni urejen. Vse slabše je to stanje z leti. Po mojem so „ta kratko" potegnili prav pešci, predvsem pa otroci, ki so prisiljeni prečkati glavne ceste na poti v šolo in domov. Zaradi tega smo že pred nekaj leti predlagali in pred dvema letoma tudi sprejeli odlok o prometu v Ptuju. Ta naj bi uredil najnujnejše. Razen tega je SO Ptuj dala v izdelavo prometno študijo. Uresničevanje odloka in prometne študije, ki je še v izdelavi, pa bi seveda terjalo ogromna sredstva. Pristopili smo k realizaciji odloka o prometu in omenjene študije, vendar le na tistih področjih, ki niso terjala večjih sredstev. Tako je uspela preusmeritev prometa iz dvosmernega v enosmerni. S tem smo na tej relaciji zagotovili prav gotovo večjo varnost udeležencev v prometu. S tem pa se je po naših pričakovanjih pojavilo drugo vprašanje, da je v samem centru verjetno premalo prometnih površin za parkiranje. Zaradi varnosti pešcev so uvedene določene cone, kjer je parkiranje prepovedano. Opazite lahko tudi novo prometno signalizacijo, ki pa sproti spremlja vse kritične točke, ki močno zavirajo promet.

Lojze Cenc, vodja občinskih sodnikov za prekrške na svojem delovnem mestu.

Na drugi strani ugotavljamo, da se vozniki v veliki meri ne pridržujejo določb prometnih znakov, ali pa niso na njih še navajeni, po domaše pač rečemo, da vozijo na pamet. Mnogo preventivnega je storila služba komunalnega nadzorstva. Komunalni nadzorniki redno opozarjajo voznike, kje lahko parkirajo in kje ne, čeprav stojijo zato že znaki. Delno bo rešen problem parkiranja, ko bodo zrušili stari gasilski dom, kjer bi pridobili novo parkirišče. Predvidena so še nekatera druga parkirišča, ki pa zahtevajo čas in več denarja."

Kako pogosti so prekrški na območju mestnega jedra?

„Prekrškov v samem centru Ptuja je v naši evidenci bolj malo. Namreč organi milice in komunalni nadzorniki predvsem opozarjajo, imajo pa seveda tudi pooblastilo, da za manjše prekrške izrekajo mandatne kazni na kraju samem. Vsi mi, ki skrbimo za prometno urejenost mesta Ptuja, od izvršnega sveta SO Ptuj, organa za promet pri SO, sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu s komisijami do organov milice, skratka vsi, ki nam je do boljše prometne urejenosti mesta Ptuja vlagamo vse napore, da bi čim hitreje to dosegli."

M.Ozmec

Gradišče ponovno v osrčju Bistrice

Že vrsto let se v občinskem središču Slovenska Bistrica srečujejo s problemom organiziranejšega oskrbovanja občanov z najnujnejšimi oskrbnimi artikli med katere spadajo tudi sadje in zelenjava. Res je, da je tega v trgovinah velikokrat tudi dovolj, vendar je izbira največkrat skopa. Dosedanji prostor, kjer so prodajali sadje in zelenjavo je po mnenju Bističanov, predvsem pa gospodinj povsem neprimeren.

Pogled na Gradišče — staro mestno jedro Slov. Bistrice

Sedaj v občinskem središču resneje kot v preteklem obdobju razmišljajo o ureditvi sodobnejše tržnice na kateri bi lahko svoje pridelke prodajali tudi kmetije iz okoliških krajev. Teh ni malo pa tudi proizvodni viški pri njih sedaj niso našli pravega prodajnega mesta v občinskem središču. Pričakovati je torej, da bodo tudi v Slovenski Bistrici, ki je prav gotovo eno maloštevilnih večjih slovenskih mest brez tržnice, ta problem kmalu opravili. Za prostor nove tržnice so izbrali Gradišče, najstarejši del mesta Slovenska Bistrica, ki se bo tako zopet uspešno vključilo v mestno jedro.

Besedilo in posnetek: Viktor Horvat

Bratislavčani se bodo poslovili to nedeljo

To nedeljo ob 11. uri in 40 minut bo na sporedu še zadnji, tretji del oddaje IZ VASI V VAS, ki so jo programski delavci radia Ptuj posneli v Bratislavcih pri Polenšaku. Nekaj sogovornikov, pevcev in muzikantov smo v prvi oddaji že slišali, druga je bila v celoti posvečena pričevanju o delu in poslednjem boju Natašine skupine, v zadnji — tretji oddaji pa bomo slišali še nekaj drugih pripovedi o življenju in delu Bratislavčanov.

Nežka Potrč in Marija Grut, stari sta 64 IN 70 let, živita v Bratislavcih 29 in kljub precej visoki starosti obdelujeta svoje posestvo. Ob našem obisku 9. januarja sta nam v sproščenem klepetu zaupali marsikaj zanimivega iz svojega življenja, pa potožili tudi, da težko zmoreta vsa kmečka opravila, da se kolikor tolikor prebijeta skozi življenje. V nedeljski oddaji pa bodo sodelovali še Marija Lebar, Alojz Lebar in Ivan Kelhar in nekateri drugi, svoje domače viže in pesmi pa so pripravili še Stanko Zelenjak, Franc Poznič, Marta Čuš, Marija Lebar, Katica Miklič, Ana Plohl, Tonika Zavec, Albina Majcen, Ignac Čuš in Alojz Kovačec.

mš

Tudi to pot bo v družbi gostoljubnih Braslavčanov prijetno, v oddaji iz vasi v vas, se bodo oglasili to nedeljo. (foto: I. Ciani)

Alojzu Bezjaku v spomin

Sredi januarja je smrt pretrgala življenski dan Alojza Bezjaka iz Moškanjec. Rodil se je leta 1918 v vasi, kateri je ostal zvest vse življenje. Bil je kmet, ki je ponosno ljubil svojo kmečko delo in svoj kmečki življenj ter se obema razdajal do poslednjih življenskih trenutkov, četudi se je soočeval s

težavami, z razočaranjem in prevečkrat tudi z mačehovskim vrednotenjem kmečkih naporov in žuljev. Zemlji, na kateri se je rodil, na kateri je zorel v mladeniča in dozorel v klenega moža, je daroval vse svoje moči, svojo toplo ljubezen in ponosno zavest, da se je treba boriti, vztrajati in zmagovati, zato sebe in svojega dela nikoli ni zatajil. Zavedel se je, da je domača zemlja storoka mati, ki trdo terja, toda bogato plačuje vsakomur, ki z njo čuti in misli. Zato ni iskal življenskih dobrin v tujem svetu, zavedajoč se namreč, da je svet lep, a dom svet.

S svojo umno, a skromno besedo, še bolj pa s svojim kot mravlja pridnim delom se je uveljavljal med kmečkim življem svoje življenske sredine. Vzgojil je osem otrok, ki so drug za drugim počasi odhajali čez domači prag, da sta z ženo ostala sama na lepi in gospodarsko močni kmetiji. Toda samote ni čutil, morda včasih utrujenost, ki jo je prinesel življenski čas, kajti delo, ki se mu je ponujalo v ožjem in širšem domačem svetu, mu je podilo mračne misli, da je ostal sam na zemlji, ki ji je zvesto stregel vse življenske dni.

V svojem dejanju je vedno stal sredi življenja in se trudil, da bi le-to postalo bogato in polno. Poleg kmečkega opravila se je izživljal tudi v družbenopolitičnem življenju. Vrsto let je delal v gasilstvu in bil dalj časa predsednik GD Moškanjci. Bil je odbornik nekdanjega okrajnega odbora, odbornik občinske skupščine Ptuj, delegat za skupščine SIS (komunalna skupnost, lokalna skupnost za ceste), član sveta KS Gorišnica in predsednik vaškega odbora Moškanjci. Imel je bogat posluh za življenje, zato je zmogel poleg osnovnega življenskega dela opravljati tudi funkcije v naši samoupravni skupnosti.

Toda sredi življenskega poleta in delovnih načrtov ga je premagala smrt. Odšel je na steze, s katerih se nikoli več ne bo vrnil med svoje krajane. Ostal bo samo spomin, da je nekoč živel kmet, ki je ljubil svoj svet in delo, ki mu ga je narekoval sodobni življenski ritem.

A. C.

Pred novim srednjeročnim in referendumskim obdobjem

KRAJEVNA SKUPNOST MARKOVCI

V krajevni skupnosti Markovci so največje uspehe dosegli v zadnjih petih letih. Seveda je do uspešne izvedbe postavljenih nalog lahko prišlo le z dobrim sodelovanjem in delom vseh krajanov. Tako so v tem času dobili novo osnovno šolo, v celoti asfaltirali vse ceste, ki povezujejo posamezna naselja, razen poljskih cest, precejšen del gospodinjstev je že priključen na mestni vodovod, ob tem pa so sofinancirali delovanje družbenopolitičnih in društvenih organizacij, saj imajo praktično v vsaki vasi prostor, kjer se lahko krajani sestajajo. Ob tem pa so uredili tudi avtomatsko telefonsko centralo za 60 naročnikov, ki pa jo bodo še razširili, saj to narekujejo potrebe.

Seveda vsega opravljenega nismo uspeli zajeti v kratkem uvodu. Zato bomo v nadaljevanju več pozornosti namenili izvajanju programa dela v preteklem letu ter prihodnjim nalogam.

Program za leto 1979 so s svoje strani skoraj v celoti izvedli. Ker pa je izvedba odvisna tudi od drugih udeležencev, ga v popolnosti niso uspeli izvesti in bodo del nalog prenesli v letošnji program. Med temi nalogami omenjajo zlasti gradnjo otroškega vrtca, sredstva zanj so s svoje strani zagotovili v celoti, vendar je gradnja izpadla iz programa skupnosti otroškega varstva. Ob tem velja omeniti, da je to edina naloga iz programa za obdobje 1976—1980, ki je niso uspeli izvesti. V preteklem letu so končali še zadnja dela pri asfaltiranju cest, prešli pa so v celoti na samofinanciranje pri polaganju asfalt betona, gre za prevleko na cestah krajevnega značaja. Za to nalogo so porabili sredstva, ki so jih prvotno namenili za izgradnjo otroškega vrtca. Od ostalih nalog pa lahko omenimo sofinanciranje izgradnje igrišča v Bukovcih ter finančno pomoč društvom in organizacijam. V preteklem letu niso uspeli s telefonskim omrežjem za Stonjci in Bukovci, saj zaradi premajhne kapacitete ATC to ni — bilo mogoče izvesti. Pričakujejo, da bodo to nalogo izvedli letos. Še vedno pa imajo težave v delu vasi Stonjci in Bukovci, kjer poteka vodovod skozi vas, ker z Dravskimi elektrarnami Maribor še ni urejeno okrog plačila priključkov in znižanja vodne gladine. Tudi pri tej nalogi pričakujejo, da jo bodo izvedli v letu 1980 in bodo tudi ostali deli vasi dobili vodo iz omrežja.

Med osnovne naloge v letu 1980 lahko uvrstimo vzdrževanje poljskih cest. To je naloga, ki je stalno prisotna in je v celoti še niso uspeli izvesti, čeprav so v te namene že izdvojili precejšnja sredstva. Med nalogami, ki so jih prenesli iz preteklega leta pa so še ureditev mrliške veže in pokopališča, ureditev dvorane v Markovcih, sofinanciranje delovanja društev in organizacij, zagotovitev dela sredstev za nakup cisterne za potrebe gasilcev GD Stonjci in ostalo.

Markovci (foto I. Ciani)

Z ozirom na razpoložljiva sredstva bodo na nekaterih cestnih odsekih polagali asfalt beton, radi pa bi v nekaterih naseljih pričeli z ureditvijo cestne razsvetljave.

Ocenimo še najpomembnejšo nalogo v letu 1980. 30. junija letos se jim izteče sedanji samoprispevek, pripravljajo pa se že na podaljšanje z enakimi prispevnimi stopnjami kot veljajo za sedanji. Pravijo, da brez samoprispevka ne bodo uspeli zagotoviti željenega napredka. V tej smeri so že proti koncu preteklega leta vsem vaškim odborom SZDL in vaški samoupravi posredovali predlog smernic za naslednji srednjeročni program, saj bodo program za srednjeročno obdobje 1981—1985 potrjevali na referendumu, ko bodo krajani glasovali o podaljšanju samoprispevka. Prihodnji srednjeročni program je namreč pogojen s sredstvi samoprispevka, podaljšanega. Referendum bodo izvedli v aprilu letos.

Med nalogami, tako letnega in srednjeročnega programa, je tudi varstvo okolja. Poskrbeti morajo za odlagališča smeti, saj jih krajani sedaj odvažajo na primerne in neprimerne prostore. Za način organiziranega odvoza in odlaganja se še niso dogovorili.

Nekaj nalog, ki jih čakajo tudi v prihodnjem srednjeročnem obdobju, smo že omenili. O nekaterih pa bo beseda v nadaljevanju. V tem času v sodelovanju z Investprojektom pripravljajo urbanistični program za krajevno skupnost saj želijo, da bi tudi njihovi krajani imeli možnost gradnje na predvidenih lokacijah, seveda pa pri tem ne bodo prizadeli kmetijskih zemljišč. V Markovcih si želijo nadalje sodoben trgovski lokal, v Bukovcih pa sodobno trgovino za potrebe kmetijstva in odkup živine. To je namreč sedaj le v Markovcih. V prihodnjem obdobju bodo nadaljevali s polaganjem asfaltnih prevlek, postavili bodo pet transformatorskih postaj, uredili cestno razsvetljavo, že letos pričeli z ureditvijo avtobusnih postajališč, v programu pa je tudi ureditev telefonskega in vodovodnega omrežja. To so seveda osnovne naloge ob mnogih manjših, ki so v delu in življenju stalno prisotne. Tudi vnaprej pa bodo veliko pozornosti posvečali delovanju družbenopolitičnih organizacij in društev ter sodelovanju krajanov, saj brez njihove udeležbe pri pripravi in izvedbi vseh nalog programa ni mogoče izvesti.

O osnutku srednjeročnega programa je bila beseda že na zborih, na katerih je bil prisoten vsaj eden član iz vsake družine, dodatne predloge vaške samouprave in vaških odborov SZDL pa že tudi imajo. V tem času pa pripravljajo izdajo posebne informacije, v kateri bodo predstavili opravljeno v dosedanjem referendumskem obdobju, zraven pa bodo dodali še predlog programa za naslednje srednjeročno in referendumsko obdobje. Takšen način obveščanja je v markovški krajevni skupnosti običajna praksa. Pričakujejo, da bodo s prvimi naslednjimi zbori pričeli proti koncu tega meseca, ko bodo prejeli tudi posamezne predračune za izvedbo nalog in tako krajanom lahko tudi v številkah predstavili prihodnje delo.

I. kotar

Knjiga duhovno bogastvo včerajšnjega, današnjega in jutrišnjega dne

Knjižničarstvo ima na območju občine Slovenske Bistrice, še posebno pa v samem občinskem središču bogato tradicijo, saj je lansko leto praznovalo kar 120 letnico knjižničarstva in čitalništva.

V okviru praznovanja slovenskega kulturnega praznika smo obiskali prostore Matične knjižnice v Slovenski Bistrici in se s Kristino Šega, ki že nekaj let uspešno vodi delo v njej, »sprehodili« skozi nekaj znamenitosti dejavnosti te ustanove.

Kakšna je organiziranost vaše knjižnice?

»Lahko rečem, da je prave razsežnosti uspešnejšega delovanja naša knjižnica dosegla v letu 1979, ko so na novo odprli preurejene in razširjene prostore Matične knjižnice v Slovenski Bistrici. Delo v knjižnici pred obnovo je bilo vse prej kot zadovoljstvo, saj so bile knjige utesnjene na policiah in tako obiskovalec ni imel pravega pregleda nad ponujenimi gradivi, čeprav je bil izbor že takrat zelo kvaliteten.«

Skupno z osrednjo knjižnico v Slovenski Bistrici delujejo v okviru Matične knjižnice še tri krajevne knjižnice in to v Oplotnici, na Pragerskem in v Poljčanah. Imamo pa tudi pet postajališč bibliobusa. Redno se je ta oblika približevanja knjige bralcu uveljavila v Črešnjevcu, Makolah, Laporju, Zg. Polskavi in v delovnem kolektivu IMPOL Slovenska Bistrica.

Koliko knjig imate?

»V Matični knjižnici imamo na razpolago trenutno okoli 22.000 knjig. Samo v lanskem letu je knjižnico, kljub temu, da je bila kar tri mesece zaprta zaradi obnove, obiskalo prek 11.000 izposojevalcev, ki so si lani v oddelku za odrasle in v pionirski knjižnici, ki deluje v okviru Matične knjižnice, izposodili blizu 28.000 knjig, kar je tudi največje število izposojenih knjig v enem letu doslej. Ob tem pa ugotavljamo, da še vedno premalo izkoriščajo priložnost branja dnevnih časopisov, glasil, revij in druge publikacije, ki so v knjižnici na voljo bralcem.

Kakšno je vaše sodelovanje z bralci?

Vodja Matične knjižnice v Slovenski Bistrici Kristina Šega: »Knjiga je merilo naše kulture, ljubezen do nje pa pri nas vedno bolj narašča«.

Naša prizadevanja usmerjamo v pridobivanje kar največje število novih bralcev. Da so naši stiki z njimi pristni in dobri, dokazuje tudi stalna rast števila novo vpisanih članov. Vsem pri obisku knjižnice nudimo po potrebi tudi strokovno pomoč pri izbiri knjige. Nemalo je tudi šolarjev, ki potrebujejo razna gradiva za obvezna čtiva. Z njimi smo še vedno našli pravi stik v obojestransko zadovoljstvo, saj so mnogi ob takšnem obisku postali kasneje tudi stalni člani knjižice. Nekoliko manjši uspeh je dosežen v približevanju naše dejavnosti v organizacijah združenega dela, z izjemo delovnega kolektiva IMPOL, s katerim že vrsto let uspešno sodelujemo.

Ali je izposojanje knjig vaša edina dejavnost?

»Ne, izposojanje knjig ob strokovni pomoči njihove izbire je naša osnovna, vendar ne tudi edina dejavnost, saj je že vrsto let močno prisotna tudi kulturna dejavnost naše ustanove. Ta se še posebno kaže ob vseh pomembnejših kulturnih in drugih praznikih, prirejamo tudi razna srečanja z ustvarjalci knjižnih in likovnih del. Tradicionalna so srečanja bork in aktivistk NOB, literarni večeri v pionirski knjižnici pa že daljše obdobje uspešno delujejo ure pravljic.

Za svojo dejavnost na kulturnem področju je naša knjižnica ob prazniku občine Slovenska Bistrica, 8. januarja, sprejela občinsko priznanje, kar kaže na pravo delovno usmeritev, ki smo jo v tem kolektivu izbrali.

Da bi bralce kar najbolje in sprotno obveščali o knjižnih novostih iz naših polic, izdajamo občasno poseben bilten z navedbo vseh novo prispelih knjig. V iskanju tesnejšega stika z bralci smo uvedli tudi primerne oblike vpisovanja in članarine, uvajamo pa tudi ob posebnih priložnostih odprte dneve knjižice, ko se lahko bralec brezplačno vpiše v članstvo.

Besedilo in posnetek:
Viktor Horvat

Po legendi je Kurent rešil Slovenca pred vesoljnim potopom

Ko so se na naše območje in na Balkan priselili Slovani, so pri starosedcih našli dosti običajev, ki so jih uporabljali že dosti prej, saj jih tudi niso mogli zatreti Rimljani s svojim politeizmom, kot ne posamezne verske sekte in krščanstvo z monoteizmom. Iz teh ohranjenih običajev najbrž izvirajo tudi kurenti, saj je prevladovalo tudi mnenje, da je bil kurent pri starih Slovanih ajdovski bog, smatrali pa so ga tudi za neke vrste slovenskega Dioniza, ker je veljal za boga razbrzdanega življenja.

Prof. Niko Kuret omenja v svojem „Prazničnem letu I" legendi, ki pravi, da je Kurent rešil Slovenca iz vesoljnega potopa. Veselemu Kurentu je bilo namreč všeč, da se je Slovenec duhovito reševal iz vode na ta način, ker je plezal po vinski trti, ki je bila posvečena bogu Kurentu. Ko se je voda umaknila, je moral Slovenec Kurentu v zahvalo obljubiti, da bo spoštoval in negoval vinsko trto in ajdo. Z vinsko trto še nekako gre, ampak z ajdo je danes že težko. Toda kot končuje ta legenda, kurent še vedno v spomin na tiste čase veselo goduje na pustni torek.

Neglede na to in podobne legende, je kurent do današnjih dni zadržal svoje magijske lastnosti, ki so mu dale po ljudskem verovanju tudi moč, da vsakoletno vpliva na prebujanje novega agrarnega leta in posreduje, da bo letina dobra. Kurentom pa so se v času obhodov obračali za pomoč tudi za druge stvari. Tako so gospodinje skrbno pazile, ko so se kurenti približevali k hiši, da so pred prvega vrgle stari „repjak", velik lončen lonec, ki se je uporabljal za kuhanje repe svinjam. Moral se je razbiti na drobne kose, ker je čim več črepinj vplivalo na nesnost kokoši. Na ta način pa so se hotele tudi zavarovati, da se naslednjem letu ne bi pobilo preveč posode.

Tudi „orači" so še vedno zelo aktivni po nekaterih vaseh ptujske okolice. „Konje" seveda predstavljajo našemljeni mladeniči, ki v dveh, treh ali več parih vlečejo plug, ponekod še leseno brano. Plug je ozaljšan s smreko ali brezo ali pa parom, ki pleše. Vse je še posebej opleteno s pisanimi trakovi, bogato pa so okrašene tudi posebne kape ali klobuki „konjev". Za plugom hodi kurent „plužar", ki ima ob pasu mesto zvoncev obešeno vrečko s plevami in seje za „debelo repo". Kot otka mu služi ježevka, s katero tudi poganja „konje" in se brani, če je treba. Sicer pa sprevod „oračev" spremlja poseben „gonjač" ali „pokač," „bičar", ki ima iz vrvi narejen dolg bič s tankim „žmicom" in krupno pokaje utira pot skupini oračev, s tem pa po stari šegi odganja mračne sile.

Kot veleva običaj, so morali „orači" zaorati simbolično brazdo, ki ima dvojen pomen: obdelavo zemlje za setev, ki ji naj sledi obilna žetev, z druge strani pa je zorana brazda nekoč predstavljala tudi obliko varovanja pred kužnimi boleznimi in drugimi epidemijami. Z globoko izoranim ali ročno izkopanim kanalom, napolnjenim tudi z vodo, so se zavarovali pred okužbami, ki so se širile iz kraja v kraj.

Nekoč so se na lepo okrašenih vozovih vozili po ptujski okolici tudi pisano oblečeni fantje „plesači" podobni „oračem", ki so imeli s seboj kurenta, pobiralca jajc in muzikanta. Ustavili so se v vsaki hiši, zaplesali in poželeli gospodarju in gospodinji vsaj „tristo mecljev pšenice", še več žita, „sedemsto klobas" in drugo, povrh pa še toliko otrok, da bodo lahko vse to pojedli. Vedno so bili obdarovani z jajci in krofi, kurent pa je tu in tam ukradel kakšno klobaso.

Med starejše oblike pustnih šem spada „gonjenje medveda". Ker medved lahko hodi tudi po dveh nogah, se verjame, da so to kaznovani ljudje, ki so bili spremenjeni v medveda. V bistvu pa medved predstavlja duha prednikov, ki so si ga prvotno zamišljali v živalski obliki, kar vidimo tudi pri maski kurenta. Gonjaču „medveda" so nekoč rekli „godoljub", imel pa je svojega kosmatinca pripetega na verigi. Ta se nerodno premika po vseh štirih, hodi po dveh, se vzpenja, skače, gode, zavija in se zaletava v radovedneže. Tako hodita od hiše do hiše in pobirata darove v gonjačevo cajno. Nekoč je na koncu vasi „medveda" v zasedi čakal „palošnjak", možakar, ki je oborožen s sekiro in hoče zverino ubiti. Ker pa jo ta hitro odkuri, začne sekati led. Oba, „medved" in „palošnjak" sta znanilca pomladi. Prvi se je že zbudil iz zimskega spanja, drugi pa seka led, da bi se čimprej stopil in bi se začela prebujati narava.

Po vaseh ob pustu še danes vodijo „rüse" ali „gambele", tudi „kamele", ki se delijo na male in velike. „Mala rüsa" se odpravlja na pohod sama, saj jo predstavlja en sam maskiranec, ki si je do pasu nataknil „krüšjak" ali „krušnjak" in se ogrnil z rjuho. Spredaj je držal konjsko glavo z ježevo kožo na gobcu, spodnjo čeljust pa je široko odpiral, saj je nenavadna žival, ki je priskakljala v hišo, požirala cele krofe, ki so potem zdrknili v spodaj pritrjeno vrečo.

„Velika rüsa" predstavlja sila premeteno žival, ki jo jaše lutka iz krp. Za ogrodje je uporabljen „krüšjak", ki je pokrit s ponjavo, nosita pa ga dva mladeniča, ki držita na palicah tudi rep in glavo, če niso pritrjeni na ogrodje. Sprednji drži ali skrbi za glavo čudne oblike, velikih ušes in široke spodnje čeljusti, ki se speljana po vrvici lahko premika, zadnji pa ima metlo, ki služi za rep. „Velika rüsa" se zaletava na vse strani, se prevrača po gnoju, brca, grize, ima pa gonjača, ki pobira tudi darove, sicer pa poka z bičem, s tem pa tako kot kurenti z zvonci, odganja zle sile. Vmes se huduje na muhasto žival, jo priganja, če noče naprej, baranta, da bi jo ugodno prodal, toda kupčija ni nikdar sklenjena.

„Rüse" gospodinje niso rade videle preblizu hiše ali v njej, zato so skrbele, da se ni preveč približala in jo odpravile s kakšno klobaso že pred hišo. Kajti gorje, če se je „rüsa" razjezila in se začela premetavati po tleh, ker ji niso izkazali dovolj pozornosti, ali je niso hoteli obdarovati. Še huje je bilo, če je obosila in so jo morali gonjač ter spremljevalci podkovati, oboje je namreč pomenilo nesrečo pri živini. Nekoč so po končanem obhodu vrgli „rüso" v potok ali mlako, torej v vodo, kar je pomenilo konec zime, ker ni bilo več leda.

Vsi ti glavni pustni liki, ki smo jih obravnavali, so poleg kurentov najbolj ohranjeni v vaseh ptujske okolice, najvidnejše pa zastopani vsako leto na kurentovanju v Ptuju, si z vsakoletnim obnavljanjem običaja utirajo pot v bodočnost. Četudi običaji kot tako zaradi vse večje človekove nedovisnosti in narave izgubljajo na prvotni vsebini, vendar pa, če bomo znali ceniti takšno bogastvo duhovne in materialne kulture naših krajev, kot ga imamo, ni dvoma, da z vsakim letom pridobivajo na vse večjem pomenu in vrednosti.

Dr. Štefka Cobelj

PREŽIHOV VORANC

18. februarja bo poteklo 30 let od prezgodnje smrti **Prežihovega Voranca**, Lovra Kuharja. Ta medved, kot so ga imenovali, se je šele po smrti razkril kot eden največjih pripovednikov. Avtor zgodovinskih romanov Požganica, Jamnica, Doberdob, pretresljivih in klenih povesti Samorastniki, biserov mladinske literature Solzic, če naštejemo le najvažnejša dela, je temeljito posegel v lažno idiliko kmečkega življenja, v meščansko prikazovanje usode slovenskega naroda — z metodo pronicljivega kmečkega človeka ter marksističnimi prijemi in tako postavil piko na i.

Prežihovi jubileji, ko odmevajo po časopisju, knjigah, radiu in televiziji, so našli odmev tudi v ptujski Ljudski in študijski knjižnici, ki je pripravila razstavo »Življenje in delo Prežihovega Voranca« ter spominski večer na jubilanta. Razstava z več kot 150 knjižnimi enotami obsega dela Prežihovega Voranca, ki se nahajajo v Ljudski in študijski knjižnici ter literaturo o njem in njegovih delih. Razstava bo odprta od 21. februarja do 20. marca v prostorih študijskega oddelka vsak dan od 7. do 19. ure. Spominski večer z branjem odlomkov s pisateljevih del pa bo v četrtek 21. febr. ob 19. uri v čitalnici študijske knjižnice. Odlomke bodo brali dijaki, a spremno besedo Marjan Šneberger. Vstop je prost.

E. J.

VIDA ROJIC

UPORNE SLOVENSKE GORICE

(134. nadaljevanje)

OSVOBODITEV LENARŠKEGA OKRAJA

Znano nam je, da je lenarški okraj obsegel približno ozemlje sedanje lenarške občine. Zadnji oboroženi nemški oddelki so ga zapustili v noči na 9. maj. Štiri dni predtem se je okupatorju še ljubilo napasti s 30 orožniki domačijo Franca Pivca v Jurovskem vrhu, kjer so zgradili aktivisti lenarškega okraja svojo zemljanko. Sem so se večkrat zatekli Tone Urlih—Kristl, Boris Drnovšek—Naca in drugi aktivisti. V zemljanko so zaprli ujetega četnika Antona Kocbeka, ki je 4. maja pobegnil in izdal Nemcem zemljanko.

Orožniki niso našli v zemljanki partizanov, aretirali pa so Pivčevo družino in zažgali njeno gospodarsko poslopje. Pivčeve so hoteli kar na domačem dvorišču ustreliti, kar je preprečil orožnik Serk. Zahteval je, da družini sodi sodišče.

Ko sta se 6. maja sestala okrajni odbor OF in komite KPS Lenart, so si zbrani razdelili naloge po umiku okupatorja. Za prvega povojnega predsednika OOOF Lenart so imenovali Franca Rogla, ki je zvečer 8. maja mobiliziral 25 moških za krajevno stražo. Čuvala je vhodne ceste v Lenart. V tej noči je straža opazila avtomobilske luči iz smeri Gradišča in žerjavski cesti, ki so se približevale Lenartu. Na avtomobilih so bili Bolgari. Skupaj z njimi je vkorakala v Lenart. Njihova prva pot je bila h grobovom padlih na pokopališče.

V južnem predelu lenarškega okraja je izginil sovražnik že popoldan 8. maja. Zvečer pa so domačini v Voličini že zagledali bolgarske enote, ki so hitele za Nemci. Zatem so zaplapolale na hišah slovenske in jugoslovanske zastave.

V Zavrhu je bil v noči na 9. maj krajši spopad med partizani in okupatorjevo vojsko, a brez smrtnih žrtev na partizanski strani; za sovražnikovi pa o žrtvah ni znano.

9. maja so ustanovili v Lenartu mestno poveljstvo, ki je prevzelo začasno oblast. Za poveljnika so imenovali Borisa Drnovška-Naca, za namestnika Branka Zadravca-Miroslava, za politično komisarko Štefko Lorbek-Lizo in za njenega namestnika Franca Antleja-Mirka, za člane okrajnega načelstva so imenovali Mirka Kurbusa, Frica Koglarja in Marijo Drnovšek—Polonco.

10. maja so po lenarškem okraju slavili osvoboditev in izvedli splošno mobilizacijo. Vodje mobilizacijskih patrulj: Franc Kronfogel-Gril, Jože Kosel-Otar, Ivan Bajgot-Savo, Feliks Purgaj-Srečko in Jurko Kurečič-Sami so se lotili mobilizacije s patruljami po 4 do 5 mož. Aktivisti pa so morali še ponekod ustanoviti krajevne odbore OF. Mobilizacija ljudi v NZ je bila nujna, saj so bolgarske enote vdirale v kmečke domove, jemale kolesa in razno drugo blago. Pri tem so se izgovarjale, da iščejo orožje. Tudi aktivistom so Bolgari ovirali gibanje. Nekatere so nasilno razorožili in jim vzeli kolesa. Iz hiš so izganjali ljudi, da so si nemoteno prisvajali imovino. Nekaj ljudi so odpeljali v Maribor. Bolgarsko obnašanje je bilo zlasti v obmejnih krajih hudo škodljivo, kajti aktiviste je prav tam čakalo še obilo dela. Dobro je bilo le to, da se Bolgari niso dolgo zadrževali v teh krajih. Čez nekaj dni so odšli dalje.

Dan po osvoboditvi so prireditli v Lenartu miting, na katerem so peli partizanske pesmi, vzklikali osvobodilni vojski in maršalu Titu in iz katerega so poslali tovarišu Titu, predsedniku federativne demokratične Jugoslavije tople pozdrave. Pozdravno pismo je podpisal okrajni sekretar KPS Edvard Zorko-Mihec.

(Viri: Janko Kšela: NOB v občini Lenart; muzej NO Maribor, Dokument 635/I—3; muzej NO Maribor)

Nadaljevanje prihodnjič

Okrajni odbor OF
P t u j

Na dan osvobojenje.

ODREDBA št. 1

S l o v e n c i ! Sedaj, ko je izgnan kruti okupator iz naše lepe slovenske zemlje, nam je zasijalo težko pričakovano sonce svobode. Da ne bodo gotovi reakcionarni elementi izkoristili prve dneve v svoje namene, odrejamo sledeče:

1./ Vsaka nedisciplina in zloraba ljudske oblasti, ki je prevzela v roke vso oblast, se bo najstrožje kaznovala.

2./ Vas slovenski narod se poziva, da pomaga z vsemi silami pri delu naši oblasti. Vsaka špekulacija in črnoborzijanstvo ter tatvina narodne kot privatne imovine se bo strogo kaznovala, v težjih slučajih s smrtjo.

3./ Do preklica je zabranjeno vsako kretanje iz kraja v kraj brez propustnice NZ /Narodne Zaščite/.

4./ Ob prihodu zavezniške osvobodilne vojske, kakor tudi na še Jugoslovanske armade pozivamo vse prebivalstvo, da sprejme osvoboditelje na najsvečanejši način. V prvih dneh naše svobode naj bodo zaprte vse trgovine.

Hočemo zgraditi družbo na pošteni podlagi, zato je naše geslo " čuvaj in spoštuj narodno imovino ".
Vse kar je bilo v narodu zdravega / komunisti, krščanski socialisti, demokratsko krilo Sokola in slovenski kulturni delavci / se je 27.4.1941 združilo v Osvobodilni Fronti, ki je vodila težko borbo proti okupatorju in dovedla naš narod do enotnosti, ki se je skovala z ogromnimi napori in žrtvami celokupnega naše ga naroda.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Za okrajni odbor OF

Sekretar: Balšak Franc - Simon L.r.

Prva odredba okrajnega odbora OF Ptuj po osvoboditvi

Porušen železniški most v Ptuju, 8. maja 1945

Nemški vojni ujetniki v Ptuju po osvoboditvi, maja 1945

PRENOVLJENA VITEŠKA DVORANA V SLOVENSKI BISTRICI

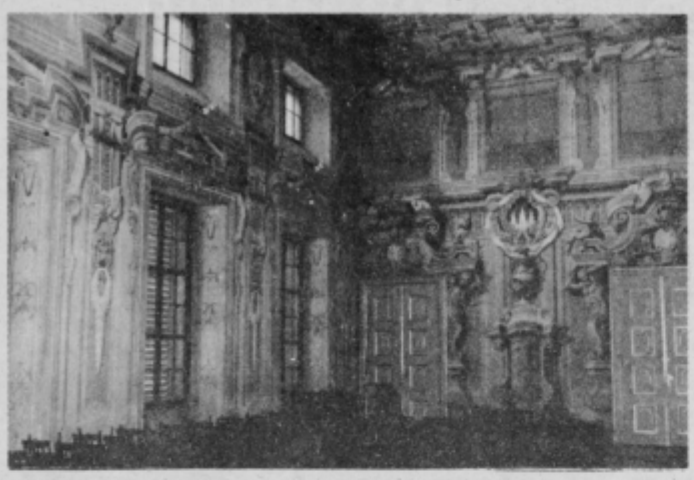

Skupno z razstavno galerijo je občinsko središče s prenovljeno viteško dvorano v bistriškem gradu dobilo prav gotovo osrednji prostor za kulturne prireditve

Foto: V. Horvat

Mladi in kultura

Mladi v KS Turnišče smo si v letu 1980 zadali zelo obsežen kulturni program. Da smo delo vzeli resno, smo dokazali s kulturnim večerom v počastitev slovenskega kulturnega praznika 8. februarja. S pripravami smo začeli že takoj po programski konferenci v začetku januarja. Kulturni večer smo pripravili na temo: France Prešeren — največji slovenski pesnik. V programu je sodelovalo 18 mladink in mladincev.

Da smo poživili program Prešernovih pesmi, nam je veliko pripomogel režiser ptujskega dramskega gledališča Peter Malec, ki nam je s koristnimi nasveti pomagal predvsem pri predstavitvi Prešernovega Krsta pri Savici. Zato si tudi v prihodnje želimo čimbolj tesnega sodelovanja.

Ker smo se na kulturni večer temeljito pripravljali, smo pričakovali tudi precejšen obisk krajanov. Zato smo poskrbeli za obvestila po radiu in Tedniku, v vseh ulicah krajevne skupnosti Turnišče pa smo še razobesili plakate. Ob vsem naporu, ki smo ga vložili v to prireditev, smo bili razočarani, ker dvorana ni bilno zasedena. Mislimo, da je kulturni večer popolnoma uspel, zato na kulturnih prireditvah v počastitev dneva žena in ob 27. aprilu obletnici ustanovitve OF Slovenskega naroda, pričakujemo številnejšo udeležbo.

Nestrpnejšim pa že lahko zaupamo novico, da z vso vnemo pripravljamo novo presenečenje: realizacijo igre.

OO ZMSM TURNIŠČE

OBČNI ZBORI GASILSKIH DRUŠTEV

V drugi polovici letošnjega januarja so v občini Slovenska Bistrica pričeli z ocenami pretekle dejavnosti in tudi s sprejemanjem akcijskih programov dela za prihodnje obdobje v gasilskih društvih, teh je v občini skupno 14, tri med njimi pa so industrijska.

Na večini že izvedenih zborih so gasilci ugodno ocenili dosežene delovne, izobraževalne in druge naloge ter udeležbo na tekmovanjih in srečanjih gasilcev. Posebno pozornost pa so posvetili tudi uresničevanju nalog s področja SLO, predvsem v smeri usposabljanja članstva ter posodabljanja gasilske opreme.

Med nalogami povdarjajo predvsem skrb za nadaljnjo povezanost med gasilskimi društvi v občini in izven nje, nadaljnje usposabljanje članov, pomlajevanje njihovih vrst, izboljšati materialno stanje društev, predvsem v smeri opremljenosti. Vsa GD bodo v letošnjem letu ustanovile v svojih sredinah posebne enote civilne zaščite. Dogovorili pa so se tudi za izdelavo enotnega, okvirnega plana aktivnosti gasilskih društev v občini v tem in prihodnjih letih.

Viktor Horvat

Šolski radio

V osnovni šoli »Maksa Bračiča« v Cirkulanah so prostovoljne dejavnosti zelo razvite. Menda ni učenca na šoli, ki bi ne bil vključen vsaj v eni dejavnosti. Letos so takšne aktivnosti še posebej razgibane; najprej je bil ustanovljen marksistični krožek, nato so v fotokrožku vključili tudi novinarski krožek, ti isti člani pa so izrazili željo, da bi ustanovili šolski radio.

Člani šolskega radia pri delu

Ta predlog je bil sprejet na mladinskem sestanku v šoli; izbrali so osem članov in izvolili med njimi režiserja, dva realizatorja oddaj in pa sodelavce. Tu so si zadali v program, da bodo te oddaje realizirane tedensko enkrat po pol ure; obveščali bodo učence o dogajanjih v šoli, kakor tudi važne vesti iz domačega kraja. Poročali bodo tudi dogodke iz kulturnega in političnega življenja. Šola ima ozvočenje v vseh razredih in tako lahko s tehnične plati začne šolski radio oddajati.

Kot zanimivost naj še zapišem, da so pobudniki na novo ustanovljenega »telesa« za obveščanje deklice-mladinke, ki brez dvoma prekašajo svoje moške vrstnike v marsikateri aktivnosti na šoli. To je tudi dokaz več, da so deklice precej prej dozorele in resnejše kot dečki...

Besedilo in posnetek: T. Pogelšek

Vključevanje mladih v samoupravno odločanje krajevne skupnosti

Neštetokrat smo že slišali, da je krajevna skupnost temeljna samoupravna skupnost delovnih ljudi in občanov na določenem območju, ki določa na samoupraven način vsebino in način zadovoljevanja ter uresničevanja skupnih potreb.

O čem pravzaprav odločajo delovni ljudje in krajani v KS? Delovni ljudje in krajani v KS sodelujejo pri opravljanju družbenih zadev in odločanju o vprašanjih skupnega pomena v KS, občini in širši družbeno-politični skupnosti. Del krajanov smo tudi mladi, ki smo prav tako odgovorni in moramo biti prisotni pri vseh zadevah družbenopolitičnega dogajanja v KS. Organizacijo in delo KS ureja status KS.

Zveza socialistične mladine ima izredno odgovorno vlogo na področju samoupravne organiziranosti KS. Toda vprašajmo se:

— kako na zborih delovnih ljudi in krajanov sodeluje mladina;

— kako opravljajo delegati zveze socialistične mladine svoje delegatsko funkcijo v skupščini KS ter v svetu KS;

— ali mladina sodeluje v pripravah srednjeročnega plana in letnih programov razvoja KS;

— kako je zveza socialistične mladine povezana z delegacijami v KS;

— kako se zveza socialistične mladine vključuje v delo KK SZDL;

— kakšna je vloga in mesto mladine v družbenih organizacijah in društvih;

— kako zveza socialistične mladine obravnava probleme KS, kako oblikuje stališča, kako jih posreduje samoupravnim in izvršnim organom KS ter kako se pobude, stališča in predlogi ZSMS v KS upoštevajo?

Na ta in še druga vprašanja so skušali odgovoriti udeleženci enodnevnega seminarja iz OO ZSMS Slovenskih goric in Opekarne Ptuj, ki se je odvijal 3. novembra 1979 v domu slovenskogoriške čete v Rogoznici.

Razprava je pokazala, da je na tem področju viden korak naprej, da smo mladi postali soustvarjalci družbenopolitičnega življenja v KS. Delegati mladine se sicer udeležujemo raznih sej delegacij in organov, vendar je že vprašljivo naše aktivno delovanje, za kar pa vedno sami nismo krivi. Vsak mlad delegat prav gotovo v teh organih nekaj pričakuje, pričenja pravzaprav spoznavati delegatski sistem. Toda, če seje delegacij niso nesklepčne, se sklicujejo morda včasih samo formalno, da pač pošljejo delegata na sejo, potem tudi od mladih ni kaj dosti za pričakovati.

V organih krajevne samouprave je še preveč prisotno to, da se predsedniku ZSMS daje prevelika vloga kot delegatu ZSMS v nekem organu in je predsednik še vedno tisti, ki prenaša vsa mnenja in stališča mladih.

V društva se mladi dobro vključujemo, vendar je v društvih premnogokrat prisotna stara miselnost in je včasih težko najti skupen jezik med društvom in mladino.

Še je ostalo mnogo odprtih vprašanj, na katera bi bilo potrebno odgovoriti, toda odmerjen čas je hitro minil. Misli predavatelja, ki so bile na koncu sprejete pa si vendarle velja zapomniti in jih v praksi uporabiti:

1. Mladina v krajevni skupnosti se mora uveljaviti kot neposredni udeleženec samoupravnega odločanja o vseh življenskih vprašanjih delovnih ljudi in občanov v posamezni vasi in krajevni skupnosti kot celoti.

2. OO ZSMS morajo hitreje vključevati mladino v vse vrste družbene odgovornosti in družbenega odločanja v delegatskem sistemu, v katerem mora mladina dobiti pomembnejše mesto kot ga ima danes.

3. OO ZSMS bi morala biti stalno usposabljanje in vključevanje čim širšega kroga mladine v naš sistem samoupravne demokracije, v delegacije in delegatski sistem družbenega odločanja, krajevna samouprava pa je najprimernejša šola mladine za uveljavljanje v delegatskem sistemu.

4. ZSMS se mora vidneje vključiti v delovanje krajevne organizacije SZDL, zlasti pa še v delo njenih sekcij. V okviru SZDL lahko mladina ustvarjalno prispeva k sprejemanju priporočil, predlogov in sklepov ZSMS.

5. Aktivnost OO ZSMS mora biti vidneje usmerjena v prevzemanje konkretne družbene odgovornosti v vsakodnevnem delovanju delegatskega sistema in krajevne samouprave. Že pri mladem človeku je potrebno izostriti čut odgovornosti.

6. OO ZSMS se morajo v okviru SZDL in samostojno usmeriti v stalno in tekoče spremljanje vseh problemov in vprašanj, ki so na dnevnih redih razprav na zborih delovnih ljudi in občanov ali samoupravnih in izvršnih organov KS;

7. OO ZSMS v KS ima tudi neposredno obveznost in odgovornost za krepitev SZDL kot fronte vseh organiziranih socialističnih sil družbe.

Na seminarju so mladi poslušali tudi predavanje na temo »Politika neuvrščenosti«, ter »Organiziranost in delovanje ZSMS« ter si ogledali proizvodni proces v delovni organizaciji Opekarna Ptuj, ki je bila pokroviteljica seminarja.

M. Lenart

ŠE NAM BO TOPLO

Čeprav je lansko leto nastala kriza glede premoga so ljudje kljub temu čakali na to črno zlato. Marsikdo pa je napolnil drvarnice s pomočjo dobrih sosedov, stricev itd., ki so uspeli dobiti premog celo dvakrat, ostali so se pač morali sprijazniti s tem, da niso našli pravega strica, ali dobrega soseda.

Toda človek se je že od nekdaj znašel, posebno tisti ki ga obdajajo mogočna drevesa se mu ni treba bati, da ga bo zeblo pa čeprav bo še tako huda zima. treba se je pač sprijazniti z dejstvom, da bomo prišli do drv, če nas bo oblival znoj, ko bomo sekali in žagali.

V tem času se je ponudila priložnost, da si je marsikdo uredil stanovanje tako, da si lahko segreva prostore s pečjo na kateri samo poboža po stikalu in že mu je toplo. Ni se nam treba bati, da bi si umazali roke, tudi z dimnikarjem ne bomo imeli težav, ko nas bo nadlegoval za denar.

Res je, da smo resnici pogledali v oči, katera nas je obdala z dobrinami, da imamo to, kar smo si že davno želeli! Toda kako dolgo nam bodo služili vsi ti avtomati? Pozabljamo na mnogotere ljudi, ki so oddaljeni od mesta, ki so primorani si pomagati na najpreprostejše načine, segrevanje z drvmi, čeprav so čakali skozi celo leto v upanju da bodo zopet kurili z premogom.

Besedilo in posnetek: Viktor Rajh

Precej napora in znoja je bilo reba za to skladovnico drv.

MODNA KREATORKA VERA SVETUJE

Modne tendence za pomlad 80

Pustne norčije in veselje je za nami! Začenja se toplejše vreme in nehote že začnemo razmišljati o spomladanski, lahkejši garderobi. Res je pred nami še ena tradicionalna zabava, 8. marec, vendar to so že začetki pomladi in bodo prišle v poštev lažje obleke. Zato bom tokrat napisal nekaj modnih tendenc za pomlad 80 in boste lahko med tem kaj našli zase, za to zabavo.

Moda je postala bolj ženskakopira obdobje Brigitte Bardot in Rite Hayworth iz 50-ih let, tesno oprijeti stil. K tem oprijetim modelom spada stil negovalke in bolniške sestre.

Drugi pariški biroji predlagajo strogi konstruirani slog, ki močno spominja na stil znanega kreatorja COUPREGES-a, toda niso prisotne njegove mini dolžine in toge tkanine.

Za vse pa je pomemben »bicolor« (pomeni: kombinacija dveh barv), kot za tkanine, tako za modele.

Krila kot obleke so krajše, saj segajo komaj čez koleno, ali do začetka meč. Poraba materiala bo manjša, ene bodo vesele krajših dolžin, druge pa zopet ne. Saj se z daljšim krilom da korigirati marsikatera lepotna napaka v postavi. Če smo namreč prepričane, da nam pristajajo daljša, ni nujno slediti modi.

Krila so ponovno široka, vihrajoča, vendar z izrazito oprijetim pasom. Lahko se razširijo od pasu prek bokov in zopet zožijo pri spodnjem robu. Lahko pa se razširijo šele od bokov navzdol. Najnovejša krila so ravna in tesno oprijeta z globoko vstavljenimi gubami ali pliserji obstrani, zadaj ali asimetrično.

Za prihajajočo sezono so pomembni kostimi in jopice. Zelo pomembne so ravne v hrbtu razširjene jopice, katere nosimo odpete prek krila ali obleke, pomembni so ovratniki, ki so v obliki ozkega šala, ali pa so stoječi.

Vse druge jopice, ki so lahko kot bolero, lift-boy suknjič, oprijete kratke jopice, nosimo kot kombinacijo k hlačam in srajčnim bluzam.

Športne jope so nekoliko daljše, prepasane, ki imajo še bolj poudarjena ramena z epoletami, z ramenskimi našitki ali z malimi blazinicami.

Hlače so klinaste oblike, spodaj ozke in različnih dolžin, niso pa v uporabi faldice pod pasom, ampak popolnoma navadne klasične hlače.

Bluze so s krilci, dekolteji so globoki, kot pri baletnih oblekah, srčasti, globoki V spredaj ali zadaj. Prav tako je lahko pri oblekah. Bluze so kot bolniške tunike, z zapenjanjem ob strani, s stoječimi ovratniki. Tudi širokih v T stilu je še nekaj.

Aktualne so še zmeraj viseče in široke obleke s širokimi rameni, katere so lahko opasane ali prosto padajoče, je že pač tako, da kaj je udobno nerade zavržemo. Novost so sestrske obleke z gostim zapenjanjem ob strani, s stoječimi ovratniki in širokimi rameni, kot pri krilih so tudi pri oblekah aktualne globoke gube ali pliseji. Najnovejše in nekaj posebnega so pa grafično-optične obleke, to so obleke s fantazijskimi kombinacijami dveh barv (bicolor), ali s progami ali pa geometrijskimi ploskvami drugih barv. Novo pri oblekah je še zapenjanje na hrbtu in da so brez rokavov.

Detajli so stoječi ovratniki, stroge in goste vrste gumbov, založene gube in skupine gub, bele obrobe, barvne proge in ploskve, volani in napihnjeni rokavi in tesni životi. Novost so zaponke in pritiskanci namesto gumbov. Pasovi so večkrat elastični ali z elastičnimi vložki, tako da čim bolj stisnejo. Žepi so zelo veliki in našiti, ali pa postrani vrezani v tkanino. Pri ozki modelih jih ni.

Vzorci so že zmeraj bolj aktualni, če so vtkani, kot pa tiskani. Različni geometrijski liki, šahovnice, pike in vzorci živalskih kož ter črte.

Tkanine so delno kompaktne, delno pa so prijetno mehke. So predvsem iz čiste česane preje, kot je popelin in filafil, ali pa reljefne površine kot so gabardeni, rips, pikee in serge. Vozličasti tweedi v volneni, bombažni in jersey izvedbi.

Glede barv so si vsi modni ustvarjalci zelo enotni. Dosedanje žive barve so še poživeli z fosfornimi barvami, ki so oranžna, rumena, rdeča in zelena kot spomladanska trava. Najaktualnejša še vedno ostaja bela, ki jo radi kombinirajo z močnimi ali temnimi barvami. Seveda še zmeraj ne sme manjkati vijoličasta barva, kot novost pa označujejo rožnato, svetlo modro in tirkizno.

To je le nekaj novosti, ni pa nujno posnemati vse! VERA

Kombinacija dveh barv — bicolor

»Lift boy« jopica in krilo z globokimi gubami

Sestrska bluza in tričetrtinske hlače

STRELSKA DRUŽINA KIDRIČEVO

Pridobiti čimveč mladih

Strelska družina Kidričevo je imela 13. februarja 1980 svojo redno letno konferenco, ki so jo združili s proslavo 30-letnice obstoja strelske družine v Kidričevem.

Predsednik strelske družine Franc LONČARIČ je v svojem poročilu nakazal razvoj strelstva in vrsto pomembnih dogodkov. Uspehe, ki jih je dosegla SD Kidričevo, eno boljših v ptujski občini, s konkretno navedbo rezultatov pa je nakazal Konrad Kramberger, eden najaktivnejših na področju strelstva, ki je uspešno vodil tako mlade kot starejše strelce, čeprav se je bilo često treba spoprijeti s težavami.

V razpravi je bilo povedanih precej besed o sodelovanju z OŠ »Boris Kidrič«, z mladinsko organizacijo, posebno pa s SZDL, saj bi v njenem okviru morale najti svoje mesto in koordinirati delo vse druge organizacije in društva. Vzrok za različno obravnavanje posameznih društev je tudi v financiranju. Tu so očitki, da se pri financiranju po TKS nekatera društva in športne panoge zapostavljajo, predvsem pa je vprašljivo financiranje TVD Partizan. Prav zato je potrebno tudi več koordiniranega dela med društvi v okviru SZDL.

V občini Ptuj je okrog 1500 organiziranih strelcev, ki poleg športnega poslanstva opravljajo tudi pomembno funkcijo obrambne usposobljenosti mladih, zato bi jim temu ustrezno morali tudi zagotoviti večjo denarno pomoč v okviru telesno-kulturne skupnosti. Vsi sodelujoči v razpravi so bili enotnega mnenja, da bi morali sredstva dodeljevati po aktivnosti posameznih društev, na podlagi uresničitve programa dela, upoštevati pa je treba tudi to, da morajo zunanja društva tudi vzdrževati objekte.

Ne smemo tudi podcenjevati vloge strelskih družin pri usposabljanju mladih za SLO, narodno zaščito in družbeno samozaščito, zato je toliko pomembnejše, da pridobimo čimveč mladih. V razpravi je bilo poudarjeno, da je treba več sodelovanja tudi z organizacijo ZRVS. Vso pozornost bodo v Kidričevem posvetili tudi ženski ekipi, ki je v okviru SD že veliko dosegla, obenem pa moramo tudi tu vključevati več mladih, saj je mladina pripravljena sodelovati, kar je pokazala ob akciji NNNP in ob raznih drugih aktivnostih.

V razpravi so sodelovali tudi predstavniki DPO, TGA Kidričevo, občinske strelske zveze Ptuj in drugi. Med njimi je komandir oddelka milice v Kidričevem tov. Veinhandl poudaril potrebo po večji povezanosti med strelci in delavci milice. Vsi gostje pa so strelski družini ob 30-letnem jubileju zaželeli še mnogo nadaljnjih uspehov. Med gosti je bil tudi Anton Kokol, ki je bil med ustanovitelji SD Kidričevo, oz. pred 30 leti še Strnišče, ki je povedal, da so imeli prvo strelišče v opuščeni gramoznici.

Po razpravi so na letni konferenci izvolili tudi nov izvršni odbor SD Kidričevo in to: Franc Hojnik, predsednik, Konrad Kramberger, orožar, Ludvik Pšajd, tehn. vodja, Albina Pšajd, tajnik in Mira Verbančič, blagajnik, za člana pa Konrad Maher in Jurij Lamot.

Ob koncu je dosedanji predsednik podelil še diplome najaktivnejšim članom, ki so tudi dosegli pomembne uspehe tako na občinskih kot tudi na meddružinskih tekmovanjih. Priznanja so prejeli: Igor Primožič, Ludvik Pšajd, Jurij Lamot, Ivan Kosi, Marjan Kramberger, Gorazd Maloič in Frčec. Naj ob koncu tudi mi vsem strelcem v Kidričevem čestitamo k njihovim dosedanjim uspehom in jim zaželimo kar najboljše rezultate tudi v prihodnje!

Konrad Zorec

Drugi interni karate turnir

V domu JLA je bil v januarju drugi interni karate turnir našega kluba. Nastopilo je trideset tekmovalcev in tekmovalk, ki so se pomerili v borbah in katah. Zraven teh tekmovanj so lahko gledalci spremljali demonstracije kontaktnega karateja.

Rezultati tekmovanja so naslednji:

Člani — borbe: Edvard Štegar, Gorazd Štumeberger, Miran Petek.

Člani — kate: Muris Čerimović, Martin Golob, Boris Bezjak.

Članice — kate: Andreja Kysela, Slavica Božič, Tatjana Trafela, in Marjanca Arbaiter.

Pionirji — borbe: Srečko Stater, Diter Duler, Milan Stater, Srečko Trstenjak, Gorazd Gavez.

Maks Bračič

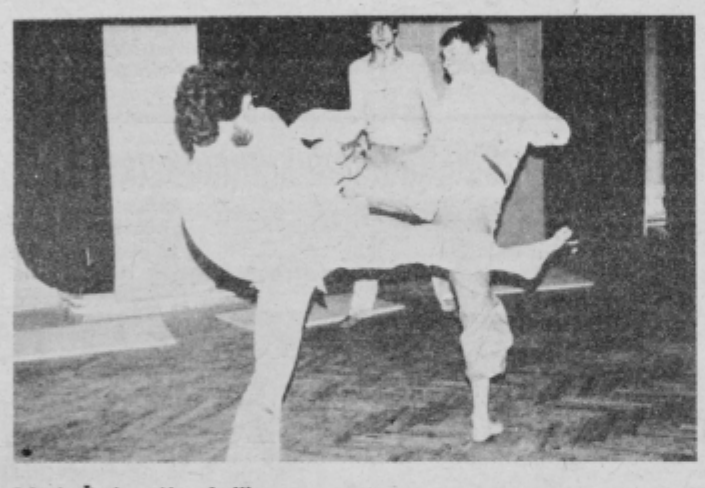

Muris Čerimović v akciji

V PETEK, 22. FEBRUARJA

Ponovni sklic zbora uporabnikov

V prejšnji številki smo poročali, da se delegati zbora uporabnikov skupščine telesnokulturne skupnosti občine Ptuj obnašajo vse prej kot delegatsko. Kako si drugače pojasniti kar dvakratno nesklepčnost zbora, ki je tako skupnosti povzročil precej težav.

Zbor uporabnikov šteje 75 delegatskih mest, 4. februarja je manjkalo 20 delegatov iz združenega dela in 25 iz krajevnih skupnosti, pri drugem sklicu pa kar 26 delegatov iz združenega dela in 16 iz krajevnih skupnosti. To informacijo je telesnokulturna skupnost posredovala vsem vodjem delegacij, osnovnim organizacijam sindikata, predsednikom delavskih svetov in predsednikom krajevnih konferenc SZDL.

Tako zbor uporabnikov še ni opravil svoje obveznosti, da skladno z resolucijami uskladi potreben obseg sredstev za izvedbo programov za leto 1980 ter temu ustrezno zniža tudi prispevno stopnjo. Tretji sklic zbora uporabnikov bo v petek 22. februarja, seja pa se bo v dvorani Narodnega doma v Ptuju pričela ob 8. uri. Prav je, da vodje delegacij in družbeno-politične organizacije zagotovijo udeležbo, vendar ne pod ali na robu sklepčnosti, kar je prepogosta praksa.

I. kotar

DRŽAVNO PRVENSTVO V ŠAHU ZA ČLANICE

Velik uspeh Tatjane Vaupotič

Članica šahovskega društva Izbira Ptuj Tatjana Vaupotič z Grajene je na 33. državnem prvenstvu v šahu, ki se je končal v Dolnjem Milanovcu, dosegla velik uspeh. Kljub temu, da se je prvič udeležila državnega prvenstva članic, je najbolje uvrščena predstavnica naše republike in najboljša debitantka ter najboljša v zadnjih petih kolih prvenstva, za kar je prejela posebno nagrado — srebrni kovanec z likom predsednika Tita. Vaupotičeva je iz trinajst kol, igralo se je po švicarskem sistemu, zbrala sedem točk in dosegla delitev 12. do 15. mesta med 39 udeleženkami. Naslov državne prvakinje je osvojila Vlasta Maček iz Zagreba, ki je zbrala 10 točk. Za dosežen uspeh Vaupotičeva zasluži iskrene čestitke!

Ob tem naj še omenimo, da se bo državnega prvenstva članov udeležil tudi Danilo Polajžar, pravtako član ŠD Izbira.

I.k.

Pozivni turnir druge skupine

V športni dvorani Mladika v Ptuju je potekal pozivni turnir druge skupine članic SFRJ v namiznem tenisu. Na turnir je prišlo samo sedem igralk, medtem ko ostalih iz neznanih vzrokov ni bilo. Tako so manjkale Fazelič iz Foče, Farago iz Temerina, Taiti iz Partizana Beograd, Varadi in Rukavina iz Marathona iz Zagreba.

Prvo mesto je osvojila Andreja Ojsteršek, ki je zanesljivo premagala svoje nasprotnice. V neposredni borbi za prvo mesto je premagala Tatjano Krsnik. Ta dvoboj bi naj bil finale, vendar pa je Ojsterškova tokrat igrala izredno in se je revanširala Krsnikovi za poraz v Zagrebu. Tatjana Krsnik je začela dobro, nato pa je izgubila z Ojstrškovo in Džankičevo, ki bi lahko osvojila kakšno mesto višje.

Tudi tokrat se je organizator NTK Petovia Ptuj izkazal kot dober organizator podobnih tekmovanj.

VRSTNI RED: Ojsteršek Olimpija 6 zmag. brez poraza; Krsnik, Olimpija 4 zmage, dva poraza; Šandor, Senta 4 zmage, dva poraza; Vašadi, Vojvodina 3 zmage, tri poraze; Miloradov, Vojvodina, 2 zmagi, štiri poraze; Džankič, Olimpija, 2 zmagi, štiri poraze; Stankovič, Partizan, 6 porazov.

Danilo Klajnšek

Košarka na osnovnih šolah

V košarkarskem klubu Drava nadaljujejo z začrtano usmeritvijo pri delu z mladimi. V ta namen v okviru šolskih športnih društev na osnovnih šolah delujejo krožki za košarko, ki jih vodijo inštruktorji iz KK Drava. V letošnjem šolskem letu so v delo vključili 8 osnovnih šol in sicer Tone Žnidarič, Olga Meglič, Franc Osojnik, Majšperk, Bratov Štrafela Markovci Franjo Zgeč Dornava, Boris Kidrič Kidričevo in Slavko Kores Podlehnik.

V začetku šolskega leta so na vseh omenjenih šolah opravili testiranje učencev in učenk petih in šestih razredov in nato formirali krožke za prve in druge selekcije (mlajše in starejše pionirke in pionirje). Prvi del je namenjen vadbi, drugi pa udeležbi v tekmovanju med osnovnimi šolami — občinskem prvenstvu. Ekipe običajno vadijo dvakrat tedensko, seveda pa je to odvisno od prostorskih pogojev. V preteklem letu so mladi vadili v tridesetih košarkarskih ekipah, letos pa jih je 21.

Celotno dejavnost vodi komisija za osnovno-šolsko košarko, tekmovalni del pa izpelje tekmovalna komisija. V delo je vključeno 21 inštruktorjev in seveda tudi ostali strokovnjaki športni delavci, sodelujejo pa tudi s predavatelji telesne vzgoje na šolah. Ob tem pa želijo poglobiti sodelovanje v celotnem vzgojnem procesu, saj je usmeritev, da mlade ob vadbi za dobre košarkarje vzgajajo tudi kot koristne člane naše samoupravne družbe. Zato pa je potrebno spremljati tudi učni uspeh mladih, saj je učenje prva obveznost.

Omenili smo delo v krožkih. Vendar pa se proces na tej stopnji ne konča. Formirali so tudi prve in druge selekcije na občinski ravni, v njih vadijo perspektivni košarkarji in košarkarice, te treninge, ki so vsakih 14 dni, pa vodijo izkušeni trenerji. Velja omeniti, da ob tem poteka tudi redno izobraževanje inštruktorjev, saj na vsakem treningu občinskih selekcij sodelujejo tudi inštruktorji. Člane selekcij v prvi fazi izberejo trenerji — inštruktorji, ki so člani strokovnega kolegija, v drugi fazi pa strokovni svet pri KK Drava. Izobraževanje vaditeljev pa poteka tudi na seminarjih, ki jih organizira klub, medobčinska košarkarska zveza Maribor in KZ Slovenije.

Za košarkarskimi delavci je sedaj tri leta organizirane vadbe, sedaj pa bodo poskušali postaviti optimalni model za dosego množičnosti, s to se sicer že lahko pohvalijo, ter pregleda nad igralskim kadrom in naraščajem.

In sedaj k tekmovalnemu delu. V preteklem tednu so s tekmovanjem v občinski ligi pričeli starejši pionirji, to je druga selekcija. V prvem kolu so bili doseženi naslednji izidi: Majšperk — Franc Osojnik 45:40, Dornava — Kidričevo 50:35 in Olga Meglič — Podlehnik 48:104. Ostale ekipe, torej mlajše pionirke in pionirji ter starejše pionirke, bodo s tekmovanjem pričele v tem tednu.

I. Kotar

V SOBOTO IN NEDELJO V PTUJSKIH TOPLICAH

Finale pokala plavalne zveze Jugoslavije

Plavalni klub Ptujske toplice bo v začetku tega leta organizator dveh največjih letošnjih plavalnih tekmovanj v Jugoslaviji. Tako bodo to soboto in nedeljo izvedli finale pokala Plavalne zveze Jugoslavije, ob koncu marca pa še absolutno prvenstvo Jugoslavije. Obe prireditvi bosta v pokritem bazenu Ptujskih toplic.

Finale pokala Plavalne zveze Jugoslavije je ekipno tekmovanje, na katero se je uvrstilo šest najboljših jugoslovanskih plavalnih kolektivov po izvedenih predtekmovanjih. V letošnji finale so se uvrstile Triglav iz Kranja, Partizan in Crvena zvezda iz Beograda, Mladost OKI iz Zagreba, Ljubljana in Rudar iz Trbovelj. V primerjavi z lanskim finalom, ta je pravtako bil v Ptuju, je prišlo do zamenjave pri slovenskih zastopnikih. Letos je ravenskega Fužirarnja zamenjal trboveljski Rudar.

Ta res kvalitetna plavalna prireditev pa bo za gledalce praktično zaprta, saj pogoji v Ptujskih toplicah ogleda ne omogočajo. Kljub temu pa športnim delavcem PK Ptujske toplice želimo, da bi se pri organizaciji in izvedbi odrezali tako uspešno kot vpreteklem letu.

I. kotar

SKL VZHOD: ZLATOROG — DRAVA 83:78 (46:41)

Poraz Drave v Laškem

V četrtem kolu tekmovanja v vzhodni republiški košarkarski ligi so igralci Drave gostovali v Laškem, kjer so se pomerili z domačim Zlatorogom. Ptujčani so se izkazali z borbeno igro, vendar se močno pozna odsotnost poškodovanega Coblja. V prihodnjem kolu se bo Drava v Ptuju pomerila z Elektro iz Šoštanja. Vrstni red po 4. kolu: 1. Žalec 8, od 2. do 6. mesta so uvrščeni Dravograd, Kamnik, Zlatorog, Podbočje i Elektra — zbrali so po 4 točke, 7. Drava 2 in 8. Pomurje brez točk.

I. k.

Priprave v Vrtojbi

Igralke ptujskega NTK Petovia Ptuj so imele krajše priprave v Vrtojbi pri Novi Gorici. Mlade igralke so bile razporejene po domovih svojih kolegic, le-te pa jim bodo vrnile obisk v poletju, ko se bodo skupno pripravljale v Ptuju. Priprave so dobro uspele. Dopoldne so trenirale, popoldne pa igrale. Vse igralke so bile prizadevne, prav tako so se potrudili organizatorji, ki so bili Ptujčanom povsod na voljo.

V tem času so odigrali tudi nekaj prijateljskih srečanj. Tako so igrali z ekipo Krasa, ki nastopa v prvi italijanski ligi, v njej igra tudi šestkratna italijanska prvakinja Miličeva. To srečanje so Ptujčani izgubili s 5:2, Ptuj je nato premagal Vrtojbo s 5:2.

Nato so nastopili tudi na turnirju kjer so osvojili prvo mesto. Premagali so Vrtojbo in Azure in Gorice. Tukaj se je izkazala tudi Valerija Novak. Skratka priprave so bile dobre in v kratkem lahko pričakujemo reprizo dosedanjih dobrih rezultatov.

Danilo Klajnšek

NAMIZNI TENIS

Pozivni turnir

Na Ravnah na Koroškem je potekal pozivni turnir za članice in mladinke v namiznem tenisu. Zaradi premikanj igralk je Urška Majnik nastopila v I skupini članic in zasedla deveto mesto. Povedati pa je potrebno, da so zadnje tri imele enako število dobljenih in izgubljeih partij in da so odločala mesebojna srečanja.

V drugi skupini članic je nastopila Tamara Kampuž in zasedla osmo mesto. Tudi tukaj so imele 6, 7 in osma enako število izgubljenih in dobljeni partij, odločala so medsebojna srečanja. Kampuževi je uspelo, da sej obdržala v drugi skupini članic.

Članici ekipe osnovne šole Franc Osojnik Ptuj (od leve) Tjaša Meško in Tamara Kampuž sta bili prepričljivo prvi na občinskem prvenstvu

Posnetek : D. Klajnšek

V skupini mladink je Tjaša Meško osvojila prvo mesto. Izgubila je samo eno srečanje. Sonja Marinković je bila osma. Tudi tukaj so imele kar tri igralke enako število dobljenih in izgubljenih srečanj.

Dobre uvrstitve na Ravnah so dokaz, da so v klubu dobro delali. Mlade igralke so perspektivne in lahko v kratkem času še napredujejo, seveda je to povezano samo z delom in zopet delom, to delo pa je treniranje.

Danilo Klajnšek

OBČINSKO PRVENSTVO OSNOVNIH ŠOL

Na občinskem osnovnošolskem prvenstvu v namiznem tenisu so v obeh kategorijah zmagali predstavniki in predstavnice osnovne šole Franc Osojnik Ptuj. Poglejmo uvrstitve:

— pionirji: 1. OŠ Franc Osojnik, 2. OŠ Tone Žnidarič, 3. OŠ Bratov Štrafela Markovci I, 4. OŠ Markovci II;

— pionirke: 1. OŠ Franc Osojnik, 2. OŠ Tone Žnidarič, 3. OŠ Ivan Špolenjak;

— posamezniki: 1. Silvo Vodušek (Franc Osojnik), 2. Emil Peklar in 3. Bojan Peklar (oba Markovci), 4. Damir Klarič (Tone Žnidarič) itd.

— posameznice: 1. Tamara Kampuš (Franc Osojnik), 2. Tjaša Meško (Franc Osojnik) 3. Sonja Marinković (Tone Žnidarič), 4. Valerija Novak (Ivan Špolenjak) itd.

I.k.

ŠAH

PRVO MESTO ZA TGA

V okviru letošnjih delavskih športnih iger je bilo pretekli torek tekmovanje v šahu za ekipe. Prvo mesto je prepričljivo osvojila Tovarna glinice in aluminija Boris Kidrič. Uvrstitve pa so naslednje: 1. TGA 27, 2. Skupščina občine 20, 3. Zdravstvo 18,5, 4. Perutnina 16,5, 5. Agis 15,5, 6. Kmetijski kombinat 15, 7. JLA 13,5, 8. KB Maribor PE Ptuj 10,5, 9. IMP Elektrokovinar 7,5 točke.

I.k.

RAZPIS TEKMOVANJA ZA POKAL MARŠALA TITA

Zveza telesnokulturnih organizacij občine Ptuj tudi letos organizira tekmovanje za pokal maršala Tita na območju ptujske občine, ki se ga lahko udeležijo štiričlanske ekipe delovnih organizacij, ustanov, skupnosti, društev, mladinskih aktivov, JLA, skratka omejitev ni. Tekmovanje bodo izvedli 26. februarja s pričetkom ob 16. uri v domu Franc Kramberger v Ptuju. Prijave sprejemajo na sedežu zveze v športni dvorani Mladika in eno uro pred tekmovanjem. Tekmovanje bo potekalo po izločilnem sistemu, pare pa bodo izžrebali pred začetkom. Ob tem velja omeniti, da mora vsaka prijavljena ekipa s seboj prinesti dve šahovski garnituri in dve šahovski uri. Za primerjavo, na lanskem tekmovanju je sodelovalo 20 ekip. Prav bi bilo, da bi to število letos presegli!

I. k.

HUMOR

— Prima si se maskiral Francelj . . . hk . . .
— Pssst!

Pravi, da njegova TOZD ni podpisala sporazuma o financiranju zdravstva

Stric, koliko plačate, da potegnem!?

v znamenju

OD 21. 2. DO 28. 2. 1980

od 21. 3. do 20. 4

Še vedno imejte odprte oči. Njegovo zasledovanje bo dolgo in vztrajno. Nekega dne mu boste morali reči besedo ali dve. Ne dvomite vanj. Skromen človek je, vendar prijeten. V nedeljo se bo za vas slabo končalo. V kolektivu nekaj nesporazumov, ki se pa ne bodo rešili v vašo korist. Njen pogled vas bo za nekaj dni uspaval.

od 20. 4. do 20. 5.

Ne pozabite na dolžnosti, ki so vam jih zaupali. Do konca tega meseca morate veliko narediti, zato dela ne odlagajte na jutri. Sredi dela vas bo zmotila prijetna znanka, ki vam bo povedala nekaj nepravilnosti. Takoj reagirajte sicer bo prepozno in celo usodno za vas. V časopisu ste našli, toda brez njega. Darilo.

od 21. 5. do 21. 6.

Z njeno pomočjo še daleč pridete, zato upoštevajte njene dobre nasvete. Z maščevalnim pogledom in samoljubnimi kretnjami in ponosom ne dosežete ciljev. Že ste mislili, da je prišla pomlad v deželo, toda zmotili ste se. Slabo vreme bo vplivalo tudi na vaše razpoloženje. Ne obupajte, na cesti niste sami. V sredo zmenek.

od 22. 6. do 22. 7.

Nedelja je bila nepozabna. V prihodnjem tednu bo sobota tak dan. V pismu vas je obtožila nečesa. Dokažite ji, da se je motila in opravičila se bo. Zjutraj nekaj težav s šefom. Če boste nepreviden še naprej, se bodo prepiri ponavljali. Zadnja podražitev vas je precej prizadela. Ostanite doma ali pa uporabite avtobus. Tudi drugi tako delajo.

od 23. 7. do 23. 8.

Nesreča vas je zelo spametovala. Še sreča, da ste izkoristili priložnost v sredo. V nasprotnem primeru vam bi premoženje splavalo po vodi. Čez nekaj dni vas bo obiskala prijateljica. Ne pozabite na vljudnost. Zelo bo vesela, če jo boste presenetili z darilom. Drugačen ste postali, zaljubili ste se.

od 24. 8. do 23. 9.

Škoda, da niste udarili tako kot ste načrtovali. Zmagovalec bi bili, sedaj ste med poraženimi. V nedeljo se vam bo spet ponudila priložnost. Tokrat zadnja v tem letu. Izkoristite jo. Z vašim vodenjem niso vsi zadovoljni in ne bodo tako dolgo dokler ne spremenite vaših nazorov. Njej boste všeč.

od 24. 9. do 23. 10.

Širokosrčni postajate. V vas se nekaj spreminja in nihče ne ve kaj in zakaj. Počakajte še kakšen dan in takrat bo odgovor na vprašanje enostaven. Njena roka je nežna in zapeljiva. Ne pozabite tega. Na delovnem mestu ste zelo popustili. Prav bi bilo, če bi spet poprijeli za delo in izpolnili obveznosti. S hčerko zaupen pogovor.

od 24. 10. do 22. 11.

V prejšnjem tednu ste se zaljubili, včeraj skregali, jutri boste jokali. Tako spremenljiv značaj imate, da ste zaradi tega tudi neprijetni. Če vas bo odklonil vedite, da je to storil zaradi vašega obnašanja. V šoli nekaj slabih ocen, ne dovolite si, da bi bili najslabši v razredu. S starši se pogovorite o vaši prihodnosti.

od 23. 11. do 21. 12.

Njegov poljub je bil topel, kot pomladini dah. Previdni bodite z njim. Nevaren je včasih in nepriljazen. Nekega dne se boste opekli kot še dolgo ne, takrat bo vsako opravičilo zaman. Preveč ste mu zaupali, sedaj ko je odšel, ste ostali sami, nebogljeni in nepripravljeni za boj. Pokličite ga, morda se bo odzval. Ne bodite ljubosumni.

od 22. 12. do 20. 1.

Dobro ste se izkazali. Uspeh ni izostal zato, ker ste vztrajali pri svoji odločitvi. Obiskal vas bo in vam povedal nekaj iskrivnosti. Pazite na besede. Samo še dan vas loči od pomembnega dejanja. Delo morate opraviti kvalitetno, sicer vas bodo napadali in vas celo obrekovali. Vplivajte tudi na druge. Potrudili se bodo.

od 21. 1. do 19. 2.

Veliko dela vas še čaka, ne obotavljajte se. Trmasti ste še vedno, prav bi bilo, če bi se odvadili trmoglavosti in upoštevali mnenje drugih. Sodelavci vam bodo pomagali, toda pomagati si morate najprej sami. V sredo neprijetno srečanje, ki pa se bo dobro končalo. V njenih očeh nekaj iskric upanja. Pismo.

od 20. 2. do 20. 3.

Še vedno morate upati v boljše dni. Nihče vam ne preprečuje teh misli. Tudi ona ne. Pripravljena vam je pomagati. Povabite jo k sodelovanju. Rada se bo odzvala. V ponedeljek se bo za vas začelo novo življenje. Kdo bi si mislil, da se boste v teh letih sploh še zaljubili. V nedeljo prijeten obisk.

Tu imaš ti svojo maksimalno angažiranje vseh sil . . . .

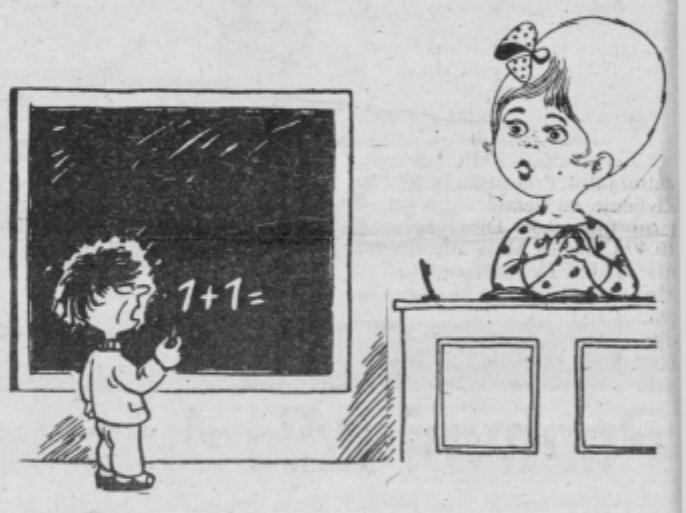

Ne tovarišica, ena delovna organizacija in ena delovna organizacija je po integraciji spet ena delovna organizacija

UGANKARSKI SLOVARČEK

ADRAR = pogorje v Mavretaniji
BARABAS = odličen romunski tekač na dolge proge
DEMAREST = starejši ameriški filmski igralec (William, roj. 1892; »Božič v juliju«)
NARAKS = pred leti zelo uspešen Kladivarjev lahkoatlet, tekač na srednje proge
PRATT = ameriški jazz bobnar (Jimmy)
PRENTISS = ameriška filmska igralka rojena v San Antoniu (Texas, Paula, »Kavelj 22«)
RODRIGUEZ = mehiški avtomobilski dirkač, ki se je smrtno ponesrečil (Pedro, 1940—1971)

155	AMERIŠKA FILMSKA IGRALKA (PAULA)	NAJMANJŠI SESALEC	POGORJE V MAVRETANIJI	SEME PRIMITIVNIH RASTLIN	ULITE TIŠKARSKE ČRKE	DOPISNIK V »TEDNIK« / VELIKA NOVICA / INDIJSKI VOJITELJ	IVO UMEK	OLJNICA	NEIZORANI DEL NIVE
AMERIŠKI JAZZ BOBNAR (JIMMY)									
MEHIŠKI AVTOMOBILSKI DIRKAČ (PEDRO)									
CELINA / HLADETINA							ZAJEČAR / SKALA V MORJU		

													ZAHOD / KOŠARKAR TVRDIĆ		PRITOK VISLE	VOZNIK TRAMVAJA	DOPISNIK V »TEDNIK«
SESTAVIL EDI KLASINC	ZGODEN	LIRSKA PESEM	NEMŠKA FILMSKA IGRALKA (KARIN)	FILMSKA ZVEZDA / OSEBNI ZAIMEK				ZAČIMBE	FILMSKI IGRALEC / GRŽDOZ. RASTLINA							KLJUSE
POGORJE NA BALK. POLOTOKU						DOPISNIK V »TEDNIK«	MORA (NEMŠKO) / USTVARJALEC				DOPISNIK V »TEDNIK«	ZNAK ZA PREPLAH / ŽENSKI (ČEVEL)				
AFRODITIN LJUBIMEC						ZLATO JABOLKO				DOPISNIK V »TEDNIK«	ZOSED TRIGLAVA / LUTECIJ					
BIVŠI KLADIVARJEV ATLET						ŽELEZOV OKSID / JOŽE STABEJ				OROŽJE POBALINOV	MESTO V ZAHODNI FRANCIJI / ZRAK			MATEVŽ HACE / JORDANSKA LUKA		
													INDONEZ. OTOK / SKAKALKA SIMEONI			
						TO						JAPONSKA LUKA					ČEBELI PODOBNA ŽUŽELKA
						TORINO			100 m² / IVAN TOPLAK			INDIJAN. PLEME / BERTA UKMAR				
						SLOVENSKI PESNIK (FRANCE)					ROMUNSKI TEKAČ					
						ITALIJ. PEVKA PAVONE					60 MINUT			NAPLAČILO		

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: Primadona, regulator, ETOL, NAMA, Voranc, ar, lr, Binda, idila, Noi, zankar, GM, IM, domino, bum, Er, voal, osem, sto, Arne, Ojdip, Dors, tiranija, zona, olika, lanež, lesenec, nelagodnež, koprive, Aka, aretta, Ana, sok.

TV spored

TV LJUBLJANA

PETEK, 22. FEBRUARJA:

8.55 TV v šoli: Narava in mi, Makedonščina, Ruščina, Športna rekreacija in zdravje; 10.00 TV v šoli; 15.05 Umetnostno drsanje moških, posnetek iz Lake Placida; 15.55 Lake Placid: Slalom za moške; 16.45 Poročila; 16.50 Tek na smučeh — šola smučanja; 17.00 Iz zgodbe v zgodbo, lutkovna serija TV Sarajevo; 17.15 Družina Lesniewskih, mladinska nadaljevanka; 17.40 Obzornik; 17.55 Lake Placid: Slalom za moške; 18.45 Od refleksa do logike, izobraževalna oddaja; 19.10 Risanka; 19.26 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 20.00 Zabavno glasbena oddaja; 21.00 Tigrove brigade; 21.55 V znamenju; 22.10 Zabava vas James Last; 23.00 Lake Placid: Hokej, prenos v odmorih...

SOBOTA, 23. FEBRUARJA:

8.00 Poročila; 8.05 Jakec in čarobna lučka, otroška serija; 8.20 Z besedo in sliko: Punčka; 8.35 Vrtec na obisku: Narobe svet; 8.55 Svetilnik, mladinska oddaja; 9.25 Pisani svet; 9.55 E. Morgan: Marie Curie, TV nadaljevanka; 10.50 Po sledeh napredka; 11.20 Dokumentarna oddaja;... Ljudje in zemlja;... Poročila; 14.10 Hokej, posnetek iz Lake Placida; 15.20 Poročila; 15.25 V znaku zodiaca, poljski film; 16.50 Naš kraj; 17.10 Slalom za ženske, iz Lake Placida; 17.55 Lake Placid: Slalom za ženske ; 18.45 Robinovo gnezdo, humoristična serija; 19.10 Risanka; 19.26 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 20.00 J. Dietl: Župan našega mesta, TV nadaljevanka; 21.00 Igrani film; 22.50 Smučarski skoki na 90 m skakalnici; 23.50 Poročila;

NEDELJA, 24. FEBRUARJA:

8.20 Poročila; 8.25 Za nedeljsko dobro jutro: Primorska poje; 9.00 Življenje na zemlji, dokumentarni film; 9.55 Disneyev svet; 10.40 Čebelica Maja, otroška serija; 11.05 TV kažipot; 11.25 Mozaik; 11.30 Igre na snegu, prenos z Jahorine; 13.30 Jugoslavija, dober dan; 14.05 Poročila; Zlati cekin, posnetek otroške prireditve v Bologni; Od Rugovske klisure do Prištine, oddaja iz serije Karavana; Poročila; Umetnostno drsanje žensk, posnetek iz Lake Placida; Nenadoma lanskega poletja, ameriški film; 19.10 Risanka; 19.15 Cikcak; 19.26 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 20.00 S. Pavič: Vroči veter, nadaljevanka TV Beograd; 21.00 Lake Placid: Hokej, prenos (vključitev) v odmorih...; 23.00 Športni pregled; 23.25 Poročila; 23.30 Tekmovanja v štirisedežnem bobu;

PONEDELJEK, 25. FEBRUARJA:

8.55 TV v šoli: Telefon, Korčula, Literatura; 10.00 TV v šoli: Matematika, Risanka, Zemljepis; 14.40 Drsalna revija najboljših iz Lake Placida; 15.10 Konec zimske Olimpiade; 17.30 Poročila; 17.35 Otroci pojejo o pustu; 17.50 Mala čudesa velike prirode; 18.05 Operativno zdravljenje kolena, Hura—Eksperiment, oddaji iz cikla Sodobna medicina; 18.30 Mozaik; 18.35 Obzornik; 18.45 Mladinska oddaja; 19.15 Risanka; 19.20 Cikcak; 19.26 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 20.00 D. Fo: Sedma zapoved: Kradi malo manj, priredba predstave SSG Trst; 22.35 TV znamenju:

TOREK, 26. FEBRUARJA.

9.15 TV v šoli: Pristanišče, Ali ste vedeli, Dnevnik 10; 10.00 TV v šoli: Dokumentarni film;, Risanka; 16.05 Šolska TV: Hrvaško—slovenski kmečki upor leta 1573; Prometni sistem SFRJ, Zemlja se spreminja; 17.05 Poročila; 17.10 Jakec in čarobna lučka; 17.25 Pustolovščina, oddaja TV Beograd; 17.55 Dalmatinske klape; 18.25 Mozaik; 18.30 Obzornik; 18.40 Obramba in samozaščita; 19.10 Risanka; 19.15 Cikcak; 19.26 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 20.00 Aktualna oddaja; 20.55 G. Baissette: Grozdi mojega vinograda; 21.45 V znamenju; 22.00 Baletni portret Magde Vrhovčeve;

SREDA, 27. FEBRUARJA,

9.35 TV v šoli: Za učitelje, Varujmo zobe; 10.00 TV v šoli: Izobraževalna oddaja, Kratek film; Predšolska vzgoja; 17.00 Poročila; 17.05 Z besedo in sliko: Avstralske pravljice; 17.20 Bizanc, dokumentarna serija; 18.05 Na obisku pri ansamblu Ilidžanske; 18.35 Mozaik; 18.40 Obzornik; 18.55 Ne prezrite; 19.10 Risanka; 19.15 Cikcak; 19.26 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 20.00 Film tedna: Zemeljski dnevi tečejo; 21.50 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov; 21.55 V znamenju; 22.10 625;

ČETRTEK, 28. FEBRUARJA.

9.10 TV v šoli: Pred pomladjo, Matematika, Električna energija; 10.00 TV v šoli: Kemija, Risankam, Umetnost, Zgodba; 15.25 Šolska TV: E. Kardelj: Boj za priznanje in neodvisnost nove Jugoslavije 1944 do 1957; 16.20 Poročila; 16.25 Hokej Jesenice: Olimpija; 18.45 Svetilnik; 19.10 Risanka; 19.25 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 20.00 Dokumentarna oddaja; 21.30 Jazz na ekranu: Plesni orkester RTV Ljubljana; 22.00 V znamenju; 22.15 Smučarska tekmovanja na Jahorini.

OBVESTILO

Izvršni svet Skupščine občine Ptuj je na osnovi 11. in 13. člena Zakona o urbanističnem planiranju (Ur. list SRS, št. 16/67 in 27/72) na 87. seji dne 15/1-1980 sprejel

SKLEP

1.

Javno se razgrne programski del zazidalnega načrta TOPLIC, ki ga je izdelal Projekta inženiring Ptuj pod št. 710/79 v oktobru 1979 in sprememba programskega dela zazidalnega načrta območja od Trstenjakove ulice do Natašine poti, med Potrčevo cesto in predvideno hitro cesto Ptuj-Ormož-Senarsko št. 715/79 z dne 17/10-1979, ki ga je izdelal Projekta inženiring Ptuj.

2.

Oba osnutka, zazidalni načrt TOPLIC in sprememba zazidalnega načrta, se razgrneta za dobo 30 dni od dneva objave v Tedniku Ptuj in sicer v prostorih oddelka za gospodarstvo in urbanizem SO Ptuj, Srbski trg 1, soba št. 38/II.

3.

Osnutka zazidalnega načrta TOPLIC in spremembe zazidalnega načrta, si lahko v času javne razgrnitve ogledajo zainteresirane temeljne in druge organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti ali druge samoupravne organizacije in skupnosti, društva ter občani ter dajo nanje predloge in pripombe.

IZVRŠNI SVET SKUPŠČINE
OBČINE PTUJ

SOZD ELKOM Projekta inženiring

SOZD ELKOM
PROJEKTA — inženiring, p. o. Ptuj
Odbor za medsebojna delovna razmerja

ponovno objavlja
dela in naloge
STROŠKOVNEGA IN MATERIALNEGA KNJIGOVODJA

Pogoji: SSI — ekonomske smeri ter nad 2 leti delovnih izkušenj.

Nastop službe možen taakoj. Delovna opravila se objavljajo za določen čas — nadomeščanje delavke v času porodniškega dopusta.

Prijave z dokazili o izobrazbi sprejemamo 5 dni od dneva objave v časopisu.

kino

PTUJ:

Četrtek, 21. februarja: HOOPER—SUPERKSKADER, am. barv. vistav. akcijski film, ob 20. uri bo DOŽIVLJAJI INSTRUKTORJA VOŽNJE, angl. barv. vistav.erot. film; Petek, 22. februarja: DOŽIVLJAJI INSTRUKTORJA VOŽNJE, angl. barv. vistav. erot. film; Sobota, 23. in nedelja, 24. februarja: OČI LAURE MARS am. barv. srhljivka, v nedeljo ob 10. uri bo sovj. barv. CS filma PUSTOLOVŠČINE HUCKELBARY FINA; Torek, 26. februarja: POVSEM NAVADNA ZGODBA fr. barv. film z Romy Schneider; Sreda, 27. in četrtek, 28. februarja:

SREBRNO SEDLO it. barv. CS western, v četrtek ob 20. uri bo dom. barv. film NACIONALNI RAZRED.

Dežurstvo prehrambenih trgovin:

SOBOTA,
23. februarja 1980
prodajalni
ŽIVILA
in BREG
SOBOTA,
1. marca 1980,
prodajalni
KOLONIALE
in KEKEC

mali oglasi

KUPIM plug (Tomo Vinkovič) za 30 KM. Naslov v upravi.

PRODAM hišo s parcelo v okoli Ptuja. Naslov v upravi.

PRODAM osebni avto ŠKODA 120 LS. Naslov v upravi.

UGODNO PRODAM črno-beli televizor, znamke RIZ. Mirko Papdi, Kidričevo 27.

PRODAM kravo simentalko, 8 mesecev brejo, staro 5 let. Naslov v upravi.

PRODAM 15 arov mladega polnorodnega sadonosnika in 6 arov vinograda.

Stanko in Katarina Zgoršek, Destelja 23, Destrnik.

MIRKO KOVAČ iz Zupančičeve 12 v Ptuju išče KV elektroinštalaterje, zaželjena praksa, odslužen vojaški rok, plača po dogovoru.

PRODAM vinograd z zidanico, brunarico pri Mašperku. Informacije po telefonu : 061-262-206.

PRODAM traktor STEYER 28 KM, tip 188. Anton Gregorec, Destelje 46, Destrnik.

KUPIM stavbno parcelo v bližin Ptuja. Naslov v upravi.

PO UGODNI CENI PRODAM posestvo v Gruškovcu 125 v Cirkulanah. Meri 1 ha in 51 arov, od tega je 36 arov vinograda, 1 ha in 4 are gozda v Medribniku. Franc Majcenivoč, Gruškovec, p. Cirkulane.

PRODAM kravo z drugim teletom. Jože Lašič, Senešci 29 pri Veliki Nedelji.

PRITLIČNE, poldebelne jablane, hruške, breskve, žlahtnih sort nudi Holčeva drevesnica pod Gomilo, p. Juršinci.

UGODNO PRODAM povečevalo za razvijanje fotografij. Naslov v upravi.

PRODAM obračalnik za kosilnico LAVERDO. Maks Pukšič, Barislavci 14, Lovrenc na Dravskem polju.

PRODAM kuhinjske elemente Gracija z jedilnim kotičkom. Ogled vsak popoldan med 17. in 19. uro. Naslov v upravi

M.LIN VLADO KOROŠEC, Zabovci 40 sprejme delavca, po možnosti z vozniškim izpitom B kategorije.

PRODAM Opel Rekord, rumene barve, starejši letnik, na novo registriran, menjam tudi za manjši avto Fiat 750. Naslov v upravi.

UGODNO PRODAM novo mizo za namizni tenis in šotor za štiri osebe z dvema prostoroma, rabljen eno sezono. Slavko Toplak, Vičavska pot 4, Ptuj, tlefon: 771-605.

PRODAM 16 arov parcele, na kateri stoji nova nedograjena stanovanjska hiša 15 x 14, primerna za lokal v centru Trnovske vasi. Karl Kramberger, Biš 33, Trnovska vas.

PRODAM ogrodje za cisterno na olje. Draženska 17.

IŠČEM varstvo za punčko, staro 10 mesecev. Alojz Horvat, Prešernova 23, Ptuj.

PRODAM Zastavo 101, letnik 1974. Spuhlja 65.

KUPIM kombinirani globoki otroški voziček (športni). Vera Kopše, Čermožiše 23, Žetale.

PRODAM kompletno kopalnico, spalnico z vložki, več kuhinjske opreme in kompletno dnevno. Slojz Princl, Volkmerjeva 4, Ptuj.

PRODAM Skodo Š 100, letnik 70, dobro ohranjen, v voznem stanju, parna številka, registriran do julija 1980, cena 15.000 din. Ogled možen vsak dan od 15. do 20. ure. Poplatnik, Slovenski trg 12, Ptuj.

DEKLE nujno išče garsonjero ali sobo v Ptuju. Naslov v upravi.

PRODAM skoraj nov športni otroški voziček z varnostnimi pasovi in pritrditvijo na zadnji sedež avtomobila. Vprašajte pri Učakar, Potrčeva 40 ali tel.: 771-272 od 17. uri dalje.

KUPIM 500 kosov strešne opeke 41 x 24 dvojni fole kikinda. Naslov v upravi.

Nova očala v enem dnevu . . . strokovni nasvet pri izbiri okvirja. Ekspres Optik Leo Pirc, Pletarska 4, Ptuj.

Obrtna nabavno prodajna zadruga
PTUJ
PANORAMA PTUJ

Po sklepu 7. seje zadružnega sveta z dne 24. 10. 1979 razpisujemo licitacijo za **telefonski aparat IKTA — glavni in 4 stranske aparate.** Izklicna cena je 12.000 din.
Licitacija bo za družbeni sektor v petek, 22. februarja ob 8. uri, za privatni sektor pa isti dan ob 10. uri

ZAHVALA

V 72. letu nas je zapustil dragi oče in dedek

JOŽE ČEH

iz Podvinc

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam nudili vsestransko pomoč in nam na kakršenkoli način izrazili svoje sožalje.
Posebna hvala govorniku za poslovilne besede, pevkam ter sosedom. Hvala tudi g. duhovniku za opravljen obred.

ŽALUJOČI: hčerki Kristina in Marica z družinama.

V SPOMIN

Jožetu Bezjaku

iz Bukovc 113

Danes, 21. februarja 1980 se izteka leto žalovanja, ko te je kruta in dolgotrajna bolezen iztrgala iz naše sredine.
Dragi ata, kljub odhodu tja, od koder ni vrnitve, boš v naših srcih vedno živel.

Hvala vsem, ki obiskujete njegov grob!

Vsi, ki smo te imeli radi in ki se te spominjamo.

V SPOMIN

V soboto, 16. februarja 1980 je minilo 5 let, odkar je ugasnilo bolno srce najini srčno dobri in skrbni mamici, sestri in teti

Kristini Kristovič

roj. GRABAR

Vsepovsod si pogrešana, znova in znova spoznavamo, kako prezgodaj si naju zapustila. V spominih si vedno z nama, slovo s kraja kjer počivaš je vsakokrat hudo in boleče, ker s teboj sva izgubila tudi najin topel dom. Hvala vsem, ki ti prinašajo cvetje in prižigajo svečke.

Podvinci, 16. februarja 1980

ŽALUJOČI: sinova Marjan in Drago ter vsi, ki so te imeli radi.

ZAHVALA

Kruta bolezen nam je iz naše sredine iztrgala našega dobrega moža in ateka

Ivana Cartla

iz Borovc

Iskrena zahvala sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam stali v najtežjih trenutkih ob strani, izrekli sožalje in darovali toliko vencev in cvetja. Iskrena hvala g. župniku, pevcem, gasilcem in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti v mnogo prerani grob.

ŽALUJOČI: žena Ivanka, hčerka Zdenka sin Silvo in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše nadvse dobre mame, mami, sestre

Angelce Bregar

iz Lancove vasi 92

se isrkeno zahvaljujemo vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam nudili vsestransko pomoč in nam na karšnikoli način izrazili svoje sožalje.
Posebno zahvalo smo dolžni osebju ZD Ptuj, dr. Ireni Maračič, sosedom Kostanjevec, Tomanič in Cebek, ter Veri Pal za vso izkazano pomoč v času njene težke bolezni, č. duhovščini hajdinske župnije, obema govornikoma, KO ZB NOV Videm, obema pevskima zboroma za zapete žalostinke in vsem darovalcem vencev in cvetja in vsem, ki ste drago mamo pospremili na njeni zadnji poti.
Še enkrat iskrena zahvala vsem!

Žalujoči: hčerka Angelca z družino, hčerka Marica z družino, 6 vnukov in vnukinj, bratje, sestre in ostalo sorodstvo.

KONKRETNO SODELOVANJE S KLUBOM SAVA V FRANKFURTU

Člani koordinacijskega odbora za vprašanja delavcev na začasnem delu v tujini, ki deluje pri predsedstvu OK SZDL Ptuj, so na seji v ponedeljek, 18. februarja razpravljali o dosedanjem in nadaljnjem sodelovanju s slovenskim klubom Sava v Frankfurtu, nad katerim ima ptujska občina patronat. Dogovorili so se, da jih bo ob njihovem občnem zboru, ki ga pripravljajo ob mednarodnem prazniku žensk, obiskala tričlanska delegacija. Sestavljali jo bodo delegati občinske konference socialistične zveze, kulturne in telesnokulturne skupnosti.

S predstavniki kluba Sava tečejo že nekaj časa dogovori o konkretnem sodelovanju na kulturnem in športnem področju. Tako bo kulturna skupnost občine Ptuj prispevala precej slovenskih knjig za klubsko knjižnico, poslali pa jim bodo tudi dve narodni noši.

Na športnem področju pa pripravljajo predvidoma v maju športno in družabno srečanje ptujskih športnikov in športnikov kluba Sava, vendar natančen program srečanja, ki bi bilo pri nas, še ni določen.

N. D.

Tri zlate poroke v Ptuju

V soboto, 16. februarja so v poročni dvorani matičnega urada v Ptuju opravili obred svečane razglasitve za zlatoporočenca kar treh parov, ki so po preteku petdesetih let ponovno stopili pred matičarja in pooblaščenega delegata, da so slovesno obnovili in potrdili vse tiste vezi, ki so jih trdno družile v zakonski zvezi skozi celo polstoletje.

FRANC in ANA HORVAT, Bukovci 111 v krogu svojih najdražjih ob razglasitvi za zlatoporočenca. Po poklicu sta kmetovalca, imela sta 3 otroke, danes pa se veselita ob štirih vnukih.

Foto: Langerholc

ANDREJ in MARIJA GOLOB, prav tako kmetovalca, doma iz Prerada št. 53, KS Polenšak. Imela sta dva otroka in imata 4 vnuke.

Foto: Langerholc

MARTIN in NEŽA KOROŠEC, Zabovci 4 pri Markovcih, ob razlasitvi za zlatoporočenca v spremstvu številnih znancev in prijateljev. Imelela sta 4 otroke, sedaj imata že 9 vnukov in enega pravnuka.

Foto: Langerholc

Veterinarsko sanitarni ukrepi proti steklini

Znaki, po katerih se lahko sumi, da je domača žival ali divjad zbolela za steklino, so: spremenjeno vedenje, močna razdraženost ali potrtost, napadi na druge živali ali ljudi brez vzroka, izguba prisebnosti, ohromelost spodnje čeljusti ali zadnjega dela telesa, slinjenje in podobno.

KAJ STORITI, ČE OPAZIMO KATEREGA OD NAVEDENIH ZNAKOV?

Posestnik živali, pa tudi drugi občan, je dolžan to takoj sporočiti Obdravskemu zavodu za veterinarstvo in živinorejo Ptuj ali veterinarskemu inšpektorju iz uprave za inšpekcije občin Ormož in Ptuj. Posestnik mora takoj žival izolirati v poseben prostor, ločen od ljudi in drugih živali. Če pa so domače živali, za katere se sumi, da so zbolele za steklino, napadalne in nevarne ter zveri, ki prihajajo v bližino naselja in se nenaravno vedejo, jih je treba takoj ubiti. Truplo ubite živali je treba zavarovati tako, da ljudje in živali ne pridejo do trupla. Takoj je treba obvestiti Obdravski zavod, ki mora zagotoviti diagnostiko bolezni in nadzorovati neškodljivo odstranitev trupla.

Pse in mačke, ki so ugriznili ali drugače poškodovali človeka, je treba takoj izolirati. O ugrizu ali poškodbi človeka mora vsak, ki to vidi ali za to izve, tako, obvestiti Obdravski zavod ali Zdravstveni center občin Ormož in Ptuj, ki morata postopati po določilih odredbe.

Psi in mačke, ki so poškodovali človeka, morajo biti 15 dni pod veterinarskim nadzorstvom ne glede na to, če so bili cepljeni proti steklini ali ne. Veterinarska organizacija mora o rezultatih kliničnega pregleda živali poročati pristojni zdravstveni organizaciji in veterinarskemu inšpektorju. Po preteku 15 dni veterinarski inšpektor ukine veterinarski nadzor ali odredi drugi ukrep. Če se ugotovi, da je žival okužena s steklino ali je za to podan utemeljen sum, odredi pokončanje take živali. Prav tako je treba pse in mačke, za katere se ugotovi, da so bili v neposrednem stiku z okuženo živaljo, pokončati ne glede na to, če so cepljeni proti steklini ali ne.

KAKO RAVNATI V ČASU OBVEZNEGA KONTUMACA?

Kontumac pomeni osamitev oziroma omejitev gibanja psov in mačk. Pomeni tudi prepoved lova s psi. V času kontumaca morajo biti psi privezani ali zaprti, kadar pa so zunaj bivališča lastnika, morajo biti na vrvici in z nagobčnikom. Mačke morajo biti zaprte. V času kontumaca mačke in psi tudi ne smejo zapustiti okuženega ali neposredno ogroženega območja. V odredbi je posebej določeno za katere živali to ne velja in pod kakšnimi pogoji.

Vsi psi na neposredno ogroženem območju morajo biti preventivno cepljeni proti steklini takoj, ko dopolnijo 4 mesece starosti. V neposredno ogroženem območju je treba takoj pokončati vse pse in mačke, katerih posestniki se ne držijo predpisanega kontumaca. To pomeni, da je treba pokončati neregistrirane in necepljene pse, potepuške pse in mačke in pse brez znamkice. V času veterinarskega nadzora tudi ni dovoljena sprememba bivališča in brez dovoljenja pristojnega občinskega organa veterinarske inšpekcije tudi ni dovoljen promet s tako živaljo.

Na neposredno ogroženem območju se odredi pokončavanje pižmovk in zveri: lisice, jazbeca, kune zlatice, kune belice, dihurja, velike in male podlasice. Pokončavanje potepuških psov in mačk opravlja veterinarski higienik in lovske organizacije v okviru Zveze lovskih družin Ptuj, ki organizirajo in opravljajo tudi pokončavanje pižmovk in zveri.

Kadavre (trupla) pokončanih zveri in pižmovk ter na steklino sumljivih psov in mačk, morajo člani lovske organizacije takoj zapakirati v nepropustno vrečo in jo z označbo kraja in dneva odstrela ali najdbe, takoj poslati Obdravskemu zavodu, ki poskrbi za laboratorijski pregled možganov na steklino take živali, veterinarsko higieničarska služba pa za neškodljivo odstranitev trupla. Zaradi oddaljenost in nedostopnosti zemljišča, se truplo lahko izjemoma tudi zakoplje, vendar v 1,5 m globoko jamo.

Na neposredno ogroženem območju je prepovedano odirati trupla divjadi in jemati lovske trofeje teh živali. Veterinarski inšpektor lahko dovoli tudi izjeme, vendar pod strogo določenimi pogoji.

Prepovedano je tudi klati živali, če se ugotovi, da so stekle ali če obstaja tak sum. Žival, ki jo je ugriznila stekla žival ali žival, za katero obstaja sum, da je stekla ali če je bila s tako živaljo v neposrednem stiku, se sme izjemoma takoj zaklati v klavnici pod veterinarskim nadzorstvom, vendar najpozneje v 24 urah po ugrizu ali neposrednem stiku. Prepovedano je tudi uporabljati, prodajati ali darovati meso, mleko, druge surovine in proizvode, ki izvirajo od živali, zbolelih ali sumljivih, da so zbolele za steklino.

Lovske organizacije morajo prijaviti veterinarskemu inšpektorju tudi odstrel druge divjadi v neposredno ogroženem območju, če se je ta nenaravno vedla, prepovedano je odirati žival, ki je poginila ali bila pokončana zaradi stekline ali suma, da je zbolela za steklino. Trupla takih živali je treba napraviti neškodljiva skupaj s kožo. Enako je treba napraviti tudi z že odrtimi kožami, če se po odiranju ali raztelesbi ugotovi, da je bila žival stekla ali obstaja tak sum.

Vse prostore, predmete in neposredno okolico, kar je bilo v stiku z bolno živaljo ali s posameznimi njenimi deli je treba razkužiti. Posodo, ovratnico in podobne predmete steklih psov in mačk je treba zakopati ali sežgati po navodilih pristojne veterinarske inšpekcije in pod nadzorstvom dipl. veterinarja.

Stroški za obvezno laboratorijsko preiskavo možganov živali gredo v breme sredstev posebnega računa za zdravstveno varstvo živali občine Ptuj. Neškodljivo odstranjevanje trupel potepuških psov in mačk, katerih lastniki so znani, gredo v breme lastnika, če lastnika živali ni mogoče ugotoviti, gredo stroški v breme proračuna občine Ptuj. Stroški za odiranje trupel gredo v breme stranke.

Za izvrševanje te odredbe skrbi upravni organ za veterinarstvo SO Ptuj, izvajanje njenih določb pa nadzira pristojna inšpekcija iz uprave za inšpekcije občin Ormož in Ptuj. Določila odredbe se že v praksi izvajajo na ogroženem območju KS Cirkulane in Zavrč.

Pripravil: FF

Skrb za idejno politično izobraževanje mladih aktivistov

Idejno politično izobraževanje mladih je ena izmed osnovnih oblik usposabljanja mladega človeka. Pri občinski konferenci ZSMS posvečajo temu toliko večjo pozornost. Tako so v začetku letošnjega leta že pripravili dva seminarja in sicer za mlade delavce in za mlade kmetovalce. Konec tega tedna pa bosta potekala še dva seminarja in sicer seminar za mlade v vzgoji in izobraževanju — za srednje in osnovne šole, ter seminar za mlade iz krajevnih skupnostih. V vseh teh oblikah izobraževanja so seveda zajeti le najaktivnejši člani ZSMS, ali predsedniki ali tajniki osnovnih organizacij in svetov.

Tako bodo mladi v vzgoji in izobraževanju v dveh dneh zvedeli veliko novega. Poslušali bodo predavanja o metodah in oblikah političnega dela, o vlogi splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite na šolah, razpravljali bodo o standardu učencev in študentov, o štipendijski politiki, o domovih učencev, ter o aktualnih vprašanjih pri predmetu samoupravljanje s temelji marksizma. Pogovorili se bodo tudi o mladinskih urah,kot obliki socialistične vzgoje mladih poslušali bodo novosti s področja osnovnega in usmerjenega izobraževanja ter v zvezi s tem o potrebah ptujskega gospodarstva, ter o aktualnih nalogah mladih na tem področju.

Mladi iz krajevnih skupnosti bodo na seminarju jutri in pojutrišnjem 22. in 23. februarja poleg aktualnih tem vseh ostalih seminarjev, razpravljali še o specifičnih temah, saj se moramo zavedati, da mladi v KS razen tega delujejo še v združenem delu in šolah. Predsednike osnovnih organizacij bodo seznanili med drugim tudi z vlogo mladih pri planiranju v KS in v pripravi srednjeročnih programov. Pogovorili se bodo o organiziranju prostega časa mladih in njegovi koristni izrabi, predvsem bo govora o klubski dejavnosti mladih na terenu. Razpravljali bodo o svobodni menjavi dela ter o zagotavljanju materialne baze KS, pa o delegatskem sistemu in samoupravi v KS, opredelili bodo vlogo mladih v podružbljanju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ter se ob koncu dogovorili še o drugi aktualnih nalogah mladih v KS.

-OM

Le dobro informiranje vodi do boljših rezultatov

Skupine sestavljene iz družbenopolitičnih delavcev, članov občinskih vodstev ter družbenopolitičnih organizacij, funkcionarjev skupščine in izvršnega sveta ter samoupravnih interesnih skupnosti bodo ob koncu tega ter v začetku prihodnjega meseca obiskale večino temeljnih organizacij združenega dela in vse krajevne skupnosti, da bi se pogovorili o najaktualnejših nalogah kot so varnostno politične ocene razmer, družbenoekonomski odnosi na vseh ravneh, politični sistem socialističnega samoupravljanja, splošni ljudski odpor in družbena samozaščita ter ostala problematika za katero menimo, da se je je potrebno posebej dotakniti in o njej razpravljati.

Družbenopolitične organizacije stalno spremljajo delovanje političnega in ekonomskega delovanja v krajevnih skupnostih, organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih ter drugih organizacijah in skupnostih. Zato bo zanimivo zvedeti kako uresničujemo sprejete plane, dogovore in sporazume in zakaj ne dosegamo še boljših rezultatov ter kako deluje delegatski sistem in samoupravni organi. Pomembna so tudi vprašanja okrog metod in oblike dela družbenopolitičnih organizacij, razpoloženje delovnih ljudi in občanov, podružbljanje SLO, družbena samozaščita in podobno.

S tem, da bomo podrobneje spoznali dejansko stanje bomo mnogo lažje nudili pomoč pri razreševanju nastalih vprašanj ter tako tudi skupno prevzemali odgovornost. Učinek pa je lahko ob neposrednih stikih mnogo večji, medsebojne informacije pa temeljiteje in kvalitetnejše.

mš

osebna kronika

Rodile so:

Anica Bedenik, Podlože 64 — Davora; Margita Potočnik, Panonska 5 — Vesno; Helena Zemljak, Cven 55, Ljutomer — Barbaro; Alojzija Kelenc, Gorišnica 48 — Davora; Majda Kurež, Gorca 1 — dečka; Marija Dominc, Kungota 60 — dečka; Danica Galun, Kidričevo 15 — dečka; Irena Trop, Loperšice 32 — Matejo; Barbara Podgajski, Žabjak 52 — Polonco; Štefanija Preložnik, Krčevina pri Vurberku 13 — Slavka; Marta Korže, Sveča 6 — dečka; Kristina Janežič, Kvedrova 3 — Andreja; Štefka Korošec, Dragonja vas 31 — deklico; Majda Fridl, Kajuhova 3 — dečka; Jožica Kovačec, Velikà Nedelja 32 — Sandija; Marta Levačič, Za kolodvorom 16 — deklico Marija Breznik, Ziherlova ploščad 8 — deklico; Marija Janžekovič, Sejanci 12 — Alenko; Ema Štabuc, Prešernova 20/a — Romano; Terezija Glazer, Mezgovci 64 — dečka; Kristina Kmetec, Žg. Leskovec 15 — dečka; Ida Klaneček, Ormoška 26 — Stanislavo; Marija Skledar, Kočice 44 — deklico; Terezija Feguš, Mejna cesta 4 — dečka; Sonja Strmšek, Podlehnik 39 — deklico; Lizika Cafuta, Belavšek 1 — deklico; Danica Majcen, Kidričevo 1 — Bojana; Anica Feguš, Pobrežje 111 — deklico; Marija Kolarič, Ul. Heroje Megle 6, Ormož — Marjana; Ana Strelec, Žabljek 48, Slov. Bistrica — dečka; Vesna Vujič, Kolodvorska 10, Ormož — Tanjo; Sonja Glažar, Na gradu 4 — deklico; Marija Pongračič, Dolena 49 — dečka; Marija Kušar, Kjuhova 5 — deklico; Jožefa Planec, Majšperk 88 — deklico; Milica Kovačič, Stojnci 90 — dečka.

POROKE:

Janez Turk, Majšperk 21 in Danica Vidovič,Krčevina pri Ptuju 76; Franc Cebek, Žg. Pristava 10 in Ana Vek, Žg. Pristava 16; Janez Vuk, Naraplje 30 in Lidija Bedenik, Planjsko 9; Stanislav Vražič, Gorca 72 in Kristina Horvat, Žetale 53; Franc Vincek, Stojnci 28 in Slavica Vajda, Muretinci 47; Mirko Feguš, Sp. Gruškovje 10 in Marija Voglar, Repišče 5; Ludvik Golob, Selce 24 in Štefanija Kolednik, Pristava 15/a; Jožef Majcenovič, Markovci 64 in Kristina Janžekovič, Gajevci 13; Zvonko Rep, Rotman 52 in Marija Kukovec, Rotman 20; Janez Vidovič, Žetale 83 in Silva Milošič, Žetale 83; Slavko Žnidarič Žnidarič, Gorišnica 68 in Ivana Cigula, Dornava 96; Martin Vrabl, Markovci 3 in Elizabeta Horvat, Nova vas pri Markovcih 7; Jožef Klaneček, Njiverce 43 in Marija Furek, Njiverce 43.

Umrli so:

Frančiška Poljak, Trg svobode 4, roj. 1909, umrla 13. Febr. 1980; Janez Trafela, Prešernova 21, roj. 1910, umrl 15. febr. 1980; Marija Kuder, Dom upokojencev Ptuj, roj. 1890, umrla 16. febr. 1980; Silvester Meglič, Spuhlja 135/a, roj. 1977, umrl 14. febr. 1980; Alojzij Ferk, Rogoznica, Cesta 8. Avgusta 19, roj. 1907, umrl 15. febr. 1980.

TEDNIK

izdaja zavod za časopisno in radijsko dejavnost RADIO-TEDNIK 52 250 Ptuj, Vošnjakova 5, poštni predal 99. Ureja uredniški kolegij, ki ga sestavljajo vsi novinarji zavoda, direktor in glavni urednik MIHAEL GOBEC, odgovorni urednik FRANC FIDERŠEK, tehnični urednik ŠTEFAN PUŠNIK. Uredništvo in uprava Radio-Tednik, telefon (062) 771-261 in 771-226. Celoletna naročnina znaša 250 dinarjev, za tujino 350 dinarjev. Žiro račun SDK Ptuj 52400-603-31023. Tiska ČGP Večer Maribor. Na podlagi zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu je TEDNIK uvrščen med proizvode, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

Prodajalna Oprema Trstenjakova ul. 14 vas pričakuje

Potrošniški kredit

Strokovni nasvet

Dostava na dom

Montaža

Z izbiro pravega pohištva boste dosegli domačnost v vašem domu

emona ptuj merkur

DOMAČA RAST

PRILOGA TEDNIKA,
PTUJ,
18. DECEMBER 1980

LETO III.
ŠTEVILKA 7

FOTOGRAFIJA MESECA

PODHOD FOTO: MARJAN PETEK

DEJAN VERČIČ

Leto

— prosinec —

Na mizi nepopisan list.
Belina,
kot začetek vsega.
Strah,
moreča praznina,
prazni upi.
Mraz.

— svečan —

Prva packa na papirju.
Kurent je posvetil zemljo.
Naj bo dovolj sonca, vetra in dežja.
Zemlja naj rodi.
Prazni upi,
uteha duha.
Začenja se boj
za obstanek, za padec, za dvig.
Misel umira
Prvi sončni žarki,
pogled na listi.
Strah.

— mali traven —

List se polni,
sneg kopni.
Vse bolj resnične so skrbi.
List je moker.

—veliki traven—

List se je posušil.
Ostale so gube.
Packe na njem dobivajo obliko.
Vsebine še ni.
Belina se več ne vrne,
gube žive.
Dovolj je boja,
preveč skrbi.

—rožnik—

Na nebu je sonce.
Sanje preraščajo skrbi.
Nov up se budi,
drevje cveti,
vsak cvet odcveti,
up umre.
Ostanejo skrbi.

—mali srpan—

List je zguban.
Nad očmi.
Pisava je dobila vsebino.
List joče.

—veliki srpan—

Solze so se posušile.
Skrbi ni.
Umrle so.
Odcvetelih cvetov plodovi dobivajo prve oblike.
Grenki so.

—kimavec—

Plodovi so dozoreli.
Sladki so,
beli,
nepopisani listi.
Spremlja jih otožen pogled.

—vinotok—

Opoj rojeva nov up.
Prepozno.
Dva lista,
bel in popackan,
rojstvo in smrt.

—listopad—

Ni bolečine ne žalosti ne skrbi ne upa.
Življenje.
Prepozno.
Čas pred smrtjo.
Prepozno se začenja naše življenje.

—gruden—

Minilo je leto.
Popisan list,
nanj se ne da več pisati,
vrzimo ga proč.

Na mizi nepopisan list.
Belina.

Strah.

DEJAN VERČIČ

Uspavanka

Joci, dete, joci,
naj še mati stoka,
vnaprej ni mislila,
ko te naredila je otroka.
Nimaš očeta, o ja,
nekje je že, a kje,
lačen si, zapuščen,
ko tvoja mati hodi,
joci, dete, joci,
zdaj ti njej satan bodi.

ZDENA GAJZER

Starci

Ko ptice pijejo reke
raztrgani popotniki
puščajo sanje v ogledalih
in ženske vpijejo k zemlji.
Jutri, otrok moj . . .
jutri bodo pravljice
in kruh.

Čez prozorno globino
tonejo v času —
brez kruha, brez pravljic . . .
Mačke ližejo črne kapljice
dokler oči niso prazne
in vpijejo v nočeh
pod mojim oknom . . .

Ste pozabili, vi starci,
kako kratka je bila nekoč
vaša brada
in kako nedolžna vasovanja . . .
Otroci jočejo . . .
dajte jim pravljic
in kruha . . .

Plešaste glave v vetru,
brez starosti premagan čas . . .
poslednje listje v stopinjah
in poljubi zemlje v slovo.
Kam legajo utrujeni starci,
ko se noč spusti
in ko jutro obljublja svojo
minljivo zarjo?

X X X

Našla bom prostor med vami
in spustila v prazno
steklenico vina
svoj prvi sivi pramen . . .
in se bom starala brez starosti
in pozdravljala prijatelje,
ki jih bodo nesli
mimo krčme — kjer smo se nekoč opili.
Ko me bo neko noč
opila zadnja pesem
bodo mačke postopale po gnojiščih
in iskale mojo truplo.
To je ta noč,
ki nosi piščalko med moje ustnice . . .

Moram najti ta prostor,
da prislonim svoje truplo
na suho steno,
da izbruham ogenj v sivino
in zasanjam srebrno . . .
Ne prosim, da mi kdo pomaga.
Sama nosim in sama sanjam
prostor srebrnine,
ki me čaka v laseh
še vsa skrita in plašna.
Ko bi prišla že zdaj . . .
in nikoli več
se mi je ne bi bilo treba bati . . .

X X X

Sveče prasketajo tišino.
Starci spijo že od jutra.
Ta mrtva stokrat prekleta
spokojnost tišine . . .
umira v ustnicah,
v neizpetem slovesu . . .
Mnogo je trupel, ki imajo ljudi,
da jih ljubijo . . .
nosijo najlepše smrekove vence
in dišeče sveče . . .
in manj mrtvi so kot sem jaz . . .

Kako lepo je biti starec . . .

DEJAN VERČIČ

Deseti sin

Naj kot Lermontov vzkliknem,
ne, jaz nisem Byron, jaz sem drug,
še tuj, le redkim znan izbranec,
ko pa vsakdo vé,
da sem le pesnik pripet na nove zvezde križ,
ki padel je v puščavo,
veter levo, veter desno,
od vzhoda, zahoda, severa in juga . . .
Kam?
Bogovi prisegajo, da so,
pesek pravi, niso,
hladne izbrane modrine,
ki bi mi osvežila misli,
pa tudi ni . . .
Kam?
Papir, pero in črnilo,
ljudje kot nekoč,
kaj nam tak bo pamet sólil,
a jaz sedim in se oziram,
sem sam prišel,
ali še kdo blodi . . .
Kam?
Šel bi nekam,
sam,
neznan v neznane kraje,
da se spet bi našel . . .
Da se spet bi našel,
jez, sebe,
ki se nisem izgubil.
Mene so izgubili,
še preden sem se rodil!

BREDA SLAVINEC

Zbiram kapljice v očeh

V belem jutru
lastovke režejo mrak
zvok piščali
se zažira v umazanost ulic
Ne daleč
v grobovih
se slišijo premikanja
in topoli kričijo svojemu
znižanju
Ljubezen se ovija
okoli 9 bakrenih vrčev
Stojim ob reki
in zbiram kapljice
v očeh

DANICA PETROVIČ

Dediščina

Modra kri nam zaliva
možgane
in krči v pozdrav iztegnjene
roke,
duši pomladno cvetoče
besede
in prazni otroško vesele
duše.

Od modre krvi v mraku
postanemo sivi,
modra kri
nam v mavričnih popoldnevih
bele golobe
in cvetoče zvezde v očeh
potopi.

Platno

Jutro je mrtvo,
kot so mrtvi ljudje, ki ga žive.
Kam greš,
mrlič brez duše,
mrzlo telo?
Dobro jutro želim.
Vsem, ki jim ne gre.
In gledam glave slave.
Ljudje.

DEJAN VERČIČ

Biserna ogrlica na vratu starke

Bala si se sama,
biser brez školjke,
brez zavetja lupine, mi približati,
bleščeča se v noči mi podati roko in iti stran,
nekam,
daleč . . .
A šla si z menoj v divjino daljine, in —
bala si se.
Hotela si ogenj,
se zapreti,
zgoreti vešča v noči,
a vedela si, da vedno ostane le pepel, in —
bala si se.
Strah ni votel, ne prazen.
Strah je čas.
Trd.
Mrk.
Večen, vsemogočen in —
uresničljiv.
Bala si se — in postala —
le biser na ogrlici.
Eden. Le eden.
Z ostalimi te bom pripel na vrat postarane dame,
ki je imala takšnega in takšnega očeta,
in katere mož bom jaz.

BREDA SLAVINEC

Blaženost

Leden dež polzi
grize drevesa
in poje poetom
Violinina pesem
je šumela zanjo
o vedela sem
Orehove liste
so nabodli na kopja
in jedrca
so igrala ponavljanja
Prepletli so
liste
v vence na glavi
Dosegla je blaženost
z daritvijo žil

Groza

Med svojim vreščanjem
in kriki
so padali v transe
in z njimi je padal mrak
Pajki so lezli
s pajčevino na hrbtu
lezli so v ušesa in usta
umrljivo neumiranje človeka
V grozi so trgali zavese
in stene so pomazali skrvjo
Stara lesena težka vrata
so padla s tečajev
in dolgo zatem
je donel zvok
pomešan s sovjimi kriki

ANČKA ŠUMENJAK

Opolnoči

Nocoj opolnoči
ne ugasniva luči,
poglejva le si spet
drug drugemu v oči.

Povedal mi boš ti,
kaj ti srce teži.
Povedala bom jaz,
kaj mi mrači obraz.

Nocoj naj bo tako,
kot je nekoč bilo,
naj najina mladost
bo najin dragi gost.

Tvoja lica

Tvoja lica so rdeča
kot najlepši rožni cvet,
iz oči ti sije sreča,
ki je nima širni svet.

S smehom nežnim, čudovitim
odkrivaš beli svoj zaklad,
h kodrom tvojim valovitim
sklonil bi se srčno rad.

Rad, dekle, bi te poljubil,
stisnil k sebi in objel,
vedno bi srčno te ljubil
in za ženko bi te vzel.

Motto

Ko bila bi jaz učena,
pesem lepše bi bila zložena,
Lepše rime bi zvenele,
besede bi mi lepše pele.

Moje pesmi v srcu se rodijo,

v dnevnih in nočeh, ko drugi spijo.
Včasih solza kane na papir,
vzdih pretrga včasih nočni mir.

Moje pesmi, to so čustva moja,
so mladost in zemlja, moja pot in čas,
življenje so, ki ostalo je na zemlji,
misli v mojih pesmih,
to sem jaz.

UTRINKI Z LITERARNE KOLONIJE V GRADIŠČU V SLOVENSKIH GORICAH

„Kdo je ona, ki vse ve . . .“

V sledečem zapisu nameravam razmišljati o literarnih poskusih pesnikov in pisateljev začetnikov, ki so se letos zbrali na literarni koloniji 8. srečanja pesnikov in pisateljev začetnikov v Gradišču. Da pa bo vendarle mogoče razumeti tisto, kar bo sledilo, nekaj več o literarnem gibanju najmaljše generacije.

Zveza kulturnih organizacij Slovenije je letos že osmič organizirala republiško srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov, ki je vsako leto v Gradišču v Slovenskih goricah. Pred republiškim srečanjem so območna srečanja, na katerih izberejo enega, dva ali pa tudi več avtorjev za republiško srečanje. Republiškega srečanja se posameznik lahko udeleži samo enkrat. Pogoj, da mladi avtorji sploh lahko sodelujejo na območnem srečanju je, da niso izdali nobenega svojega dela, razen v samozaložbi.

Ker avtor, ki je enkrat že bil izbran za republiško srečanje, ne more več sodelovati na tak način, vendar pa bi se mladi še naprej radi srečevali na podobnih srečanjih, je vsako leto organizirana literarna kolonija, ki se je lahko udeležijo avtorji, ki so bili na katerem koli republiškem srečanju doslej. Organizatorji — KUD Ernestek Golob — Peter iz Gradišča, ZKO in OSS Lenart in domačini si vsako leto zelo prizadevajo, da bi organizacijo srečanja in kolonije izpeljali čimbolje. Želijo, da bi srečanje še naprej ostalo pri njih, saj je postalo del življenja slovenjegoriške vasi.

Letošnja literarna kolonija je bila 3., 4. in 5. oktobra. Prvi večer so se avtorji predstavili s svojimi teksti na literarnem večeru, naslednji dan je imel dr. Matjaž Kmecl odlično predavanje z naslovom Nekaj skritih pravil literarnega teksta, poleg tega pa smo se pogovarjali o poslanih tekstih.

Za naslov sem namenoma izbrala prvi verz pesmi Vena Dolenca z naslovom Pesem, ker je prva v ciklostiranem natisu pesmi in dveh dramskih odlomkov mladih ustvarjalcev na letošnji lit. koloniji, in tudi zato, ker ta verz nekako tudi ponazarja trud in iskanje nečesa globljega, nezaznamovanega z brezobzirnimi in za človeškimi zakoni plehke povprečne vsakdanjosti, iskanje neulovljivega, tega, iz česar nastane pesem ali težnja biti pesem — včasih šepava jezikovno ali slovnično, še večkrat slogovno. Včasih je le divje, strastno vrenje, ne meneče se za manj žlahtne primesi, ki pa vendarle lahko najde odmev pa čeprav samo zavoljo svoje iskrenosti.

— — —

ona je odmev gora
ki s konjem jezdi skozi noč
s polno torbo starih bajk
obišče mesta in vasi
kjer sadi in skrbno seje
cvetje otrokom v speče oči

— — —

da ona je ta lepa misel
to čudno dete domišljije
ki raste z nami od prvih dni
in v votlih glavah v nas izginije
dvigne so do galkasij
kjer se v smrti spet rodi

(Veno Dolenc — Pesem)

(ona — pesm, op. av.)

Vsem mladim avtorjem, ki so bili v Gradišču (bilo jih je osemnajst), je skupno to, da še iščejo svoj izraz, »svojo pravo pesem«, svojo struno, ki bo zazvenela v natančno tistih zvokih, ki jih bo zahtevala misel ali narekovalo občutje. Nobeden od njih še ni izdal lastne pesniške zbirke ali kakaega drugega lit. teksta. Mnogi pa so objavljali v literarni reviji za literarne začetnike — to je revija Mentor., kier so tudi dobili od mentorja (to je vsakič drug človek, ki se sam ukvarja z literaturo — npr. Menart . . .) oceno oz. opozorilo o napakah, ki so pri posamezniku pač najpogostejše.

Vsak, ki hoče v svojem delu, kakršnemkoli že — v eni od mnogih nejezikovnih govoric (glasba, ples, lik. umetnost, kiparstvo . . .) — najti odsev samega sebe, svojega lastnega mišljenja ali odnosa, se mora najprej osvoboditi prejšnjih, naučenih ali posnemanih pogledov in načinov mišljenja in sprejemanja objektivne stvarnosti do takšne mere, da vse to ne bo zamegljevalo njega samega.

Te nujnosti osvobajanja se vsi mladi avtorji, ki so bili v Gradišču, zavedajo in se trudijo, da se vsaj miselno izmuznejo iz okvira morebitnih konvencij ali očitnih literarnih poti prejšnjih generacij.

divje race spijejo poletje
ko hodi v hoste
krvavet oktober

na predvečer zime
rdečina poleže
med dračje srne
ko spijo

ko ranjena jesen
naricam narahlo

jutro je zamelo race

(Tanja Plevnik — Žalostinka)

Problem in tudi mojstrstvo tistih, ki jim to uspe, je v tem, kako najti za določeno občutje ali misel najustreznejšo obliko enkratnosti in neponovljivosti nekega doživetja. Za tiste, ki hočejo pisati poezijo, to pomeni, kako najsilnejše občutje in najčistejšo misel ujeti v kvantitativnem obsegu čim skromnejše in po sporočilu (izpovedi) čim učinkovitejše besedje.

Delim koščke žarka med one,
ki stopajo soncu naproti,
zakaj oni so naša pot;
delim žarke med one,
ki jočejo v srcu kamna,
zakaj ti so moji prijatelji.
Vsakemu hočem dati košček žarka.
Sonce je veliko.

(Irena Šket — Poznam te, črni brat)

Poezija ima — in je imela včasih mnogo strožje — zakone, ki usmerjajo pesnika oz. njegovo ustvarjalno silo in »vsebino« njegovega dela. Vsi dobri pesniki pa so dokazali, da je pesnik s svojo idejo, svojim gledanjem in občutenjem, celovitostjo in presenetljivostjo (izrazno močjo) sposoben preseči normativne okvire, pa bo vendar v njegovih pesmih (ciklusih, zbirkah) čutiti red, lastno urejenost dela in notranjo harmonijo.

Beseda kot osnovno izrazno sredstvo literature ali jezika sploh, daje tistim, ki znajo prisluhniti njeni zvočni in pomenski podobi, veliko možnosti. Z različnim zaporejanjem teh osnovnih enot je mogoče doseči različne učinke pri bralcu (čustvovanje — žalost, jeza, simpatija itd. ali aktivirati njegove miselne procese). Značilnosti posameznih postopkov, lastnih literaturi, najdemo v literarnih teorijah, vendar teoretično znanje o literaturi ni osnova za »delanje« dobre literature.

O božiču
hodi v polja
rast iz gomoljev
ozebla
od
brezgnezdja

(T. Plevnik — Desetnica)

Tiho sneži sonce
mehka dolina plava
bleda koprena sanja
v suho ptičje srce

Tiho sneži sonce
v meglene lase starca
med črnim makom
ležijo ljudje

(D. Petrovič — Iskanje boga)

Tematika, ki so jo mladi avtorji izbrali, ali ki jih je prisilila k ustvarjanju, je zalična. Od razglabljanj o misteriju in čudežni ali čudoviti poti, vzponih, moči ali nemoči, smislu ali nesmislu poezije, se prebija skozi razmišljanja o možnostih očiščenja s poezijo . . .

Kdo je ona ki vse ve
kje se začne in kje konča
svetlejša je od svetlih zvezd
in globlje gre od dna srca
višja je od katedral
in lepša je kot tadj mahal

a pride čas ko je obsede
da gre na trg in baranta
z luciferjem za srce
in proda vse kar ima
golo staro in brez časti
najdejo na dnu vesti

(V. Dolenc — Pesem)

Prve ljubezenske (predvsem čustvene narave) izkušnje pomenijo hkrati tudi soočanje s svetom, brez zavetja ali podpore. To je spoznavanje v teh razpoloženjih največkrat krutih resnic o življenju, če kakšne resnice sploh obstajajo in če ni življenje improvizacija, ki jo nekateri veliko bolj mojstrsko obvladajo kot drugi. Stopnjujejo se občutki nepomembnosti in nemoči posameznika.

Pojavljajo se vprašanja o možnosti spremembe — sebe, sveta . . . o možnosti pomiritve z nasprotjem med notranjo nezadovol(jen)ostjo in danostjo (?), o smiselnosti ali nesmiselnosti življenja, dela. Včasih ostane edini smisel (ali metoda, ker smisla ni) skepsa (dvom), ki pa v koreninah vendarle ostane sama sebi namen in sama sebi zadostna. Pojavlja se — in ostaja vprašanje vrednot . . .

da bo slovo bogato

bodo kmalu luči odprle oči
in ti ne boš imela naglih kretenj
nobenih
da ne bi spoznal
kje sonce vzhaja

za dober večer

da sem dobrodošel
vsaj kot dedek mraz

kdo nama bo verjel
da lahko gremo vsi čez zebro
in da ni treba zato dvigniti roke

(Niko Nikolčič)

! . . . .

Čakam te na stezi,
da se iz poljan prikažeš,
da se v tihoto čakanja zasmeješ
in pomahaš mi z rumeno ruto.

(Boris Kumer-Preganjan)

. . . . .

ti jesen, jaz pomlad
sva srebru lune darovala
ves lep in moj in mlad
si bil, ko sem ti dušo dala
(Valerija Perger — Mors Amoris)

Čas, ko se človek miselno osamosvaja je čas dvomov, obupanj občutka nesmiselnosti in pesimizma, ujetosti v »tak svet«. To so tudi temeljna občutja dramskega teksta Vrata Lidije Gačnik. To je že tudi čas odmikanja bega, razglabljanj . . . Neskončno samotna, temna in nujna opravila.

rdeči križi
so padali
na peščene trave
bela žena
si je razčesavala
svoje sive lase
ko je padel pepel
na bela jutra

. . . . .

. . . . .

gospod Čas igra
na violino mojih sanj
vijoličaste sence
ovite v skrivnosti
hodijo
s tihimi koraki
skozi mene
bela svetloba
umrlih upanj
trepeta
v zgubanih rokah

(Lidija Gačnik — Križi, Prepoznavanje)

Kopičijo se grenke izkušnje in strah pred uničenjem, oskrunjenjem nečesa, kar nosi vsak mlad človek in po čemer so mladi tudi starci, če jim je uspelo tisto obvarovati pred debelo prašno skorjo navad, povprečnosti, zlaganosti, oportunizma . . .

Tega v moji globini ne pobiraj —
nezrelo sadje
zavito v črnino
Moj sinočnji zlati spanec
so mi izkopali iz vek
in danes sem . . .
v globini . . .

(Zdena Gajser — V globini)

Ne boš mi govoril,
v dolini težkih ptičev si se rodil.
Samo ena je taka dolina,
ko iščeš mater,
izgubljaš pero.
. . . . .

(Aldo Žerjal — Ne boš)

In če je na eni strani svet neskončno velik in brezobličen in siv — ali lep (kot ga pač naslikajo naše izkušnje in razpoloženja), je vendar, če ga gledamo hladno, razbremenjen kratkotrajnih ali dolgotrajnejših — merilo je pač samo dolžina človeškega življenja — tegob ali radosti ali sreč, drugačen, kot ga dožviljamo od včeraj in danes do jutri. Svet in zato naše bivanje sta opredeljena z nekimi zakoni in vprašanji, mimo katerih je nemogoče živeti, pa če se jih zavedamo ali ne.

kdo bo ženin kdo bo svat
naj pokaže svojo dlan
puža pestva slike tri
si oblači pajčolan
kdo bo ženin kdo bo svat
bratsko, režejo si kruh
zjutraj bo le eden sam
v času ko prišepa gluh
v polu gre pšenica v klas
kdo le kdo nam plete čas

. . . . .

črno vino pijejo
in vagajo če le ni res
da karte v roki lažejo
če ni bilo še kaj vmes
črno vino pijejo
bratsko režejo si kruh
v roke puži sežejo
v jutro šepa starec gluh
v polju gre pšenica v klas
kdo le kdo nam plete čas

(V. Dolenc — V polju gre pšenica v klas)

Nemogoče je ubežati resničnosti, in sedanjosti, niti z ideali, močjo hotenja in fikacijo ne.

Zaman
zapiraš večerno
sonce
v zalive
ko bo jutro bodo prazni
in plavi

(T. Plevnik)

To je vse, o čemer sem nameravala pisati ali pa nisem, pa se mi je nekako »pod roko« priplazilo sem. Prav gotovo ni vse, kar se je dogajalo v Gradišču (če smo pošteni, ni bilo slišati o nobeni novi revoluciji). Pisala naj bi o lit. koloniji, to pa so bili pravzaprav pesniki in pisatelji začetniki s svojimi teksti in mentorji, ki so te tekste prebrali in dovolj, preveč ali premalo kritično ocenili (kakor koga in kakor za koga) — to so bili Vladimir Kocjančič, Peter Božič in Tone Peršak, ki je bil včasih že skoraj potreben zaščite in prizanašanja, ker si je resnično prizadeval organizirati pogovore o poeziji tako, da bi avtorji čimbolj sami sodelovali.

Ob vsem, kar Gradišče kot lepa vas v Slovenskih goricah poleg gostoljubnih in prijaznih ljudi ponuja, je večina udeležencev kolonije občutila, da ni pravega stika med tamkajšnjimi ljudmi in njihovim svetom ter kolonijo in da se bomo v naslednjih letih potrudili to popraviti.

In za konec:

umetnost je podaljšano otroštvo . . .

Temeljna poteza umetnosti — da upošteva svobodo igre (hkrati je omejena z nekaterimi eksaktnimi pravili) . . .

DANICA PETROVIČ

DOMAČA RAST je literarna priloga TEDNIKA in jo izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Radio—Tednik Ptuj, Vošnjakova 5, poštni predal 99. DOMAČO RAST ureja uredniški odbor: Nataša Belšak, Branka Bezeljak-Glazer, Viktorija Dabič, Drago Šuligoj in Darja Križančič.

Franjo Brumen

Zamujena življenja

(Biografski roman petih rodov)

27. nadaljevanje

Po prekratkih dveh dneh se je oče poslovil. Odšel je dan pred iztekom podaljšanega dopusta, da je obenem obiskal bolno ženo. Kmalu so otroci prejeli sporočilo, da je našel mamo že nekoliko umirjeno, da ga je že vesela sprejela in da ga je s privzdignjenimi rokami prosila, naj jo vzame domov. Ni ji mogel ustreči, ker so zdravniki priporočali, da mora ostati dalje časa na opazovanju . . .

Na soški fronti so si ofenzive sledile hitro druga za drugo, ne da bi prišlo do odločilnih sprememb. Za Potokarja pa je po premestitvi bilo vendarle nekoliko lažje. Sicer še vedno velika nevarnost zaradi obsežnih skladišč streliva, ki so bila prikrita, možnost direktnih zadetkov pa ni bila izključena. Razen lebdeče nevarnosti je bilo v glavnem mirneje in brez ihte, kakršna je vladala ob bojni črti.

Tudi na domu pri Potokarjevih ni bilo večjih sprememb. Otroci so se zopet vrnili v svoje gnezdo. Krutost usode, ki je združila v mladih srcih ljubezen in strah pred lastno materjo, je počasi bledela. Sreča v nesreči je bila tudi tokrat, da se otroška duša hitro prilagodi tudi nevsakdanjim razmeram. Bilo je treba prevzeti opravila, ki niso bila primerna niti letom, kajšele izkušnjam mladih ljudi. Dela pa so, četudi v skrčenem obsegu, morala napredovati, kakor je pač povsod v življenju, ki se nikdar ne ustavi.

Še bolj, kot doslej, je postala Lenčka glavni steber opornik celotnega gospodinjstva. Pri delih na polju in v goricah; tudi pri vseh hišnih opravilih. Le trgovske posle je popolnoma samostojno vodila Otilija. Igor je pomagal pri dovažanju blaga za trgovino, ki so ga tovorili z vozom, največ iz mesta Potokarjeve pradomovine, nekaj pa tudi iz babičinega trga, kamor so hodili v parni mlin po moko.

Lenčka je morala vsak dan zapreči konja, enkrat na teden tudi za daljšo vožnjo, zdaj za to, zdaj za ono smer. Manjše stvari pa je spravljal k hiši Igor kar sam na konju v napol prežeti mreži, ki je bila kot dvojna malha prevešena na zatilju pred lepim sedlom, ki mu ga je očka prinesel za božično darilo.

To je bila naloga, ki jo je Igor vršil z velikim veseljem; morda celo z nekakšnim ponosom. Zdelo se mu je imenitno, ko je zgodaj zjutraj zajahal konjiča, ki se mu je po Lenčkini zaslugi lepo počesana rdečkastorjava dlaka lesketala in na podrižju so se odražali v dlako začrtani obročki, kakršne imajo samo vzorno negovani konji.

Tako opravilo se je tudi dobro prilegalo njegovi nekoliko sanjavi naravi. Čeprav skromno, se mu je včasih zdelo njegovo življenje podobno življenju vitezov iz pravljic. Samemu sebi se je zdel malce junaški, kadar se je zakasnil in je v poznem mraku, ko je že povsem zamrl promet na cesti, jezdil sam skozi temine mračnega Mladolesja.

Skoraj da ni minil teden, ne da bi pojezdil od doma. Počasi se je kar privadil na takšno prijetno pomaganje, pa je tudi že v bolj oddaljene gorice in njive prejezdil malice za težake. Starejši so ga gledali malo po strani, mlajši pa, ki ne poznajo zavisti, so videli v njem nekakšen vzor lepega in udobnejšega življenja. On sam seveda o vsem takem niti razmišljal ni, dovolj mu je bilo, da se je zdel samemu sebi imenitnejši od drugih. Pa ne da bi bil bahav, le tako iz nekakšne še ne dozorele otroške objestnosti.

Čim bolj globoko v leta se je pogrezala vojna, tem bolj je začelo primanjkovati nekaterih vsakodnevnih potrebščin; vžigalice, sladkor, sol, petrolej; končno sta zmanjkala še moka in kruh. Južno sadje, prekomorske dišave in začimbe so že zdavnaj zgnila s trgovinskih polic. Ne samo zaradi štednje, temveč zaradi nujnosti so gospodinje morale začeti kuhati domače milo, kajti nadležna srbečica se je kot kuga širila od hiše do hiše.

Posebno zadnje leto vojne se je pomanjkanje zelo zaostrilo. Pritisnila je še huda in dolgotrajna suša, kakršne niso pomnili najstarejši ljudje. Bila je tako močna, da so zatajili domala vsi pridelki in so usahnili vsi studenci po vrheh. Ozimine so le malo obrodile. Jari ječmen, koruza in krompir so se zakrknili in osušili, preden je bilo kaj pridelka. Posejali so ajdo, ki pa med osušenimi grudami ilovnate zemlje niti skaliti ni mogla. Celo pesa za živinsko krmo je zvenela. Za orači se je kadilo, kakor za dirjajočim vozom na poljski cesti. Težaki so morali razbijati grudnate kepe strnjene zemlje.

Na marsikatera vrata je že potrkala lakota. Racionirana hrana na karte zdavnaj ni več zadostovala, posebno ne pri tistih hišah, koder je bilo mnogo ust vedno lačnih otrok. Teh pa je bilo v vsaki viničarski bajti več kot dovolj.

Izgube na bojiščih so postajale iz dneva v dan večje. Kmalu že ni bilo več hiše, kjer ne bi objokovali mrtvega ali ranjenega svojca. Vnovačili so že vse, kar je nosilo hlače in nabirali so že mlečnozobe mladeniče, ki so se zapeljani po propagandi prostovoljno prijavljali za pomožne službe v vojski. Ostali so le še najmlajši in nemočni skrušeni starci, ki ne samo da niso mogli delati, potrebovali bi sami celo tujo pomoč.

Ženske so morale prijeti za vsako delo. Nastopila je že takrat pravcata enakopravnost, toda ne glede pravic, temveč glede dolžnosti.

Zadnjo pomlad prve svetovne vojne je pomanjkanje doseglo višek. Pasovi so bili zategnjeni do skrajnosti. Ljudje revnejših plasti so bili dobesedno sestradani. Vsega so pogrešali, ostalo jim je samo še delo, ki se je celo pomnožilo. Najbolj prizadete in razjarjene so bile matere z mnogimi otroki. Kdo bi jim štel v zlo? Kako naj mati gleda lačnega otroka?

Nekega večera je pred mrakom završalo na Potokarjevem dvorišču. Z vseh strani so prihajale ženske, oborožene s kosami in krampi, sekirami in drogovi. Nastal je silen trušč in kričanje: »Dajte nam več hrane! Lačni smo! Otroci nam stradajo! Odprite skladišča!«

Slučajno so bili že vsi Potokarjevi v hiši. Nemudoma so zaklenili težka vežna vrata in jih zapahnili z obeh strani. Ko so zabobneli prvi udarci, je Lenčka pograbila mize in stole in jih nagrmadila na vrh do stropa znotraj vrat. Malo Marijo so skrili v najbolj varno zadnjo sobo pod stopnice, ki so vodile na podstrešje.

Čedalje huje so odmevali udarci po vratih in razlegale so se grožnje: »Pobili vas bomo kot mačke! Vi nam odjedate kruh! Udajte se!«

Sekiram so se vrata začela kmalu udajati, zazevale so velike usekane luknje. Tedaj je postalo jasno. Ali pobegniti, ali pa poklicati pomoč. Toda kako? Otilija je zaukazala prestrašenemu Igorju, da mora skočiti skozi zadnje okno in steči do orožniške postaje, ki je bila na vrhu klanca blizu cerkve.

Napadalke so bile precej opite, prihajale so namreč z dnine od gospodarja, za katerega je bilo znano, da raje natoči kako ročko več, nego manj. Tokrat pa je bilo očitno, da je vinjenost prekomerna, kar je potrjevalo sum, da se je tisti dan vse zgodilo naklepno. Pe še nekaj je bilo očitno, da so napadalke imele celo nekakšnega kolovodjo. Bila je Škrinjarjeva Liza. Visoka tršata in močna ženska, možakarske postave, blizu šestdesetih in pod šiljastim nosom so ji že poganjali puhasti brki, kar je dokazovalo, da se je že zdavnaj skregala z ženskimi hormoni. Ona je poveljevala in vodila napad. Nič čudnega, saj je bilo večkrat slišati, da je tega ali onega premikastila, pa je zaradi podobnih dogodkov morala stopili tudi že pred sodnike.

Liza je vsekakor imela nekaj potrebnih sposobnosti. Celo pod vsa okna je razvrstila nekakšne straže, da ne bi kdo pobegnil. Pod zadnjim oknom je stražila že osivela starejša ženska, ki je bila tako pijana, da je bolj čepela, kakor pa stala in se poslanjala po steni. Skozi to okno je Igor planil s takim zagonom, da je zletel daleč čez stražarko. Preden se je Liza zavedla, kaj se je zgodilo, je Igor že oddirjal po klancu navzgor.

Napadalke so Igorja opazile in tri so se z huronskim vpitjem pognale za njim. Najbrže jim ne bi mogel uiti, da ni v ovinku za prvo viničarjijo stekel čez pobočje in izginil v košatih goricah. Neka napadalka je neutrudno tekla za njim in grozeče preklinjala. Že mu je bila za petami, ko sta pridirjala do novejšega nasada goric, kjer je bilo trsje privezano na debele žice, ki so napete na močne akacijine stebre potekale od vrha grebena doli do podnožja. Najspodnja žica je bila napeta komaj dobrih štiri pedi nad zemljo.

Igor se je brez pomisleka vrgel na tla in se po trebuhu potegnil pod žico. Še pod drugo in tretjo žico. Potem pa se je vzravnal. Tega ženska ni zmogla. Le še nekaj kletvic in obrnila se je nazaj proti Potokarjevemu domu.

Igor si je malo oddahnil, nato pa med dvema vrstama zavil navkreber do klanca.

Ko je dospel do orožniške postaje, ki je bila v posojilnični hiši na vrhnji ravnici pred spustom v nasprotno dolino, se je pravkar mlajši orožnik vrnil z običajnega patruljnega pohoda. Ni še odpel pasu in odložil uradne torbe, znova si je oprtal puško in brž sta krenila proti Potokarjevim. Igor mu je podrobneje opisal dogodek in stopila sta hitreje.

Že na sredi poti pod pokopališčem je rožnik napolnil orožje. Rjovenje in vpitje se je glasno razlegalo daleč naokoli in od vseh strani so radovedneži vreli proti prizorišču. Prav tedaj se je tudi dvignil dim s Potokarjevega dvorišča. Napadalke so podtanile ogenj.

Na sredi vzpona, ki vodi s klanca navzgor proti hiši, komaj kakih trideset korakov do hiše, sta se ustavila. Orožnik je glasno pozval k redu in že obenem izstrelil nekaj nabojev v zrak, da so svinčenke zacvilile nad glavami razjarjenega krdela. Nastal je preplah. Večina se jih je razbežala na vse strani. Le možata Liza je z nekaterimi odločnejšimi obstala.

Ko je orožnik stopil na dvorišče, so bila vežna vrata udrta in nekaj napadalk je že razbijalo stranska vrata, ki so vodila z hodnika v trgovino. Tudi te so se hitrih nog razbežale.

Liza je vztrajala in ni zatajila svoje vodilne vloge. Odločno, kakor da se zaveda svoje pravice, je stopila pred orožnika: »Ničesar ne bomo tajile. Premišljeno smo napravile napad. Naše družine so lačne. Hotele smo izropati zaloge, da bi nahranile starce in izstradane otroke. Godi se nam krivica! Potokarjevi potrošijo več, kakor jim pripada! Potokarjeva deca ne težačijo, pa kljub temu jedo, verjetno celo bolje, kakor pa mi, ki se s krvavimi žulji pehamo za skorjico kruha. Pa še tisto malo si moramo odtrgati od lastnih ust, da bi utešile otrokom glad!«

Orožnik ni ničesar odgovoril. Nagnal jih je, da so morale pogasiti podtaknjeni ogenj, ki je že z visokimi zublji zajemal stranska vežna vrata. Pomoč je prišla takorekoč ob dvanajsti uri. Nebogljeni in ničesar krivi Potokarjevi otroci se sami ne bi mogli obraniti pred razjarjeno množico, ki je iskala svojo pravico.

V takih in podobnih primerih se je že mnogokrat v zgodovini pripetilo, da so padale nedolžne žrtve. To je res bila prava — revolucija v malem. Napadalke niso naklepale ropati kakšnih dragocenosti iz osebnega koristoljubja, temveč so iskale zgolj možnost utešiti neznosno pomanjkanje. Ta revolucionarni zagon je bil povsem spontan, zamišljen v napačni domnevi s plemenitim ciljem. Ni bil podkurjen po nikakšni organizaciji, niti ne zamišljen po kakih zanešenjakih, ki bi iskali zase slavo junaštva in v slučaju uspeha sebi vodilna mesta.

Morda bi napadalke v svoji razbesnelosti tudi ubijale, kljub temu jih mož postave ni uklenil. Samo popisal jih je in jim povedal, da niso ravnale pravilno, da si na tak način ne smejo iskati pravice in da jih bo prijavil višjim oblastem. Upošteval je pač samo namen nasititi lačne otroke.

Žival v taki stiski instinktivno ubija. Mati pa je v takem instinktu obenem žival in človek in se pri takem dejanju giblje na meji instiktivnosti in razuma. Pri tem pa je bolj na levi stani meje, ker so instinkti pač prvotnejši in močnejši.

Nekaj žensk z vodilno Škrinjarjevo Lizo so poklicali pred sodnika. Spoznali so jih krivim. Splošno razpoloženje pa je v tistem letu dolgotrajne vojne z mnogoterimi stiskami bilo že toliko naostreno, da so jih po višjem navodilu samo ukorili in posvarili s pogojnimi kaznimi. Tako je tudi tokrat bil volk sit in koza cela. Potokarjevim pa ni imel kdo poravnati škode, niti dati zadoščenja za prestali strah.

Pomanjkanje in beda sta vzporedno z leti vojne naraščala in neizprosno koračila svojo pot. Vsakodnevnih potrebščin, predvsem kruha in ostale hrane je čedalje bolj primanjkovalo. Mnogokrat so ljudem ostale prazne karte in nekateri nevedneži so mislili, da so Potokarjeva deca snedli več, kakor bi smeli.

V resnici pa se je godilo prav nasprotno. Tudi pri Potokarjevih je bil kruh odmerjen strogo osebno in po kartah. Vse prek te mere je bilo zaklenjeno z neizprosnim ključem, ki ga najstarejša odgovorna Otilija niti za trenutek ni upala izpustiti iz rok. Tudi Potokarjeva deca bi pojdela več kruha, če bi le mogli in smeli.

Na razpravi v starem sodniškem poslopju ob cesti, ki zavije pri gradu proti zahodu v stari del mestnega središča in se dviga visoko nad Dravo, so napadalke odkrito in skesano priznale svoje dejanje in naklepe.

Potokarjevi otroci, katerim je bil dodeljen uradni zagovornik, so povedali, kakor se je zgodilo, da so prestali mnogo strahu, da pa jim nihče ni prizadel telesnega trpljenja, ker je pomoč prišla ob pravem času. Tako je razprava potekala takorekoč brez tožnika in priletni sivobradi sodnik je vstal in spregovoril: »Visokoko ugledni cesarskokraljevi sodni stol! Kaznivo dejanje je nedvoumno izpričano, ugotovljeno in priznano. Nastalo je nekaj materialne škode. Nobena oseba ni bila telesno prizadeta. Nič ni bilo odtujeno . . . Liza Škrinjar, vi ste bila vzpodbudnik in kolovodja protizakonitega dejanja. V zagovoru ste navedla, da niste imele nobenega drugega razloga, niti namena, nego nasititi svoje lačne starce in otroke. Pristojni občinski organi so po opravljeni raziskavi potrdili, da v prizadetih družinah resnično vlada hujše pomanjkanje in da so za delo nesposobni člani družin slabo prehranjeni. Prizadeti Potokarjevi ne navajajo posebnih obtežilnih obtožb. Liza Škrinjar, želite še kaj pripomniti? Odgovorite!« Nastala je kratka tišina. »Gospod sodnik, tako je bilo in nič drugače,« je odgovorila Škrinjarjeva in si odkašljala hripavi glas.

Gospod sodnik si je počehljal bradico in popravil črno čepico ter nadaljeval: »Ker z nobene strani ni ugovora, menim, da se vsi strinjate. V imenu cesarsko-kraljeve krone izrekam sodbo: Kolovodja napada Liza Škrinjar priznava dejanje, ga obžaluje in opravičuje z materialno stisko lačnih otrok. Bila je sicer že predhodno zaradi podobnega prekrška pogojno obsojena in kaznovana. Pogojna doba se je že iztekla, zato jo lahko zopet znova pogojno obsodimo, tokrat na strožji zapor šestih mesecev za podaljšano dobo pogojnosti dveh let. Ostale soudeleženke so bile večinoma nahujskane in zapeljane, pa so zato zaenkrat oproščene odgovornosti. Obenem je bilo uradno nedvoumno ugotovljeno, da Potokarjevih ne zadene nobena krivda v smislu sumničenj in natolcevanj. Poslovanje njihove trgovine in razdeljevanja aprovizacije poteka pri njih v redu in po sedaj veljavnih zakonitih predpisih. Za ves razdeljen materijal je predloženo pravo število odrezanih kuponov, kar so potrdila tudi posamična zaslišanja lastnikov krušnih kart . . . Zaključujem razpravo z opozorilnim pozivom k zakonitosti. Dolgotrajna vojna in njene težke posledice nas tarejo. Delajmo in molimo za zmago cesarskega orožja, za ugled naše vladavine, ki je po celem svetu tako velik!« . . .

Vladarji tistih časov so gojili velik osebni kult in so se na debelo hvalisali in širokoustili z ugledom svoje vladavine, pri čemer so mislili predvsem na samega sebe. Oblačili so se pompozno in naduto, navesili so si toliko medalj, da je nekaterim zmanjkalo prostora na levem oprsju. Hvalo so jim morali peti vsi propagatorji in časopisi. Skoraj da ni bilo dneva, da dnevniki ne bi imeli na prvih straneh njihovih slik v najrazličnejših pozah in funkcijah. Ob različnih sprejemih, vselej pa načrtno tako, da so stali majestetično vzravnani kot sveče, kljub starosti mladeniško izprseni, dočim so njihovi gostje ponižno in občudovalno pred njimi krivili hrbte in vdano upirali svoje poglede v njih. Fotografi so morali ujeti ustrezne trenutke. Bile so celo komisije podrepnikov, ki so izbirali med fotografijami najprimernejše. Omnia ad maiorem gloriam domini. Dičili so se s prebarvanimi lasuljami. Frizerji in krojači so imeli sleherni dan z njihovo nečimernostjo opravkov. Zunanji svet pa se je hudomušno nasmihal in hahljal, češ lastna hvala cena mala. Posebno še zato, ker so njihove državne blagajne bile vedno prazne in mesto zlata so zaradi previsokih izdatkov za vojaško-policijski ustroj bile napolnjene z dolžnimi pismi in novo natisnjenimi novčanicami brez materialnega kritja.

Ves državni aparat do najnižjega občinskega urada je moral napihovati fanfare zahvalnic. Tako je bilo nekoč in zato so tudi vsako najmanjšo sodbico morali zaključiti po določenih obrazcih . . .

Razšli so se, kot da se ne bi nikdar nič neprimernega zgodilo. Potokarjevi otroci so se poslavljali od napadalk kakor od dobrih znancev in sosedov, saj otroci ne znajo sovražiti, dokler jih civilizacija ne pokvari. Družno so odšli po bližnjici skozi šalovske gozdove proti domu na Rogu . . .

Medtem je mati Terezija v bolnišnici že dobro okrevala, vendar je zdravniki niso hoteli odpustiti v domačo nego.

Od časa do časa so pri njej še vedno nastopala krajša obdobja, ko je ponovno zapadala v depresivna stanja. Otilija je bila še pred vojno v trgovski šoli na Dunaju in je bila vešča nemškega jezika. Zato je ona največkrat obiskovala mater. Tudi oče Janez je porabil vsak še tako kratek dopust za obisk pri nesrečni ženi. Kadar je v materinem počutju nastopil slab dan, se je včasih zakrknila in ni marala mnogo govoriti. Vsaka druga beseda je bila domov, domov. S takim zadržanjem je hotela vplivati na svojce, da bi jo rešili bolniške kletke. Tako je bil sleherni obisk ena sama žalost. Solze na obeh straneh. Najbolj pa je jokala mati, ki ni imela več druge želje, kakor domov, ali pa smrt.

Igor se je krepko razvijal v pravcatega samorastnika. Z Marijo sta pridno pohajala šolo, ki se je medtem obogatila za dve mladi učiteljici. Tako se je tudi njihova šola izpopolnjevala in se približala enorazrednemu pouku. Bila sta skoraj bistrih glav, da ni bilo potrebno prekomerno učenje. Napravila sta domače naloge, potem pa k igram, ki so bile sicer primitivne in skromne, a je kljub temu bilo dovolj razgibavanja in prešernega veselja. Včasih pa je bilo treba na pašo kot pomožna pastirja, kadar je Lenčka imela opravka na njivi, ki se je sončila pod gozdom nad velikim travnikom v Lazih. Lenčkino budno oko je nadziralo premikanje živine in kadar sta se pastirčka preveč zatopila v igro, ju je priganjala k zavračanju.

Igorju ni bilo po volji, da je smel pastirovati samo pod nekakšnim nadzorstvom. Ko so nekega lepega dne v septembru obirali ranino v goricah, je morala Lenčka voditi težake in nadzirati delo v stiskalnici. Igor je izkoristil priliko in odgnal je vse štiri rogače na pašo. Bil je kar nekam ponosen in veselo je pozdravljal sosede po vrhu, koder ga je mimo vodila pot.

Nadaljevanje prihodnjič

LITERARNA SEKCIJA KAMPTY

dve luknji v vratih
prestol je dovolj samo za eno rit
za lahko noč
grad je velik za vse
tudi strahovi so

kurant z očali
na omari
je najbrž kratkoviden
lonček cvetja
omara je v njem
pod prahom
nad očali

poščijem se skozi podolgovato odprtino
z dozdevnimi rožami nad njo
avto me pogleda
čudni pešec razteza svoje luči
nad lingamom

iz krošnje listavca
vzhaja rjavo sonce
sveča mu kaže pot
da bolj greje
siva jesenska pot
ostaja do pomladi enaka
dokler sonce spet ne postane zeleno

rekel je da
mu je sonce
zapelo
nikoli še
ni videl
lune

dear
pridi
odpeljal te
bom
v pekel in raj
v vetru
apokalipsa

čakanje ji da voljo do smrti
groza
prepuščenost usodi
zaliva jo znoj
všeč mi je roza obraz na zelenem
rumeni obraz njenih niti

želvi paše
da jo drži za roko
zapre oči
in odpre omaro
ter sliši kaj
bo oblekla
ustnice

obrnem penkalo proti soncu
in pogledam kam bo padlo
tihožitje nosu
s sivimi brki
mrtva priroda
sence in črte

veter mi prepiha organ
odprt izzum XX stoletja
misica s katero mislim
je odrevenela
želi si ljubezenski povoj
veter...

slišim
glasbo
vidim
who are you
?
gore so previsoke
da bi šel v oblake

srečа
ležim na plaži
gledam kosček
sonca
nekaj se
odlepi
pada
pada
pada

padam
padam
ji v objem
vidim njene misli
in ona posluša moje
iluzija
upanje
ona

stopnjevanje 1

zrak
zemlja
zemlja

stopnjevanje 2.

luknja
zrak
zemlja

stopnjevanje 3

zrak
luknja
meso

stopnjevanje 4

hlače
luknja
ona

EXTENZIJA

šola
miti
goli na stolu

mrtev sem
to je za danes
vse

učiti se živeti
kmalu bo
mrtev

stendhal
reče in črno
atachè
množica
poriva vse povprek
rdeče v črno

USA volimo

zajec ustreli
lovca ko je
v grmu spal

rigl je zmagal
karta padla
jon še živi

mali medved
jaha bika
smešna slika

prekleti jorkširec
lasje se ti začnejo pri popku
rasejo ti v glavo
iz debelega trebuha
zrasli so ti v čelo
da xx skozi oči
ne vidiš
svoje bridke težnje

POEZIJA

OBLIKOVANJE

LJUBLJANA